

DÖNEM: II

YASAMA YILI: 1993/3

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

30'uncu Birleşim
16 Mart 1993 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. GELEN EVRAK	5809
II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	
A- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	
1. SDP Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin "Narenciyede Sorunlar" konulu gündem dışı konuşması.	5810-5825
- Tarım ve Orman Bakanı Sayın İlkay Kamil'in konuya ilişkin yanıtı.	
2. YDP Gazi Mağusa Milletvekili Sayın Kenan Akın'ın "Süt Ürünleriyle ilgili Hükümet Politikası, Üç Bin Adet İthal Edilecek Denilen Büyükbaş Hayvanların Durumu ve Sütük'in Bugünkü Durumu" konulu gündem dışı konuşması.	5825-5842
- Tarım ve Orman Bakanı Sayın İlkay Kamil'in konuya ilişkin yanıtı.	
- YDP Gazi Mağusa Milletvekili Sayın Kenan Akın'ın konuya ilişkin açıklaması.	
B- ONAYA SUNULANLAR	
1. Başbakanlığın KKTC Kalkınma Bankası Yasa Tasarısı- nın Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesinde ivedilikle görüşülmesine ilişkin Tezkeresi.	5842-5843
2. Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi Başkanlığının özel gündemdeki ILO Sözleşmelerinin onaylanmasına ilişkin Yasa Tasarılarının üçüncü okunuşu hakkın- daki Tezkeresi.	5843-5845

3. Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi Başkanlığının Plâjların Kullanımı ve Denetimi Yasa Tasarısının (Y.T.No:192/2/92) Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesine ilişkin Tezkeresi. 5845
  4. YDP'nin İdari ve Sosyal İşler Komitesinde üyesi bulunan Sayın Kenan Akın'ın geri çekilip Sayın Dr. Ahmet Kâşif'in görevlendirilmesine ilişkin Tezkeresi. 5846-5847
  5. Başkanlık Divanının 1990-1992 Yılları İçinde İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığınca Ailesine ve/veya Yakınlarına Çıkar ve/veya Özel Menfaat Sağlanıp Sağlanmadığı ile ilgili Meclis Araştırma Komitesinin Oluşumuna İlişkin Kararı (B.D.K.No:50/3/1993) 6043-6047
  6. Başkanlık Divanının Genel Kurulun Gelecek Birleşimine İlişkin Kararı (B.D.K.No:51/3/1993) 6047
- C- BİLGİYE SUNULANLAR
1. Başkanlığın Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) (Değişiklik) Yasa Tasarısının (Y.T.No:141/2/93) geri alınmasına ilişkin Tezkeresi 6047-6048
  2. Ekonomi ve Maliye Bakanlığının 1993 Mali Yılı Şubat Ayı Bütçe Gelirleri ve Ocak-Şubat 1993 Devresi Bütçe Uygulama Sonuçlarını Gösterir tablolara ilişkin Tezkeresi. 6049
- III. GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASI
1. SDP Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin Kooperatif Merkez Bankası Uygulamaları, Teftiş Raporları ve Uygulamaları, Mukayyit Denetimi ve Uygulamaları ve bu Husuların Yasalara Uygunluğu" konularında Meclis Araştırması Açılması Önergesinin (M.A.No:4/3/93) Öngörüşmesi. 5847-5863

2. SDP Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin "Kıbrıs Türk Süt Endüstrisi Kurumunun Alacakları, Yönetim Kurulunun Usulsüz Kararları" ile ilgili Meclis Araştırması Açılması Önergesinin (M.A.No: 5/3/93) Öngörüşmesi. 5863-5884
  3. DP Lefkoşa Milletvekili Sayın Serdar R. Denктаş'ın 1990-1992 Yılları İçinde İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığınca Ailesine ve/veya Yakınlarına Çıkar ve/veya Özel Menfaat Sağlanıp Sağlanmadığı Konusunda Meclis Araştırması Açılması Önergesinin (M.A.No:6/3/93) Öngörüşmesi. 5884-5891
- IV. ÖZEL GÜNDEM
1. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), İş ve Meslek Bakımından Ayırımı Hakkında 1958 Tarihli 111 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:208/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu. 5891-5907
  2. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçileri Arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 1951 Tarihli 100 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:207/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu. 5907-5924
  3. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Makinelerin Gerekli Korunma Tertibatı ile ilgili 1963 Tarihli ve 119 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:209/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu. 5924-5942

4. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), İstihdam Politikası ile ilgili 1964 Tarihli 122 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:210/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu. 5942-5955
  5. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Tarım İşçilerinin Örgütlenmesi ve Bu Kuruluşların Ekonomi ve Sosyal Kalkınmadaki Rolü Hakkındaki 1975 Tarihli 141 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:211/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu. 5955-5968
  6. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Kamu Hizmetlerinde Örgütlenme Hakkının Korunması ve İstihdam Koşullarının Saptanması Yöntemleri Hakkında 1978 Tarihli 151 Numaralı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:212/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu. 5968-5983
  7. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), İşveren Tarafından İşe Son Verme Hakkında 1982 Tarihli 158 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:213/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu. 5983-5998
- V. GÖRÜŞÜLEN TASARILAR VE KOMİTELERDEN GELEN İŞLER
1. Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Plâjların Kullanım ve Denetimi Yasa Tasarısına (Y.T.No: 192/2/92) İlişkin Raporu. 5998-6043

GELEN EVRAK

BAŞKANLIK DİVANI KARARLARI

1. Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanının, 1990-1992 Yılları İçinde İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığınca Ailesine ve/veya Özel Menfaat Sağlanıp Sağlanmadığı ile ilgili Meclis Araştırma Komitesinin Oluşumuna İlişkin Kararı (B.D.K.No:50/3/1993) (Başkanlığa Geliş Tarihi:16 Mart 1993)
2. Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanının, Genel Kurulun Gelecek Birleşimine ilişkin Kararı (B.D.K.NO:51/3/1993) (Başkanlığa Geliş Tarihi:16 Mart 1993)

TEZKERELER

3. Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi Başkanlığının, Genel Kurul Gündeminde bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün; 1958 Tarihli 111 Sayılı; 151 Tarihli 100 Sayılı; 1963 Tarihli 119 Sayılı; 1964 Tarihli 122 Sayılı; 1975 Tarihli 141 Sayılı; 1978 Tarihli 151 Sayılı; ve 1982 Tarihli 151 Numaralı Sözleşmelerinin Onaylanmalarının Uygun bulunmasına ilişkin Yasa Tasarılarının üçüncü okunuşu hakkındaki Tezkeresi (Başkanlığa Geliş Tarihi: 16 Mart 1993)
4. Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi Başkanlığının, Plâjların Kullanımı ve Denetimi Yasa Tasarısının (Y.T.No:192/2/92) Genel Kurulda ivedilikle görüşülmesine ilişkin Tezkeresi. (Başkanlığa Geliş Tarihi: 16 Mart 1993)
5. Başbakanlığın, Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) (Değişiklik) Yasa Tasarısının (Y.T.No:141/2/93) geri alınmasına ilişkin Tezkeresi (Başkanlığa Geliş Tarihi: 16 Mart 1993) (Hukuk ve Siyasi İşler Komitesine)
6. Başbakanlığın, Kooperatifler Yasa Önerisi (Y.Ö.No:13/3/93) ile ilgili Hükümet görüşünü içeren Tezkeresi. (Başkanlığa Geliş Tarihi:16 Mart 1993) (İdari ve Sosyal İşler Komitesine)
7. Yeni Doğu Partisinin İdari ve Sosyal İşler Komitesinde üyesi bulunan Sayın Kenan Akın'ın geri çekilip Sayın Dr. Ahmet Kâşif'in görevlendirilmesine ilişkin Tezkeresi. (Başkanlığa Geliş Tarihi:16 Mart 1993)

BİRİNCİ OTURUM
AÇILIŞ SAATI: 10,05
BAŞKAN: Hakkı Atun
KÂTİPLER: Kutlu Evren, Ünal Üstel

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin II'nci Dönem, 3'üncü Yasama Yılı'nın, 30'uncu Birleşimini açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır. Okuyunuz lütfen.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN - Teşekkür ederim. Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır. Gündem gereği görüşmelere başlıyoruz. Gündemimizin birinci kısmında Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır. Geçen gün Genel Kurulca da onaylanan mutabakat çerçevesinde Salı birleşimleri esas alındığına göre, bugün bu yeni çalışma düzeninin başlangıç günü olmaktadır. Bugünden itibaren o çalışma düzeni içerisinde çalışmalar sürdürülecektir.

Dolayısıyla bu kısımda önce gündem dışı konuşmalara söz verilecektir ve bugün iki tane gündem dışı konuşma istemi var. İlk istem Sosyal Demokrat Partisi Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'den gelmiştir. Konusu "Narenciyede sorunlar"dır.

KÂTİP -

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclis Başkanlığına,

İlk birleşimde "Narenciyede Sorunlar" konulu gündem dışı konuşma yapmak istiyorum. Gerekli işlem için durumu bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla
Ergün Vehbi
SDP Lefkoşa Milletvekili

BAŞKAN - Buyurun Sayın Vehbi. Konuşma süreniz içtüzük gereği 15 dakikadır.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her ne kadar da narenciye üreticileri, daha önce ilân ettikleri eylemlerini bugün ertelemişlerse de bizim konuşmamız genel çerçeveyi içerdiği için ana hatları ile söylemeyi sürdüreceğiz. Aslında eylemlerini erteleme gerekçesini basında gördük. İşte söylenen şu: Sayın Bakan kendilerine bugün görüşmek için randevu vermiş, lütfetmiş Sayın Bakan, bu nedenle de eylemlerini ertelemişler. Şimdi tabii iş zaten burdan faol. Hem üretici açısından, hem bakanlık açısından. Eğer ortada bir sorun varsa ki vardır, eğer bazı üreticiler sokağa dökülecek kadar sıkıntı içindeyse ki öyledir. Biz de politikacı olarak geziyoruz, biliyoruz. Bu sorunun çok ay önceden, çok gün, çok hafta önceden ele alınması, Sayın Bakanın da üretici temsilcileri ile, örgütleri ile daha o dönemde yumurta çıkacak noktaya gelmeden evel temas etmesi gerekirdi ve sorunu da o dönemde halletmesi gerekirdi. Şimdi neyi konuşacaklar ve sorunları yığılmış devleşmiş olan narenciye sorunlarını nasıl çözümlenecekler aslında bayağı merak ediyoruz. Çok sınırlı bir gündem dışı konuşma olacağı için ana başlıklarla konuşmama girmek istiyorum. Bu memlekette sorun sadece narenciyede yaşanmamaktadır. Ülkenin her kesimi büyük bir bunalım içindedir, patlama noktasına gelmiştir. Esnaf felaket durumdadır. Banka kapılarındadır ya da mahkeme koridorlarındadır. Batma ile, icra ile malının satılıp zor alımla elinden alınması ile karşı karşıyadır. Aynı şekilde zeytin yağı üreticisi felaket durumdadır, bu kürsüden çok söylenmiştir. Buna paralel geçtiğimiz zaman dönemlerde patates üreticilerinin durumu meydandadır ve şimdi narenciye üreticileri. Nedir hastalık bunu iyi teşhis etmek lazım. Şeker hastalığını biliyorsunuz. Hepimiz biliyoruz şeker hastalığı bünyeyi içten içe kemirir,

Yavaş yavaş çaktırmadan insanın her tarafını eritir ve sonuçta birtakım sıkıntıları, ciddi bunalımları ortaya çıkarır. İşte gözlere vurur, işte kafaya vurur, sinir sistemine vurur, damarları tıkar, öldürür. İşte memleket yıllardır en azından 86 yılı itibarıyla uygulanan ekonomik politikalar sonucu şeker hastalığı yaşamaktadır. Şimdi şeker hastalığının bünyeye vurduğu sonuçları görüyoruz ve felaketle karşı karşıyayız. O zamandan başlatılan yüksek faiz politikası patatesciyi de mahvetmiştir, hayvancıyı da mahvetmiştir, tüccarı da mahvetmiştir narenciyeciye sıra gelmiştir. Bir dönem önce sarı altın dediğimiz ve hazır bulduğumuz ağaçlardan kesip kesip yolladığımız ürünlerden gelen paralarla avunduğumuz dönem artık bitmiştir. Değirmenin suyu kapanmış durumdadır. Bunda açık söylemek istiyorum. Narenciye üreticilerinin bir kısmı da kesinlikle suçludur. Günü gününe yaşamıştır, gerekli tedbiri almamıştır, Hükümeti zamanında ikâz edip eylemlerini zamanında yapmamıştır.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Mayıs ayında daha çok olacak.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Öyle idari maslahatçı tedbirleri geçici olarak kabul edilmiştir, şimdi yapmaya çalıştıkları için. Ve ne yazık ki durum bu noktaya geldi. Genel ekonomik politik açıdan baktığımız zaman, bu memleketin yaşadığı yüksek enflasyon yüksek faiz politikasını getirmiştir. Doğal olarak yüksek enflasyonun sonucu yüksek faiz politikasıdır. Bu yüksek faiz politikası, kredi maliyetlerini artırmıştır, onu getirmiştir, girdi maliyetlerini artırmıştır. Bunları senelerdir söylüyoruz, ikâz ediyoruz. Girdi maliyetleri bu kez üreticilerin hayvancıyı, patatesciyi narenciyeci dahil, herkesi yaptığı masrafları karşılayamaz hale getirmiştir. Aldığı kredilerin faizini bile bugün ödeyememektedirler. Bugün siz Hükümet olarak konuşacaksınız, seçim yakın olduğu için de, işte geçici birtakım sübvansiyonlarla belki narenciyecinin bu dönemde ağzını kapatacaksınız. Ama sorun kesinlikle bitmeyecektir. Neden bitmeyecektir?

Çünkü genel ekonomi politika çerçevesinde yeni yatırım nasıl ki sanayide yoktur, nasıl ki hayvancılıkta yoktur, turizmde yoktur iki üç kişi, birkaç kişi dışında narenciyede de yoktur. Bu nedenle geleceğimiz hiç de parlak değildir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu noktaya nerden geldik? Hükümetlerin yanlış tercihlerinden geldik. Hükümet bu memlekette al satıcılığı, ithal et yapma çiçekleri, ya da el fenerleri, ya da başka birtakım malları Türkiye'ye satıcılığı benimsemiş, ondan gümrükler aracılığı ile aldığı komisyonlarla, vergilerle bugüne kadar ense büyötmüştür. Üretime herhangi bir yatırım yapılmamıştır. Birincisi Hükümetin dayandığı buydu.

İkincisi de; Rumdan kalan narenciye ağaçlarının üstünde doğal olarak öyle ciddi araştırma yapılmadan, ciddi tedbirler getirilmeden, ciddi ilaçlama, gübreleme, sulama yapılmadan, ciddi bir yenileme programı olmadan ağaçlardan toplanan narenciyeyi İngiltere'ye, Hollanda'ya göndererek ondan kestiği stopajlarla, aldığı vergilerle idareye maslahatçılık yapmıştır. Ama hazır yiyici bu Hükümetin artık kaynakları kurumuş bulunmaktadır. Narenciyede maliyetler hızlı enflasyon nedeni ile, pahalılık nedeni ile yükselmiştir.

Tuzlanma sorununu Hükümet çözmemiştir. Payını almıştır, ama tuzlanmayı ne yazık ki çözmemiştir. Tarlaların, bahçelerin kuruması devam etmiştir.

Iskarta sorunu çözümlenmemiştir. Iskarta sorunu nerden meydana geliyor? Eğer varsa, o oranda iskarta varsa, %70'lere varan iskarta varsa üründe, bu sadece bu yıl yaşanan bazı kısmi doğa olaylarının sonucu değil, ciddi üretim bozukluklarından kaynaklanmaktadır, ciddi bakımsızlıktan kaynaklanmaktadır, gübresizlikten kaynaklanmaktadır. Tedbir almadığı için, yenileme yapılmadığı için doğru dürüst budama ve bakım yapılmadığı için bu fuşa sorunu ve bu yüksek iskarta ürünü ile karşı karşıyayız.

Diğer bir sorun narenciyede pazarlama sorunudur. Kendi kendine zannediyorduk ki, ilâ nihaye ağaçtan kestiğimiz doğal biçimde oluşan narenciyeyi, doğal bir biçimde de hiç bitmeyecek bir pazarda satacağız. Hiçbir araştırma bugüne kadar yapılmamıştır. Ürün yenilemesi, ürün çeşitlemesi yapılmamıştır. Bu araştırma olmadığı müddetçe pazarlara girmemiz mümkün değildir. O zaman bakın şimdi Hükümet de birşeyler söylüyor. Hükümetin güdümünde olması lâzım gelen bir kamu kuruluşunun bir Cypfruvex'in 60-70 milyar borca batmış olan Cypfruvex'in müdürünün söylediğine bakın. Gazeteden aldığım, çok kısa okuyacağım. Mustafa Refik Bey ne diyor? Bakımsızlık yüzünden bu yıl 100,000 tonluk rekoltenin %70'i küçük kaldı. Bu durum Avrupa piyasalarında fiyatımızı aşağıya çekmemize neden olacak, ayrıca rekabet gücümüzü azaltacak. İşte kılıf hazırlanıyor şimdiden. Cypfruvex Genel Müdürünün ağzından. Peki bakımsızlığın sorumlusu kimdir? Sorumlusu sadece üretici mi? Tabii ki üreticide de olduğunu başında konuşmamın söyledim. Ama sorumluluğun büyüğü hükümette, ve o hükümet aracılığıyla piyasadan mal toplayan Cypfruvex'te değil midir? Mustafa Refik Bey sırtından sorumluluğu atmaya çalışıyor. Siz nasıl bir şirketsiniz? Ne yapıyorsunuz siz? Siz o narenciye olmadığı müddetçe nesiniz? Borca batmış bir şirket. O narenciye varsa Cypfruvex vardır. O narenciye iyiye, ıskartası az ise ve yeterince çarşı, pazar, piyasa araştırması yapılmışsa Cypfruvex vardır. Yoksa siz elinizi kolunuzu sallayarak ürün mevsiminin başında valencia alımına başlayacağınız daha dönemde, başında handikapı ortaya koyarak sorumluluğu ne Hükümet olarak, ne Cypfruvex olarak sırtınızdan atamazsınız. 100,000 tonluk rekoltenin eğer 70,000 tonu ki %70 diyor sayın müdür, 70,000 tonu ıskartaysa ve konsantreye gidecekse, bunun birtakım sorumluları olması lâzım gelir. Hükümetteki bu işle ilgili Bakan dahil, Cypfruvex ve diğer kuruluşların sorumluları hesaba çekilmelidir. Bunun hesabını vermelidir.

Niye böyle oldu? Sezonun iyi gittiğini herkesin bildiği bir zamanda, suyun, yağışın iyi gittiği, donun, dolunun çok az, minimumda olduğu bir dönemde, eğer çıkar da 100,000 tonun 70,000 tonu ıskartadır dersiniz bunun hesabını kimseye veremezsiniz. Şirket ne katkı sağladı, soruyorum. Hükümet ne katkı sağladı ki? Ne verdiniz? Sulama sorununu çözme yanında bilgi üretiyor musunuz?

Değerli arkadaşlar; bu kürsülerden narenciyede en azından bu sezon büyük, ciddi sıkıntıların yaşanacağı dile getirildi. Sayın Kotak defaatle bu kürsüden bunu üç-beş ay, beş-altı ay önce dile getirdi. Hükümet ne tedbir aldı? Piyasalarda sıkışıklık olacağını, ürün bakımından Amerika'daki narenciye ürünü, İspanya'daki, İtalya'daki, İsrail'deki narenciye ürünü nedeniyle piyasalarda ciddi sıkıntılar yaşanacağını daha altı ay önceden bu kürsüden ikaz edildi, ihtar edildi. Sayın Bakan da burdan çıktı bize yanıt verdi, merak etmeyin, herşey kontrolümüz altındadır, tüm tedbirler alınmıştır, kuruşuna kadar tek tanesine kadar her şeyi pazarlayacağız dedi. Şimdi ise üretici sokaklarda, limon ağaçta zaten kaldı likon, greyfrut altına döküldü, satılmadı, yafada sıkıntılar diz boyu. Aynı sıkıntı şimdi...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Mayısta daha büyük boyuttadır bu iş.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Aynı sıkıntı şimdi narenciyede başlamış bulunuyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben mesaj vermekten öteye üreticiye, ya da Hükümete kendime göre, partimin düşüncesine göre çözüm önerilerini getirmek istiyorum. Ciddi olarak külahı masaya koyup radikal reformist tedbirler getirmek mecburiyetindesiniz. Kısa ve uzun vadeli ciddi tedbirlere yönelmek gerekir.

Sayıyorum. Kısa vadede iskarta oranının azaltılması için, ciddi tedbirler almak zorundasınız. Yine kısa vadede iskartanın yok pahasına gitmesi, ya da ağaçta kalması, ya da tarlada kalmasını önlemek için, konsantre tesislerini maksimum kapasite ile çalıştırmak, o iskartayı satacağınız pazarları aramak mecburiyetindesiniz. Eski doğu bloku ülkelerine mi satarsınız? Orta Asya Türk Devletlerine mi satarsınız, Türkiye'ye mi satarsınız? Ama satmanın ciddi önlemlerini şimdiden almak mecburiyetindesiniz. Bu memlekette şu memleketin Kooperatif Merkez Bankası, piyasaya sürdüğü greypfrut portakal suyu mamüllerinin konsantre tozunu İspanya'dan getirmektedir arkadaşlar. Yüz karası. Konsantre İspanya'dan ithal ediliyor da, kutulara doldurulup da halka satılıyor.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Biz de İsrail'e satarız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet

BAŞKAN - Vehbi iki dakikan var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkan. Kısa vadeli yeni alınacak tedbirler, üreticiyi çıkmazdan kurtarmak için, hiç olmazsa geçici de olsa, bu yıl için ciddi teşvik, destek ve sübvansiyon vermek mecburiyetiniz var. Artık kaçınılmazdır. Birlikte ihmaliniz sonucu bu ülke bu noktaya getirilmiştir. Ülkenin bütünü ile daha büyük darbe yemesini önlemek mecburiyetindesiniz. Bunun için de, geçici olarak hiç olmazsa bu yıl için ciddi teşvik ve destek sübvansiyon vermek mecburiyetiniz vardır.

Devlet olarak bu kürsüden çok kez tekrarladık, Devlet olarak dış ülkelerdeki Devletin finanse ettiği temsilciler, temsilcilikler aracılığı ile de pazar piyasa araştırması yapmak mecburiyetindedesiniz. Yani ihracatta Devlet taraf almalıdır. Narenciye ihraç edeceksek, patates ihraç edeceksek, başka ürünler ihraç edeceksek Devlet bütün organları ile ciddi biçimde ihracatı yüklenmelidir. Londra'daki temsilcilik bu işle uğraşmalıdır, Brüksel'deki temsilcilik bu işle uğraşmalıdır, gerekirse personelle takviye edilmelidir. Bu yapılmadığı için de sezon başlar, biteceği sırada karşımıza gelirsiniz, işte İspanya'da ürün fazlası oldu. İsrail'de işte ürün çeşitlenmesi oldu, biz onun için piyasa bulmadık, bulamadık veya zorlandık dersiniz.

Diğer bir kısa vadeli önlem; Cypfruvex ciddi olarak ıslah edilmelidir, ele alınmalıdır, partizanlıktan kurtarılmalıdır. Borçları ne olacaktır? Üreticiye mi yükleyeceksiniz? Bu borç nerden kaynaklanmıştır? Ciddi olarak etüd edilmeli ve Cypfruvex ıslah edilmelidir. Cypfruvex ıslah edilirken, narenciye piyasasında özel sektör kooperatif ve kamu kuruluşlarının serbest rekabet piyasası içerisinde birlikte varolmasının tedbirlerini getirmek mecburiyetindedesiniz.

Yine kısa vadeli alacağınız, almanız lazım gelen önlemlerden birisi; ulaşım, seyrüsefer ucuzlatılmalıdır. Behemehal narenciyeyi Magosa'ya taşıma yerine, Gemikonağı'ndan veya başka bir limandan daha ucuza nakletmenin yolunu da kısa sürede aramak ve bulmak mecburiyetindedesiniz.

Yine kısa vadeli tedbirlerden birisi de; Türkiye piyasasına, pazarına en azından özel kesimin de rahatlıkla ve serbestçe portakal, limon, greyfurt satılabilmesinin olanaklarını yaratmalısınız. Biz konuştuğumuzda, heyet olarak gittiğimizde Sayın Kilercioğlu, kasım, kasım kasılarak, ne üretirseniz kurusuna kadar Türkiye almaya hazırdır demektedir.

Demek ki, Türkiye açık, demek ki, engeller burdan geliyor, demek ki, burdan organizasyon yetersizliği vardır. Bir Devlet bakanı bize bunu söylemiştir.

Değerli arkadaşlar sözümü bağlarken, uzun vadeli tedbirlere de başlıklar halinde temas etmek istiyorum. Bir defa bu ülkede enflasyonu aşağıya çekmenin ciddi tedbirlerini almak lazım. Bu yüksek enflasyonla hastalıktan hiçbir sektör kurtulamaz arkadaşlar.

Bu memleket kurtulamaz. Bu enflasyondan kurtulmanın yolu da Türk Parasıyla mümkün değildir. Bunun tedbirini getirmek mecburiyetindedir. Aksi takdirde, bu yüksek faiz politikalarıyla, bu banka oyunları, bu tefeci oyunları, bu toplum kısa süre sonra, daha ciddi bunalımlarla karşı karşıya kalacaktır. Hem de birkaç ay içinde iflâslar çok daha büyük boyutta devam etmektedir.

İkincisi; sulamayı ciddi olarak uzun vadeli ıslah etmek mecburiyetiniz vardır.

Üçüncüsü; Rumdan kalan ağaçların yerine Güzelyurt yöresinde yeni fidan diktiğinizi görmedik. Türkiye dağlarda ağaçlandırma faaliyeti yapıyor diye onunla öğünüyorsunuz, böbürleniyorsunuz. Efendim antep fıstığı ağacı dikilmiş Yeşilirmak'a giderken tepelere falan, bunlarla öğüneceğinize, Güzelyurt bölgesinde müsait bölgelere suyunun tuzlanmamış olduğu bölgelere diktiğiniz yeni fidanlarla öğünün. Ve yine eğer narenciye piyasası sıkışmışsa, İsrail gibi ürün çeşitlemesine gidecek tedbirleri alın, devlet olarak bu konuda da hiçbir araştırmamız yoktur. Tropik meyve mi getireceksiniz, avokado mu yetiştireceksiniz? Başka meyveler mi getireceksiniz? Ama İsrail gibi, İspanya gibi, İtalya gibi hiç olmazsa araştırın ve uygar bir çalışma içine girin. Hükümetten istediklerimiz bunlar. Saygılar sunarım.

BAŞKAN- Teşekkür ederiz. Sayın Bakan buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANI İLKAY KÂMİL- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyadaki genel sıkıntıyı çok iyi bildiğini bildiğim Sayın Ergün Vehbi, bu gerçeklerin ve bu sıkıntıların, sadece Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yaşanıyor havasını vererek burda bazı iddialarda bulunması düşündürücüdür.

GENÇLİK VE SPOR BAKANI SALİH MİROĞLU (Yerinden)- O da politik ustalığının ifadesidir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Öyle mi?...

İLKAY KAMİL (Devamla)- Bir kere biz sezonun başında ve daha sonra müteakip toplantılarda, narenciye konusu sık sık gündeme geldiği günlerde bu kürsüden yine bugün söyleyeceğimiz şeyleri söyledik. Sıkıntılarımızın olduğunu, hiçbir şeyin toz pembe olmadığını, ancak bu sıkıntının genel sıkıntı olduğunu, dünyanın narenciye üreten tüm ülkelerin bu yıl gerçekten çok büyük krizlerde olduğunu söyledik ve bugün bu gerçeği bir kez daha aynı şekilde, aynı kürsüden dile getiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; narenciye üreten ülkeler, başta İsrail, İspanya ve diğer ülkeler olmak üzere bu yıl ihracatlarını %40 oranında düşürmek zorunda kalmışlardır. Bir kere Avrupa pazarları aynen yerinde duruyor. Gönderdiğiniz her malı, sadece narenciyede değil, her malı almaya hazır pazarlar yerinde duruyor. Ancak fiyatları maalesef kendileri tespit ediyor ve bu tespit edilen fiyatlarla bu pazarlara ne kadar çok mal gönderirseniz, özellikle narenciyede, bu yıl zarar hanenize o kadar daha büyük rakamlar yazıyorsunuz. Biz bu yıl bu kötü durumu, dünyanın yaşadığı bu kötü durumu dikkate alarak, greyfruttan başlamak üzere, yine aynı pazarlara narenciyeyi bu kez konsantre olarak gönderme tedbirleri aldık ve bu konuda zararlarımızı, ihracatçı kuruluşların zararlarını asgariye indirmeyi amaçladık. Bu hiç kimsenin değişik yorumlar yapmasını gerektirir. Bir kere taze meyve, narenciyede taze meyve Avrupa'da gerçekten çok düşük fiyatlarla alınıyor.

Günlük fiyatlarını getirtiyoruz. Narenciyeyi talep eden ülkelerde narenciye gönderilen ülkelerin narenciye satış fiyatları bellidir, açıktır. Ve bu konuda her ülke kendi durumunu ona göre değerlendirmek zorundadır ve öyle yapmaktadırlar. Biz de aynı yolu seçtik. Üstelik bu yıl biraz önce yine Sayın Vehbi'nin, dondan çok az zararlanma olmasına rağmen diye bir ifadesi oldu.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu yıl valencia ürününün de, yaklaşık yüz bin tonlukta valencia ürününün kırk, elli bin tonu dondan etkilenmiştir. Biz üreticilerle daha önce diyalog kurmamızı öneren Sayın Vehbi'ye şunu söyleyeceğiz. Biz üreticilerle diyalogu hiçbir zaman kesmedik. Dondan etkilenen bölgelerle ilgili şikâyetlerini en hafif şekilde atlatılabilmek için, zararın üreticiye en az şekilde yansıtılabilmesi için yaklaşık yirmi gün, bir aydan beri üreticilerle don bölgelerinde yaptığımız incelemelerin de sonuçlarını söylemek sureti ile görüş alış-verişinde bulunmaktayız. Ve basın yolu ile de üreticilere şahsen söylediğim gibi, üreticiler dondan etkilenen bölgelerde bahçesi olan, ürünü olan üreticiler endişe etmesin dedik. Çünkü Genel Tarım Sigortası, artık ki bu sigorta bu kadar büyük zararı ödeyecek çapta değildir. Bunu da söyleyelim. Yine netice ne olacak? Her zamanki gibi, Hükümet yine devreye girecek, zarar gören gören üreticinin zararını tazmin edecek. Bunu üretici bilmektedir. Biz üreticiyi bu zararla başbaşa bırakacak bir Hükümet değiliz. Bu zarar da tahmin ettiğiniz kadar veya yansıdığı kadar küçük değildir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Neyle ödeyeceksiniz?

İLKAY KÂMİL (Devamla) - Nerden ödeyeceğimizi Hükümet olarak saptadık, saptayacağız ve bu üreticiyi tazmin edeceğiz Sayın Vehbi. Yalnız beklendiği gibi üretici kendi başına bırakılmayacaktır, terkedilmeyecektir.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Herhalde Devletsiniz göreviniz.

İLKAY KÄMİL (Devamla) - Evet. Hükümet olmanın gerekleri yerine getirilecektir bir başka ifade ile.

Pazar konusuna gelince; çok kısa olarak bir kez daha bunu söyleyim, çok söyledik. Bu ülkede narenciyemiz ondört Avrupa ülkesine gönderilmektedir. Bir tek pazarla narenciye ürününün değerlendirmesinin mümkün olmadığını yine çok kez söyledik ve pazar arayışlarımız da hiçbir zaman eksilmedi, arttı. Bugün ihracatçı kuruluşlarımız, özellikle Cypfruvex ondört Avrupa ülkesine mal gönderecek durumdadır, pazarı vardır. Artı; Doğu Bloku ülkelerine ilk kez geçtiğimiz yıl gönderdiğimiz ürünü bu yıl da gönderilmesi çalışmaları devam etmektedir. Ancak malımız Avrupa pazarlarında aranan bir mal esnafına haiz olmadığını da söylemek lazım. Doğrudur. Bu ülkenin narenciyesi Avrupa'da bizde çok ilerde olan, narenciye konusunda çok ilerde olan bu ülkelerin ürünleri ile rekabet etme durumundadır.

Dolayısıyla biraz önce gazetede çıkan haberi okurken, Sayın Vehbi bu malın Avrupa pazarlarında rekabet edecek durumda olmadığını söylerken, doğruluğunu da kabul etmek lazım. Biz yıllardan beri üreticimizin bahçe yenileme konusundaki çok istekli olmaması ve yenileme konusunda çok yavaş olmamız, bugün bu sıkıntıların daha fazla olmasına sebep olmuştur. Doğrudur. Ve biz geçtiğimiz yılda içinde bulunduğumuz yılda, aynı şekilde üreticilerimize çağrı yaparak belirli miktarda, bahçelerinin belirli miktarlarını her yıl yenileme sureti ile bu yenileme işleminin gerçekleştirilmesine çalışmamız gerektiğini duyurduk.

Bu konuda çalışmalar vardır, devam etmektedir. Bütçemizde bu yıl bu konuyla ilgili bir fonumuz vardır ve bu çalışma artan bir şekilde de devam edecektir.

Bu yıl tabii ki biraz önce bahsettiğim don zararı, özellikle ülkemizin en büyük narenciyede ihracatının en büyük rakamını oluşturan valencia'da çok büyük etki yapmıştır. Biz bu zarar gören ürünün değerlendirilebilecek olan kısmının artık konsantrede değerlendirilerek yine biraz önce bahsettiğim Avrupa ülkelerinde konsantre olarak değerlendirilmesi konusunda çalışmalarımızı başlattık. O açıdan herhangi bir sıkıntımız yoktur. Dedim, yine diyorum. Yalnız tabii ki bu pazarlara taze meyve göndermede gerçekten bu yıl büyük sıkıntılar çekeceğiz. Nedeni biraz önce bahsettiğim gibi dondan etkilenen çok büyük bir rakamın olması ve ürünün birinci sınıf olarak Avrupa'ya gönderilecek kısmının beklenen seviyede, düzeyde ve rakamda olmamasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konuda bundan önceki gündemlerde de bu gerçekler dile getirilmiş olmasına rağmen bir kez daha bu konunun, bu sıkıntının yalnız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yaşanmadığını, bugün İsrail'in hemen hemen yok denecek kadar ihracatı gerçekleştirdiğini ve İsrail'deki narenciye kesiminin Devletten destek ve yardım bekler durumda olduğunu, hiçbir yerde malının belki görülemeyecek derecede az olduğunu, biraz önce Ulaştırma Bakanı Avrupa'da yeni dönem Ulaştırma Bakanının söylediği gibi bugün Almanya'da çok düşük fiyatlarla narenciye, özellikle İsrail'in çok düşük fiyatlarla narenciyesinin satıldığını gözleriyle gördüğünü söylediğini de belirtmekte yarar görüyorum.

Bir de hemen şunu ilâve edeyim, konsantre tesislerinin tam kapasiteyle çalışmasını önerdi Sayın Vehbi. Biz bunu söylüyoruz. Konsantre fabrikamız, sezonun açıldığı

ilk günden beri tam kapasite ile çalışmaktadır. 300 ton günde konsantre yapacak kapasitesi olan Cypfruvex'in tesisi tam kapasite çalışmaya devam etmektedir. Artı Sunzest de kendi imkânlarını en iyi biçimde kullanmak suretiyle tam kapasite ile konsantre tesislerini işletmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; amacımız bu sıkıntılı dönemi dünyanın diğer ülkelerinin atlattığı gibi üreticimizi en az etkileyecek biçimde atlatmaktır. Çalışmalarımız bu yönde devam etmektedir. Sıkıntılarımızın olduğunu söylüyoruz. Üreticilerimizin de bu sıkıntılarımızı anladığını biliyoruz ve bu konunun üreticilere götürülürken gerçekleri de götürerek anlatılmasını istiyoruz. Üreticilerin haklarını talep etmek de hakları olduğunu söylüyoruz. Ancak hiçbir hakkın da sokakta çözülecek duruma getirilmemesini belirtiyoruz. Her konu diyalogla çözülebilir. Biz üreticimizin diyalogundan kaçmadık. Her hafta en az iki-üç günümüzü Üreticiler Birliğini de odamızda randevusuz kabul ederek görüştüğümüzü de belirtmek istiyorum. Daha dün bendeydiler ve Sayın Vehbi'nin dediği gibi üreticilere dün lütfedip randevu vermiş değiliz. Bu diyalogumuz da hiçbir zaman kesilmemiştir. Bundan sonra da yine diyalog içerisinde tüm sorunlarımızı, tüm sıkıntılarımızı, eldeki imkânları masaya koyarak, imkânların elverdiği ölçüde çözeceğimizi geçmişte de söyledik, bugün de bir kez daha söylüyoruz. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Bakan.

Sayın milletvekilleri; 2'nci ve son gündem dışı konuşma istemi Sayın Yeni Doğu Partisi Gazi Mağusa Milletvekili Kenan Akın'dan gelmiştir. Konusu: "Süt ürünleriyle ilgili Hükümetin politikası, 3 bin adet ithal edilecek denilen büyükbaş hayvanların durumu ve Sütük'in bugünkü durumu" hakkında. Okuyunuz lütfen.

KATİP -

K.K.T.C. Meclis Başkanlığına,
Lefkoşa.

Meclisimizin yapacağı ilk olağan toplantısında Süt Ürünleri ile ilgili Hükümetin politikası, 3000 adet ithal edilecek denilen büyükbaş hayvanların durumu hakkında gündem dışı konuşma yapmak istiyorum.

Gereğinin yapılmasını saygı ile rica ederim.

Kenan Akın
YDP Gazi Mağusa Milletvekili

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akın.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu haftadan ikaz sözleriyle sirividi, Sayın İskan Bakanı müsaade ederse Sayın Tarım Bakanına, sirividi ülkede sirividilerin şu anda en güzel rekolte beklediğimiz bu yılda köylüleri büyük bir tehlikeye yol açtığı boyutlara gelmesine rağmen halâ sessiz kalmasını herhalde onu haftaya gündeme getireceğiz, inşallah haftaya kadar da bir çözüm getirir Sayın Bakanımız geçmişte olduğu gibi havadan ilaçlama yoluyla.

EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLAN KOMİTESİ BAŞKANI MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) - Bazen böyle efendi efendi tane tane konuşun, bazen de çıkan böyle şey gibi. Bak ne güzel bugün aferin.

KENAN AKIN (Devamla) - İçeriğe girmedim yalnız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün hangi köy kahvesine gidersek kırsal kesimde yaşayan insanlarımızın ekonomik güçlenmesi açısından bir emniyet sigortası haline veya hayatının yaşam sigortası görünümüne gelen, gündemde bulunan ithal ineklerin yoğunlaştığı bugünlerde ithal inekler gelmeden önce bu ülkedeki süt ürünlerinin artmasından önce bugünkü rekolteyle, bugün üretilen sütlerin durumuyla, süt ürünlerini değerlendiren gerek Kooperatif Merkez Bankası Koop Sütleri, gerekse özel şirketlerin durumuna göz attığımızda çok daha ince düşünüp hele hele bazı bankaların özellikle Ziraat Bankasının bugüne kadar sürdürmüş olduğu kırsal kesimde köylüye, çiftçiye, üreticiye vermiş olduğu düşük faizli kredilerin %76'ya çıkmasından sonra, halâ Hükümetin sessiz kalması her zamanki gibi köylünün mahvolmasına seyirci kalan Ulusal Birlik Partisi Hükümeti halen sessizliğini devam ettirmekte, süt ürünlerinde bu sessizlik içerisinde bankaların yüksek faiz oranıyla ezilmekte ve ortadan kaybolmak yönüne gitmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şu gün halâ ürünleri, süt ürünlerinin en yüksek tonajda olduğu rekolte olduğu şu günlerde Sayın Bakanlar Kurulu üyeleri en nihayet baş fare doğurdu misali ihracata teşvik primini 10 bin TL'ye çıkardı günler sonra. Halbuki bu rakamın bu ülkedeki süt ürünlerinin dışarıya ihraç edilmesi açısından çok samimi düşünmüş olsaydınız desteklemesine çok sıcak bakmış olsaydınız 2-3 ay önce bunu açıklayıp şu anda büyük rekolteyi aşmış en verimli konu olan şu ürünün en çok olduğu şu günlerde pazarların bulunması gerek-mekteydi. Bugün süt ürünlerini mamul duruma getiren birtakım şirketler, dışta pazar ararken hangi rakamları esas alarak araması gerektiğini devamlı siz boşlukta bıraktınız her zamanki beceriksizliği, kifayetsizliği, devletteki ciddiyetsizliği süt ürünlerinde de göstermeye devam ettiniz. Halbuki ciddi bir Hükümet olmuş olsaydınız süt ürünlerinin bugün pazarlanması gereken şu günlerde fiyat rakamı tesbit ederek ihracat yapacak ve mamul maddeye çevirip ihracat yapacak firmaların dışardaki pazar arayışı içerisinde pazar bulmuş firmalara rakam vermesi gerek-mekteydi.

Bugün gelmiş, geçen haftaki Bakanlar Kurulu, bir sekiz on gün önceki Bakanlar Kurulu toplantısında on bin lira yaptınız. Bu on bin lira nedir? Avrupa'dan gelen peynirlerin, süt ürünlerinin mamullerinin bu ülke pazarında fiyatlarına baktığımız zaman bu on bin liranın bile çok, artışların çok altında gülünç bir rakam durumuna gelmiştir. Siz sözde sübvansiyon yapıyorsunuz diyorsunuz ama, siz bile sessiz düşündüğünüzde açıklamış olduğunuz on bin liranın ihracatta rahat pazar bulabilmesi için, süt ürünlerimizin rahat satılabilmesi için Avrupa pazarlarına veyahut da Türkiye pazarlarına rahat girebilmesi için, on bin liranın da kifayetsiz olduğunu siz çok daha iyi bilmektesiniz. Bugün feribot taşımacılığı veyahut da ulaşımdaki fiyat artışlarını ortaya koyduğumuzda, bugün yapmış olduğunuz açıklamada, on bin liranın hiçbir mana ifade etmediğini, süt ürünlerinin 1989-1990 yıllarında yaşadığımız, hatta bir özel şirketin 750 milyonluk hellimi satamadığını ve bir buçuk yıl beklemesinden dolayı da kuyulara atıldığını çok iyi bilmekte ve yaşamaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakıyoruz piyasamızda süt ürünleri böyle bir cılız destekle muhatap olurken, piyasada tonlarca peynir Avrupa'dan gelmekte ve iç üretimin fiyatlarının altında kalmaktadır. Tabii ki süt ürünlerini imal eden fabrikalar bu konuda sıkıntıya girmektedir. Gerek Kooperatif, Koop-Süt veyahut da diğer özel şirketler. İthal peynirlerin ucuzluğuna baktığımız zaman, neden ucuz olmaktadır. Hollanda'-dan, Danimarka gibi binlerce kilometre, mil uzaklıktan gelen peynirin neden daha ucuza olduğunu görünce, oradaki devlet desteğinin %60'lara varan artı AET primiyle birlikte %60'lara varan destekle, tabii ki, hele hele bizim gümrükteki rahatlıklardan dolayı da kendi iç ürünlerimizi adeta satılmaması için, süt ürünlerini imal eden köylüye, bunları mamul duruma getiren fabrikalara, özel şirketlere sanki da büyük bir balyozla vurur gibi onlara seyirci kalmaktayız. Halbuki, bunları kendi iç piyasamızda

Ürettiğimiz hellim ve süt ürünleriyle birlikte rekabet üretimi yaratmaması için gümrük duvarlarını yükselterek, kendi iç piyasamızdaki süt ürünlerine daha fazla sübvansiyon yapabilmesi için, o gümrük duvarlarını yukarıya çektiğinizde, oradan almış olduğunuz farklarla kendi iç üretimimizi de destekleme yoluna gidebilirsiniz. Ama sizde öyle bir kapasitenin, öyle bir bilginin olmadığını görmekteyiz. Öyle bir becerinin olmadığını görmekteyiz. Yani, bunu yapacak hesabı ya bilmiyorsunuz veyahut da köylü değil mi, boş ver, ezilirse ezilsin, banka faizleri altında ezilirse ezilsin deyip gülüp geçmektesiniz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz bunları konuşurken zaman zaman kamuoyunun gündemine gelen SÜTEK'i dolandırdığı iddia edilen bir Akgöl Süt Fabrikasına da değinmeden geçmek istemiyorum. Zamanın bakanı burada ifade etmiştir. Kendi ricasıyla birtakım sıkıntılardan dolayı, devletin kuruluşu olan Kooperatif Sütün, iç piyasadan almış olduğu süt tonajını aşağıya çekmesine rağmen, aman köylünün elinde süt kalmasın diyerek, kendi beceriksizliğini, hükümet kendi beceriksizliğini, kifayetsizliğini bir özel şirketin üzerine fatura etme yoluna gitmektedir. Bugün, zamanın bakanı o zaman Taşkent Atasayan olabilirdi ama, hükümetlerin devamını ortaya koyduğumuz zaman hiçbir kimse de itiraz edemiyor. Sayın Taşkent Atasayan belki de bugün Bakanlar Kurulunda bakan olarak aynı koltuğu tutmuş olsa, ben inanıyorum ki o zaman Akgöl'e vermiş olduğu sütü, Bakanlar Kurulu kararıyla yapmış olduğu zararı bile telâfi etme yoluna gitmesi için, belki de bir karar getireceği inancı içerisindedim ben. Şimdi Sayın Taşkent Atasayan'ı savunmuyorum. Ama, hükümetlerin devamı olduğu için o gün Taşkent Atasayan'dı, bugün sayın İlkay Kâmil maalesef bu sıkıntıyı gördüğümüz halde SÜTEK'i dolandıran bir şirket konumuna getirmekten başka zamanında bu ülkenin hükümeti olan Ulusal Birlik Partisi, 1990 seçimlerinde köylünün elinde süt kalmasın diyerek o kişiye baskı yapılarak, rica yapılarak 6, 7 tonluk rekoltesini 17 tona çıkarması, 17 ton süt aldıktan sonra Körfez Krizinin patlaması, Körfez Krizinden dolayı da 750 milyon civarındaki hellimin hibe edildiği, bozulduktan sonra imha edildiği de bir gerçektir.

Belgelerle kanıtlanmıştır. Belgelerle savcılığa gitmiştir bugün savcılık görüşü vardır, ama Hükümet bu görüşe rağmen edindiği bilgiye rağmen bu görüşe rağmen maalesef Hükümet sessiz kalmakta, Hükümetin seçimlerde can simidini olmasını zorlayacak tedbirlerle Sayın Başbakanın ricasıyla o sütler alınmıştır. O Şirket iflas etmiştir hatta Şirketin yazılı ifadesi de vardır, ben bu sütleri almaya devam edeceğim süre içerisinde zarar edeceğim o parayı ödeyemeyeceğim demiştir. Zaman zaman o şirket süt ürünlerine olan borcu ödemesi için, ticari bankalardan kredi almıştır şu anda iki milyarı geçen kredi ve borçları da faize devam etmektedir. Yani bu ülkede siz iflas eden şirketler dönemini getirmekten başka hiçbir becerililiğe sahip olmadınız siz. Ulusal Birlik Partisi Hükümeti iflas eden şirketler, Türkiye'den gelen bir Devlet Bakanı diyor ki, hiçbir kimsenin malı satılmayacak öteki taraftan bir turizm kuruluşu olan Sema İçki Fabrikası ve Sema Oteli iflas bayrağını çekmiş, Başbakan çıkacak televizyonda ekonomimiz şu kadar güçlendi. Hani güçlenme, madem bu kadar ekonomi güçlendi böyle bir tesisin, böyle bir firmanın kapısına icra memurlarını dayayıp da bu ekonominin nasıl canlı olduğunu anlamak isterim ben. Nasıldır, hangi mantıkla böyle bir ekonominin canlı olduğunu söylemektesiniz. Güçlü bir şirket orda iflas etmiş kapısına kilit vuruluyor, mahkeme kararlarıyla tabii ki borcu varsa ödeyecek ama ekonomi eğer iyi bir ekonomiyse o işveren, o şirket nasıl batmış durumdadır. Sayın Başbakanın söyledikleri yalandan başka hiçbir şey değildir, yalan söyleyerek bu ülke hiçbir zaman bir idareyle bir yere gidilemez. Gerçekleri söylesin ayağımızı yere basalım artık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi bakıyoruz böyle olumsuzluklar yaşanırken bu ülkede şu andaki mevcut hayvan sayısıyla şu andaki mevcut süt ürünleri kapasitesiyle Kooperatif Süt Fabrikası süt almamak yönüne gitmektedir. Sütümüzün en verimli olduğu dönemde 1992 Mart'ında 12 bin okka işleyen özel şirket şimdi maalesef dört bin okka işlemektedir. Neden? Dışlarda sizin geç açıklamış olduğunuz ihracattaki teşvik priminden dolayı pazar arayışlarını ciddi bir şekilde yapamadığından

dolayı nasıl rakam vereceğini bilemediğinden dolayı, bugün dört bin okka işlenirken daha da düşürme yoluna gitmektedir. Tabii ki buna Kooperatif Süt de dahil. Böyle bir olumsuzluk yaşanırken şu anda hiç bir tane inek gelmeden bu ülkeye mevcut süt ürünlerini pazarlamak beceriksizliğini gösteren bu Hükümet 93'te, 94'te erken Genel Seçim olursa olur ki tabii ki siz karar vereceksiniz ama o kararı da verdirtmesini biz de bileceğiz o kararı da size biz verdirteceğiz.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Meclis karar verecek değil mi? UBP değil.

KENAN AKIN (Devamla) - Meclis verecek, Meclis o kararı Meclis verecek siz olası bir erken seçimde çökmüş olan ekonominin infial içerisinde olan köylünün alacağı sütle belki zorla 3-5 oy alırız düşüncesiyle üç bin tane inek ithaline gitmekteyiz. Tamam biz destekliyoruz, yani bu inekler niye gelsin gelmesin demiyoruz gelsin nasıl ki önce çıkacak olan birden bire artacak rekoltenin, süt rekoltesinin nasıl değerlendirileceğini, o değerlendirmelerin hangi tesislerde yapılacağı olası fiyatlara baktığımız zaman Türkiye'deki rakamlara baktığımız zaman Türkiye Cumhuriyeti'ndeki şu anda 2150 lira olan litre sütün, burada okkası 3600 lirayken aşağı yukarı %80 civarında bir farklılık varken bu firmanın hangi şartlarda Türkiye pazarına hitap edeceğini aklım bir türlü çözümüyor. Belki düşündüğümüz zaman, o firmayla ben de görüştüm, Vatandaşın dertlerini çok iyi yakından takip etmeye çalışan bir milletvekili olarak gittim ben adamı İstanbul'da yerinde de gördüm. Bir takım projeleri vardır. Ama bu projeleri o insanın düşündüğü şekilde sağlayacak Hükümet var mı acaba? Onu idrak edebilecek o insanla yarışabilecek yahut o insanla koşabilecek, yürüyebilecek bir idrak, öyle bir düşünce, öyle bir zihniyet görmemekteyim ben. Bu ülkede süt ürünlerini bu ülkedeki köylüyü düşünmüş olsaydınız bugün dışardan gelecek olan üç bin tane ineğe on bin kişinin müracaat etmesini hiçbir zaman görmeyecektik.

Çünkü ekonomiyi çökerttiniz. Bu köylünün 3000 tane ineği duyunca, sanki da beleş gelecekmiş gibi bir havaya da girmesi ayrı bir tablodur. Ziraat Bankası son günlerde açıkladı. %76 faizi çıkarmasını anlamıyorum. Bir yerde Tikveşli şirketi, Ziraat Bankasının vereceği uygulamalarla kredileri dağıtacak Kıbrıs'ta. Kıbrıs'taki Ziraat Bankasının faizleri %76'ya çıkmış, bakıyoruz %43 olacak diyor ineklerin faizi. Nasıl bu? Bu nasıl perhiz, bu nasıl lâhane turşusu derler anlamak mümkün değil. ya siz hükümetiz diyorsunuz, hükümetçilik oynuyorsunuz hükümetten haberiniz yok. Hükümetçiliğin nasıl olduğunu bilmiyorsunuz veyahut da öteki tarafta Ziraat bankasının yetkilileri, bu ülkedeki faiz oranlarının artık %76 olacağını açıklamıştır. Bize ifade verin. Şimdi, bize açıklama yapın. Pardon ifade verin demiyorum. Açıklama yapın. Hani Ziraat Bankası %76 faizle inekleri dağıtacak olan kişilere %76 faiz vereceğini açıkladı. İnekleri demiyor. Faizler artık Ziraat Bankasının %76'dır. Bir yandan da diyorsunuz ki siz, %43 faizle 3000 tane ineğin 36 milyar ayrılmış aynı bir fon. Banka, ya bankadır, ya değildir. siz ya hükümete sizsiniz ya değilsiniz.

GENÇLİK VE SPOR BAKANİ SALİH MİROĞLU (Yerinden)- Hükümetiz.

KENAN AKIN (Devamla)- Hükümetsiniz.

SALİH MİROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Evet.

KENAN AKIN (Devamla)- O, siz kendiniz öyle anlıyorsunuz.

SALİH MİROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Evet.

KENAN AKIN (Devamla)- Hükümet olduğunuza siz kendiniz de inanmıyorsunuz.

KENAN AKIN (Devamla)- Hükümet olsa, ciddi, esaslara dayalı açıklama yapması gerekmektedir. Hükümetin açıklamaları açıklandığı zaman, ağır taş gibi oturması lâzım. Yapmış olduğunuz açıklamalar hepsi havada kalmaktadır. Ziraat bankası yetkilileri

açıklıyor %76. Siz diyorsunuz ki gelecekte inekleri %43 faizle vereceğim. Anlamak mümkün değildir.

BAŞKAN- Sayın Akın, iki dakika içinde bağlayın lütfen.

KENAN AKIN (Devamla)- Oldu Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; maalesef üzüntüyle belirtmek isterim ki, böyle bir olumsuzluklar içerisinde özel şirketlerin bir tabiriyle, birşeyini de ortaya koyacağım. Vermiş olduğunuz sütlere karşı olan borçlarımı ben size nakit olarak ödeyemeyeceğim. İhracat yapamıyorum. Mamul madde olarak ödemek mecburiyetindeyim dediği halde, maalesef hükümet ona da sessiz kalmıştır. Bugün 450 milyonluk borcuna karşılık 1.8 milyar para istenilmektedir. Fakat, ben inanıyorum ki her ne kadar Kooperatif Süt Fabrikası bu ülkenin ekonomisine katkısı varsa, inanıyorum ki bu ülkedeki insanlarımızın, hayvancılık yapan insanlarımızın üretmiş olduğu süt ürünlerini mamul madde haline getiren özel şirketlerin de korunması gerektiği inancı içerisindeyim. Körfez Krizinden dolayı ihracat tamamen burada durmuştur. Arabistan'a olan, Suudi Arabistan'a olan bağlantısı, 250 milyon Dolarlık bağlantısı, 2 Ağustos Körfez Krizinden sonra iptal edilmiştir. Böyle bir Körfez Krizinin getirmiş olduğu bunalımdan dolayı, zarardan dolayı, o şirkete, nasıl Ulusal Birlik Partisinin ilçe başkanları olan turizmcilere birtakım Bakanlar Kurulu kararıyla faiz borçlarını erteleme ve bağışlama yoluna gittiyseniz, bu tip tedbirleri de bu kişilere de almanız gerekmektedir. BHC'li süt alındı, döküldü. Hükümet alacağız dedi, sen al. Biz alana kadar sen al Bakanlar Kurulu açıklanana kadar. Böyle bir saçma yaklaşımla, sözlerle, havada kalan sözlerle bu insanı zarara soktunuz. Şimdi süt ürünlerini, SÜTEK'i zarara sokan bir firma yerine sizlerin beceriksizliğinden dolayı

zora sokmuş bir firma olduğunu da açıklamak durumundasınız. Eğer öyle birşey varsa Savcılığın vermiş olduğu bu konudaki yanıtı biz yazılı soruyla da Sayın Bakandan rica edeceğiz varsa tabii. Aldığımız, edindiğimiz bilgilere göre, bu konuda Savcılığın bir görüşü olduğunu duyduk veyahut da birtakım yerlerden öğrendik. İnşallah bu kürsüye bir daha süt ürünlerini veyahut da Tikveşli'nin getireceği ineklerin çok daha iyi esaslara dayalı olarak üretileceği süttten, kısa zamanda pazarlanması değil, derhal pazarlanması. Kısa zaman bile çok şeydir. Zamanında pazarlanması, zamanında mamul maddeyi getirecek tesislerin donatılması açısından, Bakanlar Kurulunun bir an önce ciddi karar alması gerektiği inancı içerisindeyim. Gerçekten süt ürünleri hem üreten insanları, hem de ülkede yaşayan insanları her gün, küçük küçük minimini yavrularımızı ilgilendiren konu olduğu için, süte hükümetin, süt ürünlerine hükümetin daha sağlıklı yaklaşacağı beklentisi içerisinde olur, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

TARIM VE ORMAN BAKANI İLKAY KAMİL - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Kenan Akın bizim uzun zamandır söylemek istediğimiz ve söylediğimiz bir çok şeyi burda tekrarladı. İyi etti.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Karınca boyu kadar yol alamıyorsun.

İLKAY KAMİL (Devamla) - İyi etti. Çünkü, çünkü Akgöl Süt Fabrikasıyla ilgili bundan önce bu kürsüden konuları irdelerken yaklaşık bizim söylediğimiz şeylerin bir tekrarını yaptı. İyi de yaptı. Çünkü gerçek o. Ona biraz sonra tekrar değineceğim.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayıştay öyle demiyor, biraz sonra konuşacağız zaten.

İLKAY KAMİL (Devamla) - Önce süt ürünlerinin değerlendirilmesi konusunda ihraç priminin geç saptandığını, on bin lira olarak saptandığını ve bu nedenle ihracatçı kuruluşların bu süt ürünlerini değerlendirmekte zorluk çektiğini söylediler. Bir kere ihraç priminin, hellim ihracatına verdiğimiz prim on binle on üç bin lira olarak iki kategoride değerlendirildiğini öncelikle belirtmek isterim. Uçakla yapılacak olan nakliyeler onüç bin lira, kara yoluyla yapılacak nakliyeler on bin lira olarak saptandı ve bunu...

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Genelde karayoluyla yapılıyor.

İLKAY KAMİL (Devamla) - Ve bunu ihracatçılarla da görüş birliğine vararak bundan önceki günlerde açıklamış bulunuyoruz. Bir kere onu da hiçbir zaman ihracatçı kuruluşlara herhangi bir sıkıntı yaratılmamıştır. Geçtiğimiz yıl bu ülkeden 397 ton hellim ihraç edilmiştir. Ve karşılığında da ihraç eden kuruluşlara Devlet o gün saptadığı fiyatlarla ki geçtiğimiz yıl, beş bin liraydı ihracatçı kuruluşlara verilen prim iki milyarı aşkın bir para ödenmiştir. Bu yıl bu rakam tabii ki günün şartları dikkate alınarak değişmiştir. Gecikme sözkonusu değildir çok kısa bir aralıkla ve o dönem içerisinde ihracatçı kuruluşlar yapmış oldukları ihracatın karşılığı yine saptanacak olan prim esasına göre ödenecek diyebiliyorlardı. Bu konuda ihracatçı kuruluşlarla ben şahsen görüşmüştüm. Bu konuda kendilerine ilgili Bakan olarak ve Hükümet olarak bir güvence verilmişti ve bu dönem içerisinde de ihracat yapan kuruluşlarımız ve kişilerimiz vardır. Benimle bizzat görüş ve bu konuda güvence alan insanlarımız vardır. Hükümet uygulamaları çerçevesinde birkaç günlük gecikmenin geçtiği her zaman olduğu gibi Hükümet tarafından karşılanabilecek durumdadır.

Sayın Başkan, değerli milletevekilleri; Akgöl Süt Fabrikasının geçmişte aldığı ve pazarlayamadığı sütün ve süt ürününün karşılığı bir çalışma sonucunda belli bir rakama gelmiştir. Bugün sanıyorum biraz sonra yine bu konu görüşülecek. Dolayısıyla o detaylara orda daha fazla ineriz. Biz o günün şartları dikkate alınarak bu kuruluşumuza pazarlanan sütün değerlendirilemeyen kısmının tesbitini, bunlar içerisinde imha edilecek ürünlerin, bir heyet huzurunda imhasını sonuçta ortaya çıkacak olan tablonun da yeniden değerlendirilmek suretiyle bu Şirkete, bu özel sektörün yaşayabilmesini sağlayabilmek için elimizden gelen her türlü desteği vereceğiz.

Ve kendi inisiyatifini dışında kendisine, pazarının bu sütün de ilgili kuruluşlar tarafından incelendikten sonra kendisine bir rapor verileceğini söylemişti. Ancak bu konuyu biz değil, bizim dışımızdakiler gündeme getiriyor devamlı surette. Sanki bu kuruluşta, işlemiş olduğu bu sütün, pazarlayamadığı bu süt ürününün hesabını kendileri değil de biz soruyormuşuz gibi bir hava yaratılmaya çalışılıyor. Hayır. Burada, hiç kimsenin devletin sağlamış olduğu, devletin güvencesiyle verilmiş olan birtakım uygulamaların sonucunda, incelemeyen, araştırmadan hesaba çekilecek diye bir durumu yoktur. Bugün yapılan da budur. Bunun sonucunda bu özel sektöre de talep edilecek olan rakamlar neyse, talep edilecektir. Hiç kimsenin kapısını kapatmasına gönlümüz razı değildir ve bu konuda da yapılacak olan, alınacak olan karar, alınması gerekenin en doğrusu ve en güzeli olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; inek ithali konusu, tabii ki Sayın Akın tarafından tekrar gündeme getirildi. Geçtiğimiz hafta gündem sırasında yine gündeme geldi. O gün söylemiştim, bugün bir kez daha kısa olarak söyleyeyim. Bu ülkede bir özel sektör, bir özel şirket bu konuda çalışmalarını sürdürmektedir. Devletin, Hükümetin koymuş olduğu şartlar dikkate alınmak suretiyle üreticinin yararına olacak olan, ülkenin yararına olacak olan, hayvancılık sektörünün, hayvan üreticisinin yararına olacak olan her türlü işlem, bizim denetim ve gözetimimiz altında yapılacaktır. Bu konuda bir müracaat olmuştur. Değerlendirmeler yapılmıştır. Ancak, son aşaması gerçekleşmiş değildir. İlgili firmayla bir kez daha görüşülecektir. Bütün şartlar, detaylarına kadar incelendikten sonra yapılacak olan anlaşma gereğince, bu ülkeye ilk etapta 1000 ineğin getirilmesi gerçekleşecektir.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Ama kim getiriyor bunu? Hükümet mi getiriyor, kim getiriyor?

İLKAY KAMİL (Devamla)- Sayın Kotak, geçtiğimiz hafta yine siz sordunuz. Bu cevabı yine siz almıştınız. Bir kere daha söylüyorum. Hükümet getirmiyor Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Özel şirketin reklâmını niye yaparsın orda, kürsüden?

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Siz söylüyorsunuz Sayın Kotak. Sorduğunuz sorunun cevabını lütfen dinleyiniz.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Burası Meclistir. Özel şirketin reklâmını niye yaparsın?

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Gazetelerde bunu, yazmakla değil, gerçekleri bizden dinleyeceksiniz.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Gazetelerde gerçekler yazılmadı mı?

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Hükümet getirmeyecek dedik biz. Ancak, her çıktığınız hükümet politikası yapacak...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Özel şirkettir.

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Seçim yatırımı yapacak, UBP'li olanlara inek dağıtacak, kongreleri yapamıyorsunuz, cebinizde kâğıtlarla inek dağıtıyorsunuz diyorsunuz. Bugün de söylüyorsunuz.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Yalan söylüyorsunuz. Ben öyle tek kelime söylemedim.

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Size değil bu son söylediğim.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Yalan söylüyorsunuz. Söylemedim ben onu.

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Hayır. Size biraz önce sizin sorduğunuz cevabı söylüyorum. Ancak, öteki konuyu siz söylemiyorsunuz, söylüyorlar.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Hayır, teşekkür ederim.,

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Onu sizden ayırıyorum burada. Ancak, kongreleri yapılamıyor, Ulusal Birlik Partisi inek getiriyor. Ulusal Birlik Partililere veriyor. Yanlıştır bunlar.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa)(Yerinden)- Karışabilirler mi ne münasebet. Hükümet getiriyor.

İLKAY KÂMİL (Devamla), Biz, getirilecek olan...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Bak, Erbilen'i duydunuz değil mi? Hükümet getiriyor diyor.

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; getirilecek olan, özel sektör tarafından getirilecek olan bu hayvanlar UBP'lilere değil, bu konuyla ekmek yiyen, hayvancılık sektöründe çalışan insanların tümünün müracaatı değerlendirilerek verilecektir. Partizanlık ...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Belli olsun Sayın Bakan.

İLKAY KÂMİL (Devamla)- En azından partizanlık yapılmayacağına bir kez daha bu Meclis Kürsüsünden vurgulamakta yarar görürüm.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Sen Erbilen'i yalanla. Erbilen başka söyler, sen başka söylersin.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Özel sektör hükümetin kontrolünde değil mi?

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konu ...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- hem özel sektör, hem hükümet olur mu?

İLKAY KÂMİL (Devamla)- Bu konuda biz olanca gerçekleri söyledik. Bir kez daha söylüyoruz ve ülke yararına olacak her türlü tedbiri devlet kontrolü altında yapılmasından yanayız ve bunu önümüzdeki günlerde, son şekli verildikten sonra bu çalışmanın tabii ki kamuoyuna daha detaylı açıklamalar yapılacaktır. Teşekkür eder, saygılar sunarım.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Üç sene sonra ipotek alacaksınız halkı.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Akin.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - İpotek. Ermeni sattırmadı, bu sattırarak.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanın yaptığı açıklama, benim söylediğim şeyi doğruluyor. Ancak Sayın Bakanın hükümetin yetkili olduğu gibi, hiçbirşeye haberiniz olmadığı gibi bu konuda haberiniz yok sizin. 1992'de feribot fiyatları kaç paraydı?

TARIM VE ORMAN BAKANI İLKAY KAMİL (Yerinden) - Bayındırlık Bakanına soralım.

KENAN AKIN (Devamla) - Nasıl? Sen sübvansiyonu ayarlarken hangi esaslara dayanarak, feribot fiyatları ile, karayolu ile taşımacılıkta 10 bin lira dediniz siz. %100'ün üzerinde artış vardır yalnız ulaşımda. Senin vermiş olduğun artış, Doların değer kazanması, senin vermiş olduğun 10 bin liranın çok gülünç olduğunu ortaya koyuyorum ben. Sen diyor 10 bin lirayı kabul ediyorsun ama gel, 1992'de feribot fiyatlarının bu TIR taşımacılığı 1300 lira iken şimdi 3 milyon 100 bin liradır bir TIR'ın karşısına gitmesi. %150'ye varan bir artıştır.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Ucuzlatsınlar halk yesin.

KENAN AKIN (Devamla) - Bunun yanında devamlı ihracat devamlı Dolar bazında olduğu için Türk parasının Dolar karşısında değer kaybetmesini ortaya koyacak olsam, senin verdiğin 10 bin lira 10 kuruş bile değildir.

İL KAY KĀMİL (Yerinden)(Devamla) - Çok iyidir, tamamdır, tamam.

KENAN AKIN (Devamla) - size göre çok iyidir çünkü bu kadar değerlendirebiliyorsunuz siz...

İL KAY KĀMİL (Yerinden)(Devamla) - Tamamdır tamamdır.

KENAN AKIN (Devamla) - Hükümetinizin kapasitesi budur. Fazlasına ya hesap yapmasını bilmiyorsunuz veyahut da beceriniz budur sizin. Bir de hani gülünç, bir bakanı hani istifa etmesi lâzım. Hükümet getirmeyecek. Bu ülkedeki hayvancılık potansiyelini plân program yapacak bilirdim, uzaktasınız siz, onu da ortaya koydunuz siz. Hükümet ne iş yapar o zaman? Özel şirket inek getirsin.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Getirsin.

KENAN AKIN (Devamla) - Banka kredi versin, hükümet ne iş yapar? Hükümetin ne iş yaptığını bana söyleyin siz.

İL KAY KĀMİL (Yerinden)(Devamla) - Hükümetin yapacağı çok iş var, çok.

KENAN AKIN (Devamla) - Hükümetin yapacağı işi söyleyin siz. Eğer bu ülkede hayvancılığın kalkınmasını...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Değnekçi.

KENAN AKIN (Yerinden)(Devamla) - Plân yapacak kadar beceriye sahip değilsiniz. Bu memleketteki tarımla övmeye hakkınız yoktur sizin.

İL KAY KĀMİL (Yerinden)(Devamla) - Yığınla organ var burada. Hükümet ille de inek mi getirir?

KENAN AKIN (Devamla) - Ne?

İLKAY KÂMİL (Yerinden)(Devamla) - Hükümetin görevi ille de inek getirmek mi yahu?

KENAN AKIN (Devamla) - Niye hükümet getirip de, daha aşağı fiyatlara getirmiyorsunuz?

İLKAY KÂMİL (Yerinden)(Devamla) - Daha aşağı fiyatı nerden bulacaksın?

KENAN AKIN (Devamla) - Nasıl bulabilir? Git araştır o zaman? Nedir dediğin?

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Keçi getirin siz.

KENAN AKIN (Devamla) - Lefkoşa'da oturmakla bugün memleket de yönetilemez. Bir özel şirket tek başına getirebiliyorsa...

TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN (Yerinden)- Daha ucuza bulduysanız siz de getirin.

KENAN AKIN (Devamla) - Sayın Bakan; bunlar cevap dedildir. Cevap değildir.

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Sen söylüyorsun ama.

KENAN AKIN (Devamla) - Teknik adamların nerde senin? Niye araştırma yapmıyorsun sen?

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Var mı daha ucuza bir fiyat, bir yerde var mı?

KENAN AKIN (Devamla) - Siz araştırma yapın o zaman.

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Biz yaptık bu görevi.

KENAN AKIN (Devamla) - Ben diyoruz ki tek elden değil...

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Kabul ettik, daha ucuza bulursanız getirin.

KENAN AKIN (Devamla) - Tek elden değil, hükümet de araştırma yapsa 12 milyon yerine belki de 10 milyona mal edebilirler bu inekleri.

İLKAY KÂMİL (Yerinden)(Devamla) - "Belki"yi kaldıracaksın ortadan.

KENAN AKIN (Devamla) - Araştırma yaptın mı? Yaptın mı araştırmayı sen? Bu konudaki girişimin nedir söyleyin bana bakayım. Bu konudaki girişiminiz nedir? Sıfırdır. Hiçbir girişiminiz yoktur.

DERVİŞ ÇOBANOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- İç piyasada kaçtır?

KENAN AKIN (Devamla) - Hep veriyorsunuz, şirket getiriyor.

İLKAY KÂMİL (Yerinden)(Devamla) - Korkma tamamdır.

BAŞKAN - Tamam Sayın Akın.

KENAN AKIN (Devamla) - Demek ki tarımda da beceriksiz olduğunuzu siz kendiniz açık açık ortaya koydunuz. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; gündem dışı konuşmalar tamamlanmıştır. Şimdi sırası ile onaya ve bilgiye sunuş işlemleri yapılacaktır. Onaya sunulacak 4 konumuz var.

1) Başbakanlığın KKTC Kalkınma Bankası Teşkilât Yasa Tasarısının komitede ivedilikle görüşülmesine ilişkin Tezkeresidir. Okuyunuz lütfen.

KATIP-

KUZey KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
BAŞBAKANLIĞI

Sayı : BB/5/90-222

Konu : İvedilik.

Lefkoşa, 11.3.1993

KKTC Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

İLGİ: 11 Mart 1993 tarih ve BB/5/90-222 sayılı yazımız.

45/1992 sayılı KKTC Kalkınma Bankası Yasası'nın 31(1) maddesi Banka personelinin kadro, maaş/ücret ve özlük haklarının yasa ile düzenlenmesini öngörmektedir.

İlgi yazımızla sunulan "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankası Teşkilât Yasa Tasarısı" bu nedenle hazırlanmış olup, Bankanın kısa sürede faaliyete geçirilmesi düşünüldüğünden, Tasarının süratle yasalaşması gerekmektedir.

Bilgilerini ve Cumhuriyet Meclisi İçtüzüğü'nün 86(1) maddesi uyarınca sözkonusu yasa tasarısı için ivedilik kararı verilmesi hususunda gereğini saygılarımla istirham ederim.

Dr. Derviş EROĞLU
Başbakan.

BAŞKAN - Onayınıza sunuyorum. Kabul edenler?...
Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi Başkanlığının özel gündemdeki İLO Sözleşmelerinin onaylanmasına ilişkin Yasa Tasarılarının üçüncü okunuşu hakkındaki Tezkeresi. Okuyunuz.

CUMHURİYET MECLİSİ
HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ
BAŞKANLIĞI

Sayı:Y.T.No:207/3/92
Y.T.No:208/3/92
Y.T.No:209/3/92
Y.T.No:210/3/92
Y.T.No:211/3/92
Y.T.No:212/3/92
Y.T.No:213/3/92

Tarih:16 Mart 1993

Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

Oz: Uluslararası Çalışma Örgütü'nün:

1951 Tarihli 100 Sayılı;

1958 Tarihli 111 Sayılı;

1963 Tarihli 119 Sayılı;

1964 Tarihli 122 Sayılı;

1975 Tarihli 141 Sayılı;

1978 Tarihli 151 Sayılı;ve

1982 Tarihli 128 Sayılı

Sözleşmelerinin Onaylanmasının Uygun
bulunmasına ilişkin Yasa Tasarılarının
Üçüncü okunuşu hakkında.

Oz'de adı geçen Yasa Tasarılarının Üçüncü oku-
nuşlarının İktüzüğü'nün 98'inci maddesinin (1)'inci fıkrası
uyarınca kısa ismin okunması ile başlamasını ve bütün-
ünün oylanması ile son bulmasını önerir, gereğini say-
gılarımla arz ederim.

Zaim NECATİGİL
Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi
Başkanı

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; onayınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi Başkanlığının Plajları Kullanım ve Denetim Yasa Tasarısının 3'üncü okunuşu hakkındaki Tezkeresi.

KATİP -

Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı
Lefkoşa

**Öz: Plajların Kullanımı Ve Denetimi Yasa
Tasarısı Hakkında İvedilik Önergesi.**

Öz'de adı geçen Yasa Tasarısının bir an önce yasalaşmasına olanak tanımak için İçtüzüğün 86'ncı maddesinin (2)'nci fıkrası uyarınca üçüncü görüşmenin ikinci görüşmeden hemen sonra aynı birleşimde yapılmasını ve 98'inci maddenin (1)'inci fıkrası uyarınca üçüncü görüşmenin kısa adın okunması ile başlamasını ve bütününün oylanması ile son bulmasını önerir; gereğini saygılarımla arz ederim.

Zaim Necatigil
Hukuk ve Siyasi İşler Komitesi
Başkanı

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; onayınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

4'üncü ve son sunuş İdari ve Sosyal İşler Komitesinde üye değişikliğine ilişkin Tezkere.

KATIP -

Tarih: 16 Mart 1993

Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

İdari ve Sosyal İşler Komitesinde Partimizi
temsilen üye olarak bulunan YDP Gazi Mağusa Millet-
vekili Sayın Kenan Akın'ı geri çektiğimizi; yerine
YDP Gazi Mağusa Milletvekili Sayın Ahmet Kâşif'i
görevlendirdiğimizi saygılarımla arz ederim.

Kenan AKIN
YDP Gazi Mağusa Milletvekili

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; onayınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

III. GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI

Sayın milletvekilleri; birinci kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Bu kısımda yani genel görüşme ve Meclis Araştırması yapılması olan 5'inci kısımda alınan karar gereğince Meclis Araştırması açılması önergelerinin ön görüşmesine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Ben konuşuyordum Sayın Başkan. Kısa bir ilave.

BAŞKAN - Söz SDP Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin sunmuş olduğu Kooperatif Merkez Bankası uygulamaları mukayyet denetim ve uygulamaları ve bu hususların yasalara uygunluğu konularında Meclis Araştırması açılması Önergesinin ön görüşmesinde kalmıştık. Sayın Ergün Vehbi'nin sunmuş olduğu araştırma önergesi üzerinde konuşuldu. Şimdi lehte ve aleyhte birer milletvekiline 10'ar dakika söz vereceğim.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Ben bitirmedim Sayın Başkan, cümlemi bağlayım.

BAŞKAN - Bağlamadınız, birkaç dakika istiyorsunuz.

TOKAY KEREM (Girne) (Yerinden) - E, bitirdiydiniz nasıl?

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Ben bilirim yoksa siz.

BAŞKAN - Beş dakikalık bir süre.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Kısa birşey var.

BAŞKAN - Buyurun efendim buyurun.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Tokay Kerem benim konuşmamı bitirip bitirmediğimi biliyor da ben bilmiyorum.

BAŞKAN - Önemli değil efendim. Kısa olmak kaydı ile.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - E nasıl bittir, bağlamadım sözümü

TOKAY KEREM (Yerinden)(Devamla) - O başka mesele.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Nasıl başka mesele? Yani fazla konuşmayacağım merak etmeyin.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konu üzerinde zaten benim öğrendiğim kadarı ile, edindiğim izlenime göre Ulusal Birlik Partisi grubu da rahatsız olduğu için onlar da araştırmanın açılması doğrultusunda oy vereceklermiş. Gayrı resmi öğrendim. Dolayısıyla güzel birşey. Demek ki çok daha geniş boyutta konuyu tartışacağız. Bu nedenle ben sözlerimi fazla uzatmayacağım. Geçen oturumda söyleyeceklerimin büyük kısmını söyledim. Çok kısa temas edemediğim konulara girmek istiyorum.

Bu Kooperatif Merkez Bankası müfettişlerinin, mukayyitlerinin partizanlığı doruğa çıkardığından bahsettim. Yüzlerce kooperatif var, işlevi olan, olmayan. Bunların üzerinde gitmekte de kesinlikle taraflı davranılmaktadır. UBP'li görünen bazı köy kooperatiflerinin üzerine gidilmezken, muhalefi bilinen bazı köy kooperatif yöneticilerinin üstüne gidilmekte. Bu konuların da düzlüğe çıkarılması gerekir ve bu çalışan, çalışmayan, yasalara uyan, uymayan kooperatifler konusu bu memlekette kangrenleşmiştir ve bunu da maalesef partizan yönetimler çözmemektedir, üzerine gitmemektedir. Tam tersine bunalımı derinleştirmektedir. Yine yaptığımız küçük araştırmada öğrendik ki Kooperatif Merkez Bankası yönetimi bakanlıkların ikram izaz bütçelerinden kat be kat üstün bütçeler kullanmaktadır.

(Meclis Başkanı Hakkı Atun, Başkanlık Kürsüsünü Meclis Başkan Yardımcısı Vehbi Zeki Serter'e devreder.)

100 milyonların geçtiğimiz yıl ikram izaz paralarının 100 milyonları aştığı söyleniyor. Tabii bilânçolar buraya gelmiyor. Sayın Bakan da çıktı bize yanıt vermeye kalktı,

işte bilânçodan anlamıyor, incelemez, tabii bizim gördüğümüz yok. Zaten kongreler de yapılmadığı için, zaten demokratik yasaya uygun toplantılar da yapılmadığı için de kimsenin birşey bildiği yok, hep kulaktan dolma.

TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN (Yerinden)-
Gene elma ile armutları karıştırdın ha!

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İnşallah öyle mi, değil mi, tabii size göre siz çok biliyorsunuz da çıktınız buradan özel sektördür o diyor, biz karışamayız diyor. Ben de Fası 113'e tabi dediğimde de bozuluyor, canı sıkılıyor. Bu devletin Kooperatif Dairesi var ve Kooperatif Yasası var.0 Yasayı okuyun önce ve görün. Kaç yıldan fazla tayinli yönetimler başta duramaz diye yasada yazılıdır. Yasayı uygulamakla mecbursunuz. Hepiniz mahkemeye çekileceksiniz sırası geldiğinde. Ne münasebet? Yasaya uyuyor mu uymuyor mu? aykırı mı, değil mi? Yasada açıkça yazıyor. Tayinli yönetimler kaç sene durabilir kardeşim? Kaç sene oldu? 8 sene. Bunun hesabını kim verecek? Sayın Erdal Onurhan mı verecek?

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Veririz biz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ha ben tabii bazı milletvekillerinin milyarlaraya varan boçlarından bahsettim ya da 30-40 milyon daha varmış, 50-60 milyon varmış bunları da öğrenelim. Tabii bizimki açıklanır da sizinki açıklanamaz mı? Eşitlen-sin, denge olsun meydana çıksın, açıklansın fakat, fakat tabii yaptığımız araştırmalarda daha da enteresanlarını bulduk. Yani milyara varan **değil, Ulusal Birlik Partisinin** ilçe Başkanlarının 25 milyara varan borçları var. Bunların hesabını soralım bakalım. Ne zaman, nasıl ödenecek? Ne kadar faiz tahakkuk etmiştir o 25 milyara? Nasıl alınmıştır? Bir kooperatiften bu kadar kredi bir ilçe başkanı eli ile nasıl kullanılmıştır? Bunların da hesabı verilsin. Ha yalansa biz burada büyütüyorsak, izam ediyorsak o da meydana çıksın. Ama tabii gerçektir, bunu da biliyorsunuz, çok iyi biliyorsunuz. Bir defa böyle bir, 25 milyarlaraya varan borç nasıl alınabiliyor bir kooperatiften birinci o.

İkincisi nasıl olur da ödenmez. Nasıl olur da sürekli ertelenir 25 milyar borç. O da çok önemlidir. Bunlar meydana çıksın da biz de öğrenelim kooperatif nasıl kullanılıyor, nasıl çiftlik haline getirilmiştir. Halk da öğrensin. Haksızsak o da meydana çıksın. Ve gelelim burdan özür dileyelim şimdiki yöneticilerden. O işdeki şirket müdürlerinin ortaklıkları da meydana çıksın. Yarın bize demeyin bakın Mal Bildirim Yasasını geçiriyorsunuz seçim maksatlı olarak. Bu kadar senedir biz çoktan verdik. Acaba o kooperatifin başına koydukları da o mal bildirim yasalarına dahil olacak mıdır? Yoksa bize çıkıp o özel sektördür, bize ne mi efendim diyeceksiniz. Hangi şirketlerde, hangi kurumlarda, kuruluşlarda ne kadar ortaklıkları olduğu da meydana çıksın ve kooperatif kaynaklarını nasıl kullandıkları meydana çıksın. Bizim istediğimiz budur. Açıkca bu doğrultuda önerge verdik. Madem UBP'de lehte oy verecek bu söylediklerim, yani ak koyun kara koyun araştırma açıldığı meydana çıkacak demektir. İnşallah diyorum. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Sayın Ergün Vehbi teşekkür ederim.
Lehte söz isteyen var mı? Sayın Borman buyurun efendim.

NAZIF BORMAN (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konumuz ve önerge sahibi arkadaşımızın ortaya koyduğu hususlar kooperatifler kanunu altında çok ciddi sonuçlar doğuracak olan iddialardır. Ve bunların raporlara dayalı olduğu veyahutta ispatlanmış olduğu vurgulanmaktadır. Bir kere ortaya konan şekli ile iddiaları ikiye ayırmak lazım. Birisi Kooperatif Merkez Bankası ile olan iddialardır.

Obür diğeri de kooperatiflerle olan idialar. Bildiğiniz gibi kooperatificilik hareketi Fasil 114 sayılı Yasa ve 59 yılında yapılan, 28 sayılı değişiklikle tadil edilerek Kooperatif Şirketler Yasasıdır. Bir de bu Yasanın 54'üncü maddesi altında yapılan nizamât. Bütün kooperatificilik hareketini düzenleyen bir Yasadır. Şimdi bu Yasada uzun uzadıya söylemeye gerek yoktur. En önemli konulardan birisi şudur. Kooperatif Şirketler üyelerine kredi verir. Esas konu bu. Üyeleri de kimdir? Köy kooperatiflerinde ihtiyaçlı kişilerin belli ekonomik zorlukları aşmak için kendi aralarında ve tamamen hür iradeleri ile oluşturdukları şirketlerdir. Kooperatif Merkez Bankası da ikinci derecede yani şirketlerin ortaya koyduğu bir kooperatiftir. Adı banka bile olsa kooperatiftir. Ama belli düzenlemelerle genel kurulları, belli şahısları da üye almak suretiyle kredi vermesini düzenlemiştir. Güzel. Şimdi burda önergede iddia edildiği şekilde verilen kredileri atak duruma düşmesi veyahutta bu kredileri yeterli teminat alınmadan verilmesi. Bir kere kooperatiflerde esas olan bir kredi dilekçesidir ve bu dilekçede yeterli bilgilerin varolmasıdır. Alfabeti ordadır. Kooperatiflerde bu kredi dilekçesinde verilen bilgilere göre idare heyeti yahut kooperatif kanalındaki tabiri ile komite oturur ve bir kişiye yahutta bir şirkete verip vermeyeceğine karar verir.

Bunu verirken de çok konuları kanun da kendisine emreder. Der ki; sen bu kişinin ödeme kabiliyetine bakacaksın, bu kişinin teminatına bakacaksın, bu kişinin hangi vade ile bu krediyi istediğine bakacaksın ve bu kişinin vadesi düştüğünde takibatını da yapacaksın. Yani mahkemeye gideceksin. Mahkeme ya hakime havale edilen şekilde kooperatif bünyesinde oluşturulan mahkemeler veyahut normal kaza mahkemeleridir. Şimdi önergede iddialar krediler veriliyor ve kanunsuzca veriliyor. Burada altını çizmek istediğimiz konu bu. Eğer bunlar kanunsuzca verilmişse ve bunlar kanunsuzca takip edilmiyorsa, ortada ciddi suçlar da var demektir. Ortada çok ciddi suçlar da var, çünkü kanunlar ihlâl ediliyor. O zaman bu araştırmaya evet demek icap eder sadece bu noktalarda. Şimdi belli konularda Kooperatif Şirketler Mukayyiti, kooperatif üyesi olmayan şirketlerin kredi verilmesini tasvip edebilir. Bu bir istisna olarak kanunda var. Bu bahsedilen konularda bu şirketler için, Kooperatif Şirketler Mukayyidinin bir araştırması, fizibilite çalışması ve onayı var mıdır, yok mudur? Belki vardır, belki yoktur. Yani şu anda bilmiyorum. Önergede bunlar iddia ediliyor. Benim önergede ehemmiyetle gördüğüm konulardan birisi kredilerin kanunlara göre verilip verilmediği, kanunlu veya kanunsuz verilen kredilerin süreleri sonunda takibatının yapılıp yapılmadığı ve kooperatif mukayyidinin görevini, kanunların kendisine verdiği görevleri lâyıkı ile yapıp yapmadığı konuları soru işareti taşımaktadır ve önerge bu sebeplerle de desteklenmesi lâzım. Şimdi bu önerge başka bakımından da desteklenmesi lâzım. Biliyorsunuz kooperatiflerde biraz önce tarifini yaptığım şekilde, gönüllü katılma önemlidir ilke olarak ve serbest olması lâzım. Bir kooperatife girişin de, çıkışın da serbest

olması lâzım. Bu şunu getiriyor. Kanun koyucu vakti ile Kıbrıs Türkünün sosyal yaşamında günlük siyasal konuları, vatandaşlık konularını öğretme amacını da taşır ve bu kooperatifçilik topluma enjekte edildiği zaman Seylan Kanunundan alınmış şekli ile demokratik yönetim ilkesi de esasıdır. Burada her hissenin kaç hissesi olursa olsun bir tek oyla temsil edilir. Yani sermayenin tahakkümü sözkonusu değildir. Dolayısıyla bu ülkenin sosyo ekonomik gelişmesinde bir okul mahiyetini taşıyor kooperatifler ve son zamanlara kadar biliyorsunuz özellikle 1982-1983'lere kadar bu ülkede sosyal ve ekonomik konulardaki gündeme kooperatifler teşkil ediyordu. Kooperatifler tespit ediyordu. Gün geçmezdi ki bu ülkenin basınında, radyosunda kooperatif hareketi yer almasın. Gün geçmezdi. Yani ülkenin sosyo ekonomik ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışan ve bunu yaparken de demokratik bir öğreti, bir beceriyi de kazandırmaya çalışan bir hareketti. Ama yıllardır bu konular sanki bir baskı altına alındı, ne bir ses çıkıyor, ne bir nefes çıkıyor ve ülkede özellikle demokrasi tarihimizde çok etkin rol oynayacak olan kooperatiflerimiz bu sahada tamamen suskun bir şekilde girmiştir.

Hal böyle iken kooperatif kanunlarının 40'inci maddesine bir göz attığınızda konumuz olan Merkez Bankasının yönetiminin idare heyetinin iki yıl için atıldığını göreceksiniz. 40'inci madde. Görevden alınan bir seçilmiş heyetin yerine atanan idare memurlarının iki yıl için seçildiğini kanun yazıyor, çok sarih, 40'inci madde.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bir defa tekrarlanır.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Ve bu tabii iki yıl daha tekrarlanır diye bir kayıt yoktur. Azami iki yıla kadar da uzatılabilir. Yani bir ay da olur 10 gün de olur bu. Maksat o geçici devri toparlayıp yeniden kooperatif sahiplerine, şirketlerine bir genel kurul sonucunda teslim etmektir. Tabii bu kaç yıl oldu? 8,9 yıl oldu yapılmıyor. Bu da kanunsuzdur ve önergede yeralan şekli ile bunların da araştırılmasında büyük yarar var.

BAŞKAN - Sayın Nazif Borman vaktiniz doldu efendim.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Evet, bağlamak istiyorum. Şimdi sadece bu iki üç iddia dahi böyle bir konunun araştırılması gerektiğini ve kooperatifleri emanet ettiğimiz mukayyitin... belki de yapmıştır, yani ben yapmadı iddiasında değilim. Araştırmalarını yapmıştır, belki raporlarını da sunmuştur. Ama somut bir sunuş yok ortada. Gözle görünen bir sonuç yok. Bunların kendisinden de sorulmak sureti ile araştırma kapsamına alınmasında büyük yarar görüyoruz. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Borman teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; aleyhte söz almak isteyen var mı efendim? Buyurun Sayın Bakan.

TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN -

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sosyal Demokrat Parti Genel Başkanı Sayın Ergün Vehbi'nin Meclis araştırması istemi ile ilgili olarak aleyhte söz almış bulunuyorum. Öncelikle Sayın Nazif Borman'a Kooperatif Merkez Bankasının hangi yasa altında kurulduğunu ve nasıl çalıştığı ile ilgili mevzuatın ne olduğunu açıkladığı için teşekkür etmek isterim. Belki Sayın Vehbi konuşmaları içinde fasıl 114 diyeceğine fasıl 113 diye birkaç defa tekrarlamıştır.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Fasıl 113'ü siz söylediniz özel şirket diye.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Hayır efendim hiç öyle birşey...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Kooperatif Yasası var.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Hiç öyle bir cümle çıkmadı benim ağızımdan.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Özel şirket dediniz.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Size sadece bunu söyletmek için bundan başladım.

SERDAR DENKTAŞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Tutankalarda vardır.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Her iki yıldan da tescil edilmiştir.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kooperatif Merkez Bankasının uygulamaları ile ilgili olarak açılması istenen Meclis Araştırması ile ilgili olarak görüşümüz kısaca şöyledir.

Bir kere banka Kıbrıs yasaları Fası1 114 altında kurulmuş olan bir kooperatiftir. Bu nedenle Kooperatif Şirketler Mukayyidinin devamlı kontrolünde ve denetimindedir. Sayın milletvekillerimizin de çok iyi bildiğini bildiğim gibi Kooperatif Şirketler Mukayyidi istediği denetimi, istediği zaman bu kooperatifte de yapabilir. Bu nedenle denetimsiz bir idare vardır iddialarına katılmak mümkün değildir.

Kooperatif Merkez Bankası, bankacılık görevlerini yaptığı nedeni ile ayrıca Merkez Bankası Yasasına ve Bankalar Yasasına da uymakla yükümlüdür. Bu nedenle bu yasadaki kaynaklanan teftiş kurullarının da denetimi altındadır. Bu teftiş kurullarının ne olduğunu da Sayın milletvekillerimizin çok iyi bildiğine inanıyorum. Ama bir kere kısaca tekrarlayım. Merkez Bankası da istediği zaman müfettişleri kanalı ile bu bankayı denetleyebilir, kontrol edebilir ve banka hakkında gördüğü uygun ve uygun olmayan durumları bir rapor halinde sunabilir.

Ayrıca Bankalar Yasasından doğan yetkilerin çerçevesinde Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Teftiş ve İnceleme Kurulunun da banka üzerinde kontrol ve denetim yetkisi vardır. Bütün bunlara ilaveten sayın milletvekilleri, Kooperatif Merkez Bankası bir banka olduğu, dış ilişkiler içinde olduğu, dış bankacılık yaptığı, iç bankacılık yaptığı nedenleri ile hissedarlarına rapor vermek üzere bir de dış murakıbin kontrol ve denetimi altındadır. Şimdi bir dış murakıbin da olduğunu kabul edere, Maliye Teftiş Kurulunun olduğunu kabul edersek, Merkez Bankası olduğunu, onun denetimini kabul edersek, ayrıca Kooperatif Şirketler Mukayyidinin de denetim ve kontrol yetkisi olduğunu kabul edersek, denetim aşamalarının ve denetim süzgeçlerinin nelerden oluştuğunu herhalde hatırlayabiliriz.

Kredilerde partizanlık yapıldığı, adam kayırma hususları bütün bu denetimler eğer varsa ortaya çıkar ve gerekli merciler, eğer suç işlenmişse Savcılık bu konuda gerekli görevi yapar kanatindeyiz. Yapması da gerekir kanatindeyiz. Biz bu şartlar altında Kooperatif Merkez Bankasının uygulamalarının ve icraatlarının denetimsiz olduğu ve kanunlara aykırı olduğu tezine katılmıyoruz. Kısacası bu konudaki görüşlerimizi açıkladıktan sonra, Önerge sahibinin geçen günkü konuşmasında verdiği bazı rakamları tutanaklara geçirmek bakımından ve düzeltmek bakımından gündeme getirmek istiyorum. Bir kere Kooperatif Merkez Bankasının %50'lerden devlet fonlarını kullandığı iddiası yanlıştır. Kooperatif Merkez Bankasında devlet fonları olduğu bir gerçektir ve Kooperatif Merkez Bankası bu fonlara da normal mevzuata verdiği faizi vermektedir. Ayrıca plasmanların da özel faiz uyguladığı savı da geçersizdir. Bu güne kadar plasmanlarının ne olduğu ve kaç faiz uyguladığı gayet açıkca bilançolarında vardır. Köy kooperatiflerine %86, diğer plasmanlara ise %90 faiz uygulamaktadır. Yani kayıtları düzeltmek bakımından söylüyorum. 31.12.92 tarihi itibarı

517 milyar Türk Lirası mevduata sahiptir ve devlet fonlarının da toplamı 229 milyar toplam civarındadır. Bütün bu görüş ve açıklamalarımız ışığında bu Meclis araştırma isteminin uygun olmadığını ve parti olarak ret oyu vereceğimizi bilgilerinize sunmak isterim. Teşekkürler.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Başkan bir konuda açıklık getirmek mecburiyetindeyim efendim.

TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN (Yerinden)- Yoktur efendim içtüzüğe göre başka konuşma hakkı.

NAZİF BORMAN (Lefkoşa) (Yerinden) - İçtüzüğe göre vardır.

ERDAL ONURHAN (Yerinden) (Devamla) - Yoktur, yoktur.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Ha istediğin gibi gelip konuşmamı tahrip edeceksin ve ben düzeltmeyeceğim.

BAŞKAN - Sayın vehbi kısa olsun efendim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kısa bir açıklama uygundur.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Buyurun sayın başkan...

ERDAL ONURHAN - (Yerinden) (Devamla) - İçtüzüğe aykırı işlem olmalıysın diye söylüyorum.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Benim konuşmamı yanlış yansıtma hakkına sahip değildir Sayın Bakan. Var mı öyle bir şey...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Açıklama hakkı.

BAŞKAN - Açıklama hakkı var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Açıklama yapmak için alıyorum. Yani söylediklerimi yanlış yansıtıyor.

BAŞKAN - Açıklama hakkınızı kullanın efendim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bir defa ben fazıl 113'ü kendine atvederek kullanıyorum. Biraz önce çıkaralım zabıtlardan, biraz önce söyledim. Sayın Bakan dedim bize cevap verdi fasıl 113 sanki Şirketler Yasasına tabiymiş. Oysa kooperatiflerin özel yasası var diye burada söyledim, zabıtlardan çıkarabilirsiniz bir, biraz önce. Demek ki dinlemiyor, biz konuşurken demek ki akli başka şeylerde .

ERDAL ONURHAN (Yerinden) (Devamla) - Yok dinledik Sayın Ergün Vehbi dinledik.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Başka, herhalde özel bir bankanın şeyleriyle ilgili olduğu için kafası, meşgul olduğu için bizi dinlemiyor. İkincisi, bizim söylediğimiz...

AYTAÇ BEŞEŞLER (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Hangi banka?

ERDAL ONURHAN (Yerinden) (Devamla) - Sayın Vehbi bu söylediğiniz de herhangi bir delil varsa lütfen gidin savcılığa söyleyin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bizim söylediğimiz hususlara icazet vermiyorsunuz. Açın araştırmayı efendim, ben söyledim, buradan açık açık söyledim.

ERDAL ONURHAN (Yerinden) - Özel bir banka ile herhangi bir ilişkim olduğunu niye ısrar ediyorsun?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Niye reddediyorsunuz, açın. Kooperatifin bilgisi var efendim açın, açın araştırmayı

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Konuyu saptırıyorsunuz Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Saptırmıyorum. Benim söylediklerime yanıt vermediniz. Ben diyorum Kooperatifler, size Nazif Bey de söyledi, Kooperatifler kredi verebilir, özel şahıslar şirketlere, ama amacı aşmayacak, belli limiti aşmayacak, kontrollü olacak, denetimi olacak, maksadı belli olacak, onaylı olacak, zamanında geri dönecek. Benim söylediklerime yanıt vermediniz.

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Hepsine yanıt verdik, hepsine.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Diyorum ki bir ilçe başkanınıza 25 milyarlık geri dönmeyen kredi verdi bu Kooperatif dedim. Var mıydı bir cevap, yanıt burda?

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Gerekirse vereceğim size.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kesinlikle yok. Neler söylüyor efendim? Diyor, hep teftiş raporları var. Peki, peki...

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Var, var hepsi var.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa)(Yerinden) - Bu açıklama mı Sayın Başkan?

BAŞKAN - Sayın Vehbi...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Açıklama yapıyorum, açıklama yapıyorum.

BAŞKAN - Lütfen açıklamanızı yapın, lütfen efendim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hem teftiş raporları olmadığını söyledim...

BAŞKAN - Lütfen bağlayın.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Geçen konuşmamda ne dedim? Bir sayın milletvekilinin borçları, müfettiş raporunu, mektup okudum burdan, müfettiş raporları ile tespit edildi dedim. Bildirildi ve bu müfettiş raporlarına rağmen bu borçlar kabul edilmiyor, reddediliyor ve yasal işlem yapılmıyor dedim.

BAŞKAN - Lütfen bağlayın Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Açıklama yapıyorum. Verdiğiniz cevabı benim söylediklerime yönelik olarak tutunuz. Sekiz yıldır genel kurul yapmadınız. O teftiş raporları nerde aklandı? Yapılmışsa, nereye, herşeyi, sekiz teftiş, on teftiş mekanizması var. Ya var. Var da yapılıyor mu, veya yapıldıysa, nerde aklanır Sayın Onurhan? Genel Kurulda aklanır.

BAŞKAN - Peki efendim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Peki yapılmış mı Genel Kurulları? Sekiz senedir yasal olmadan bir yönetimi iktidarda tutuyorsunuz diyorum ben. Bizim açıklamamız budur. Ben, 122 milyar dedim devlet fonlarını, çoğalmış. Tabii ki bizim Kasım ayı itibarı ile. Bize Bakanlığın, Maliye Bakanlığının verdiği İhtiyat Sandığı fonu idi. Demek ki diğer fonlar da var. 229 milyarmış. Evet demek ki devlet fonları mirasyedi gibi harcayan bir yönetimin denetimi için ret oyu kullanacaksınız. Siz bilirsiniz. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Vehbi. Açıklama hakkı isterseniz size de vereyim.

ERDAL ONURHAN (Yerinden)(Devamla) - Bu konuda evet Sayın Başkan.

BAŞKAN - Çok kısa lütfen. Buyurun Sayın Bakan.

TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın önerge sahibi ısrarla iki kez bu kürsüden benim şahsen, şahsen benim bir özel banka ile ilişkim olduğunu söylemiştir. Hatta daha ileriye giderek geçen hafta, bütün dünya sizin ilişki içinde olduğunuzu kuruluşun beraber Kooperatif Merkez\$ Bankası Müdürünün odasında yaptığınızı biliyor bütün dünya demiştir. Ben bu sözleri, eğer bir suç varsa bu konuda, delilleri de varsa, Savcılığa vermesini resmen talep ediyorum. Tekrar talep ediyorum. İkinci bir cümle ile de meseleyi kapatmak istiyorum. Ben, böyle bir çalışmanın içinde hiç olmadım, hiçbir özel bankanın da kuruluşunda görev almadım. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın bakan.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Bu Savcılığı ilgilendiren bir konu değil, bizi ilgilendirir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; önergenin ön görüşmesi tamamlanmıştır. Şimdi önerge uyarınca Meclis Araştırması açılıp açılmamasını oylarınıza sunacağım. Meclis araştırmasını kabul edenler? Etmeyenler?...Oyçokluğu ile reddedilmiştir.

Sayın milletvekilleri; şimdi de yine Sosyal Demokrat Parti Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin sunmuş olduğu Kıbrıs Türk Süt Endütrisi Kurumu Alacakları, Yönetim Kurulunun Usulsüz Kararları ile ilgili Meclis araştırması açılması önergesinin ön görüşmesi yapılacaktır. Ön görüşme de içtüzüğümüzün 116'ncı maddesi uyarınca önergenin okutulmasından sonra önce önerge sahibine söz verilecektir. Daha sonra da bir lehte, bir de aleyhte olmak üzere onar dakikalık sürelerle iki milletvekiline söz verilecektir. Önergeyi okuyunuz efendim lütfen.

Kuzey Kıbrıs T.rk Cumhuriyeti
Cumhuriyet Meclisi Başkanlığına,

Aşağıdaki gerekçelerle Kıbrıs Türk Süt Endütrisi Kurumunun Alacakları, Yönetim Kurulunun Usulsüz Kararları konusunda bir Meclis araştırması açılmasını talep eder, gerekli işlem için durumu bilgilerinize sunarım. (Meclis İçtüzüğü Madde 119)

Ergün Vehbi
SDP Lefkoşa Milletvekili

Gerekçeler:

1. 26 Ocak 1993, tarihli Sayıştay Raporu, Kurum Alacakları hakkında ciddi ihmal ve gecikmeyi belgelemiştir.
2. Kurumun milyarı aşan alacağı bir Yönetim Kurulu üyesine aittir.
3. Bu kişiye ait borç, Yönetim Kurulu Kararı ile ertelenmiştir.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Ergün Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konu daha nisbeten daha basit, daha belirgin, daha açık ve net. Bu nedenle kısa ve öz konuşacağım. Zaten gündem dışı konuşmalarda da tesadüfen Sayın Kenan Akın konuyu gündeme getirdi, konunun üzerinde konuştu, Sayın Bakan da ona bu konu ile ilişkili bazı yanıtlar verdi. Tabii ki iki konuşma da beni tatmin edememiştir. Yani gerek gündem dışı konuşma, gerek Sayın Bakanın yanıtı. Neden tatmin etmemiştir? Ben belgeye dayanarak araştırma istedim, bu belge nedir? Sayıştayın bize yolladığı, gönderdiği rapor. Daha önce bu konuyu ben gündeme getirmiştım. Sayıştay raporu gelmeden önce öğrendim ve gündeme getirdim. Süt Endüstri Kurumunda, Yönetim Kurulunda kendinin de katıldığı bazı toplantılarda borçlarını sildirmeye çalışan bir şirket sahibi var diye gündeme getirmiştım, isim de vermişim. Sayıştay Raporu geldi, arkasından Ocak tarihli, o benim konuşmamdan sonra, 26 Ocak 1993 tarihli Sayıştayın Meclis Başkanlığına gönderdiği Rapor geldi ve benim söylediklerim bu Raporda teyit edilmiş bulunmaktadır. Durum ciddidir, önemlidir. Konuyu ben gündeme getirdikten sonra Sayın Bakanla gayri resmi bazı temaslarımız oldu bu konuda. Sayın Bakan bana bazı izahatlarda bulundu. Herhalde yine bu Araştırma Önergesinin açılıp açılmamasının görüşüldüğü bu ortamda Sayın Bakan yeniden birtakım açıklamalarda bulunacaktır. Ancak açıklamalarının bizi tatmin edebilmesi için Sayıştayın Sayın Bakanının verdiği bilgiler çerçevesinde ikna olmuş olması gerekir . Oysa Sayıştay Raporu halen geçerliliğini muhafaza etmektedir ve Sayıştay açıkça Sayın Bakanın bize söylediklerini reddediyor. Şimdi önce konuyu bir söyleyeyim bu kadar söz söyledik, bilmeyen basın mensupları belki ne ile ilişkilidir bilmez,

olay şu; Süt Endüstri Kurumu Yönetim Kurulunun aynı zamanda Yönetim Kurulunun imalatçı kesiminden gelen temsilcisi Sayın Sadık Gürün bir şirket sahibidir. Akgöl Firmasının aynı zamanda sahibidir. Akgöl Firması süt mamülleri üretmektedir. Devletin , Kooperatifin malı bir tesisi de kiralamıştır. Hellim, peynir yapmaktadır. Pastörize süt ambalajlamaktadır, piyasaya sürmektedir. Bu kişi aynı zamanda süt aldığı, Süt Endüstrisi Kurumunun da Yönetim Kurulu üyesidir. Yani hem özel şirketi vardır, imalat yapmaktadır, hem de kamu kuruluşu olan, katma bütçeli bir kurum olan Süt Endüstri Kurumunda da imalatçı temsilcisi olarak söz hakkı, oy hakkı sahibi bulunan bir kişidir devlet kurumunda, Yönetim Kurulu üyesidir. Şimdi olay böyle olunca iş ciddileşiyor, iş vahimleşiyor. Bu kişinin yani Süt Endüstri Kurumunun Yönetim Kurulunda olan kişinin aynı müesseseye yani kamu kuruluşuna bir buçuk milyar civarında bir borcu vardır. Yani 450 milyar civarında borç, bir milyara yakın da faiz borcu. Bir buçuk milyara yakın bir borcu vardır.

Yani Yönetim Kurulu üyesi, aynı zamanda Yönetim Kurulu üyesi olduğu müesseseye 1,5 milyarlık borç takmıştır. Kelime bu. Borç takmıştır. Niye? sayıştay öyle diyor. Ödemiyor diyor. Biz de inceledik. Sayıştayın gelen raporlarını da inceledik. Durum gerçekten çok ciddi. Dünyanın neresinde bizde olan bu gariplik yaşanabilir değerli arkadaşlar? Dünyanın her yerinde, her yönetim kurulunda, hatta şirketlerde, başka müesseselerde, kuruluşlarda bir kişinin kendisi hakkında karar alınacağına, en azından o kişi, hadi dışarı çıkmazsa, oy kullanmaz. Hiç olmazsa oy kullanmaz. Yani benim borcumu bağışlayın konusunu gündeme getiriyor ve bağışlanması lehinde de oy kullanıyor bu pek sayın yönetim kurulu üyesi. Allah, Allah. Olacak iş değil. Öyle gariplik herhalde sadece bizde olur. Şimdi iş bu noktada haklı olabilir mi? Mümkün değil böyle birşey. Ama olmuş. Müteaddit defalar bu zatı muhterem 1,5 milyar Süt Endüstrisi Kurumuna borçlanmış kişi aynı zamanda Yönetim Kurulu toplantılarına katılmış ve kendi borcunun ertelenmesi konusunda işlem yapılmaması konusunda da oy kullanmıştır. Sayıştay raporu ile tespit edilmiştir. Biz söylemiyoruz, kafadan da atmıyoruz, Sayıştay raporu var. Sayıştay raporuna ekli yönetim kurulu toplantıları var. Yönetim Kurulu toplantılarının zabıtları da var ve bu toplantılara bu kişi de katılmış ve kendi borcunun ertelenmesi doğrultusunda oy kullanmıştır. Vahim olan, asıl vahim olan nokta budur. Şimdi Sayın Bakan diyor ki adam haklı, haklılık lafla belgelenmez. Adam niye haklı? Yani 1,5 milyarın, 1 milyarlık faiz borcunun bağışlanması konusunda veya tüm borcunun silinmesi konusunda efendim Bakanlar Kurulu karar alacakmış ve bunu silecekmiş, onun için talimatta Yönetim Kurulunun borcun ödenmesi veya yaptırım uygulanması erteleniyor. Peki, gerekçe ne? Sayın Bakan niye adam haklı diyor? Efendim yine çıktı karşımıza Körfez Krizi. Kurtulamadık bu Irak'ın belasından, bu Kuveyt belasından.

Bu memlekette biz kurtulamadık. Onlar kurtuldu, onlar kurtuldu normalize oldu orda, yiyor, içiyor, yaşıyor, biz hâlâ burda o Kuveyt ve Irak belasından kurtulamadık.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Yeniden evlenmeye başladı Şeyhler, 61'inci aldı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Şeyhler, onların torunları, biz hâlâ onun sıkıntısını yaşıyoruz. Yine burda da Kuveyt. Niçin? Efendim Kuveyt Krizi sırasında mallarımızı satamıyormuşuz. Yine hellimlerimizi, sütümüzü tüketemiyormuşuz. Oysa halktan da bu sütün alınması lazımmış. Güzel. E, devlet süpvanse etsin. Alırsın, icap ederse denize dökersin devlet olarak tutarsın zaptını. Hayır, öyle yapılmıyor. E, talimatla bu kişiye söylenen, bize aktarılan bu, talimatla deniyor ki, sen al, merak etme, al sütü, hellimi yap, işle, satamazsan biz seni tazmin ederiz devlet olarak. Satamazsan biz seni tazmin ederiz. Olur mu öyle birşey?

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Bağlantısı vardı ihracat bakımından Kuveyt'e.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Olabilir mi? Efendim alıyor, işliyor, satamıyor. Peki, şimdi satamadığının nedeni gerçekten Kuveyt midir, gerçekten Bakanlığın baskısı mıdır, kendi ihmali midir, şirketin beceriksizliği midir, yoksa, bu parayı geri ödeme yerine, başka işte kullandığı mıdır? Biz bunu nerden bilelim? Ben bunu anlamadım.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - İkinci kooperatifi verdiler kendisine.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet, pastörize süt şeyini kullanıyor. Şimdi biz Sayıştay raporuna baktık. Başka devletin güvенеceğimiz müessesesi neresi? E, kooperatifin o demin Sayın Onurhan'ın saydığı teftiş kurullarına güvenecek halimiz yok. Çünkü onların raporlarını zaten göremiyoruz. Onlar yapıyorsa bile ve kalıyor raflarda, tozlu rafların içinde kalıyor. Biz nereye güvenelim? Sayıştayın yolladığı rapora. Bakıyorum ben ve hakikaten Sayın bakanı teyit edecek bir belge, bir araştırma sonucu var mı? Burda öyle birşey yok.

Tam tersi Sayıştay bu kişinin imha ettiği süt mamulleri konusunda belgelerinin yetersiz olduğunu yazıyor bize rapor açıkça. Bu nedenle diyor Sayıştay devletin bunu tanzim etmesi yönünde borç bağışlaması usulsüzdür, böyle bir şeye gidilemez diyor. Size daha da kötüsünü söyleyeyim. Sayın Bakanın söylediklerini tekzip edersene o aynı Yönetim Kurulunda Süt Endüstri Kurumunun Yönetim Kurulunda Sayın Ayşe Coşar da vardır. Maliye Bakanımızın eşi. Tabii Maliye Bakanımızın eşi olması önemli değildir. Ne yönden önemlidir? Devletin bir müessesesinin müdürü olması açısından önemlidir. Devlet Laboratuvarının, Kimya Laboratuvarının sorumlusu ve Müdürü ve bu Müdür bu Yönetim Kurulunda imalatçı Sadık Gürünle beraber çalışmaktadır ve Sayın Ayşe Coşar bu ertelemelere en sonunda isyan ediyor, karşı çıkıyor ve şerh yazısı yazıyor. Böyle şey olamaz diyor. Ben onaylamıyorum diyor. Bize verilen Sayıştay Raporunda da bu vardır. Bakın ne diyor, okuyacağım kısadır. Vallahi bizi gözlüklü de yaptınız bunun içerisinde. Uğraşa, uğraşa, sizinle uğraşa, uğraşa gözlüklü...

İSKAN BAKANI HASAN YÜMÜK (Yerinden) - Yaşın gereği, bizimle uğraştığın için değil.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sizden değil yani sizden menkul değil. Sayıştay Raporundan okuyorum. "Değerli Üyeler, 7.12.92" tarihli, çok eski de değil, bir yönetim kurulu toplantısı." Katılanlar; Sayın Hasan Timuçin, Sayın Ayşe Coşar, Sayın Sözal Gülçınar, Sayın Osman Erbilen, Sayın Ali Artam. Sayın Ayşe Coşar alınan bir karara bu Yönetim Kurulu toplantısında şöyle bir şerh koyuyor. Okuyorum içinden .

"Sayın Ayşe Coşar aşağıdaki yazıyla itirazını tutanaklara geçirilip, Tarım ve Orman Bakanlığına iletilmesini istemiştir. Mazaretli olarak gelemediğim son toplantı tutanakları maalesef bana ulaştırılmadığından, alınan bazı kararlarla ilgili görüşlerimi daha önce bildirmek imkânı bulamadım. Özellikle 19.10.1992 tarihli toplantıda alınan karar, Karar 37'ye kesinlikle itirazım var. (Akgöl Fabrikasının Sütek'e Borcu) 91 yılından beri çeşitli incelemeler ve hesaplamalar sonucu, Tarım ve Orman Bakanlığına ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisi, Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesine dosya halinde sunulan rakam ve önerilerden sonra tekrar böyle değişik bir karar alınmasını anlamak mümkün değildir. Karara 37'ye katılmıyorum. Açık ve net olarak daha önce hazırlanmış raporlara rağmen, işlemlere rağmen böyle bir değişikliğe Sayın Coşar itiraz ediyor, isyan ediyor ve bu gerekçesini de bu kararın içine dercediyorum." " Sayın Coşar itiraz etti, şerh koydu 37 numaralı kararı da herhalde görmek gerekir. Yine 21.9.92 tarihli Yönetim Kurulu toplantısı ile bu toplantıya Sayın Sadık Görün'ün yine kendi borcu ile ilgili Sayın Sadık Görn de katılmıştır. Yine Sayıştay Raporundan okuyorum. "Sayın Ayşe Coşar kendisinin katılmadığı toplantıda Yönetim Kurulunun almış olduğu 32 sayılı karara katılmadığı, olumsuz oy kullanıldığının kayda geçirilmesini istemiştir. Buna rağmen alınan kararlarla bu borcun ödenme süreci uzatılmış, ertelenmiş hatta bu şirkete mal verilmesi de devam etmiştir. Böyle bir anomali yaşanmaktadır.

Şimdi Sayın Bakan eğer böyle bir yol açarsa ve bir şirketin Sayıştay tarafından kabul edilmeyecek şekilde birtakım belgelerle milyarlık borçlarını bağışlatırsa, bunun sonu gelmez arkadaşlar. Biz çağrı yapacağız. Bütün piyasaya çağrı yapacağız. Diyeceğiz ki, Körfez Krizi sırasında uğradığınız zararları, hayvan ihraç edemedinizse, mobilya ihraç edemedinizse, deri veya başka mamullerinizi ihraç edemedinizse, Hükümete müracaat edin, behemehal tazmin edileceksiniz. Çünkü emsal vardır. Böyle birşey yapılmıştır. Buna Devlet var mıdır, hazır mıdır Hükümet buna? Bu emsal yaratacaktır. Üstelik Sayıştayın itirazına rağmen, Sayıştayın denetçilerinin ve Başkanının yazdığı raporlara rağmen bu yapılırsa, gerçekten ciddi, vahim bir durum ortaya çıkacaktır. Yol yakinken, bu uygulamadan dönülmesi için bu Araştırma Önergesini verdim. Araştıralım, o haklılığını eğer Meclis Komitesi de gösterecek, sunulacak belgeler de kabul ederse, o zaman bu Meclisten alınacak bir karar çerçevesinde, hem Sayıştayın boynu kıldan incedir, hem de Hükümet uygulamasının boynu kıldan incedir. Ben bunun için bunu verdim.

Bakın size Sayıştay Denetçisinin, Sayıştay Başkanına yazdığı yazısından, raporundan bir parça okumak istiyorum. 13 Ekim 1992 tarihinde. "Sayın Başkan" diyor Sayın İsmet Pişmiş, Sayıştay Denetçisi. Anlatıyor, kurum borçlarını anlatıyor. "Bu miktarın 1,622,140,120 TL'lik kısmının, sadece Akgöl Süt Paketleme Limited'e ait olduğu gerçeği varken, daha önce size 25 Eylül 1992 tarihli raporunda arz ettiğim konu ile ilgili Yönetim Kurulu kararlarına katılmak olası değildir" diyor Sayıştay Denetçisi ve Sayıştay Başkanı da bunu kabul ediyor. Devam ediyor:

"Hele hele yukarıda adı edilen şirketin sahibi ve direktörünün aynı zamanda kurumun yönetim kurulu üyesi olduğu da gözönünde bulundurulursa, konunun ciddiyeti daha da önem kazanmaktadır" diyor. "Kurum alacaklarının tahsili için acil ve etkin tedbirlerin alınması hususunda ilgililerin uyarılmasının ve önemine binaen konunun üst makamlara da duyurulmasının gerekliliğine inanıyorum."

Sayıştay Denetçisinin yaptığı incelemeler sonucunda hazırladığı raporda görüşü bu. Bunu acaba Sayın Bakanın, bu Devletin malî denetim organının raporuna rağmen, kabul etmemsi hak ve yetkisi var mıdır? İşte bu nedenle ben diyorum ki, Meclis araştırsın, Sayıştay Raporu ışığında olayı değerlendirsın. Sayın Bakanın ve diğer yetkililerin vereceği bilgiler ışığında olayı değerlendirsın. E, bir vatandaşın da, bir yatırımcının da haksız yere hakkı da yenmesin. Eğer haklı ise, hakkı teslim edilsin, ama haksız yere de partizanca uygulamalara, emsal yaratacak uygulamalara da gidilmesin.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamı bağlamadan önce, Sayıştay Raporundan başka bir alıntı daha yapmak istiyorum. Bu rapor daha da yeni. Bu yılın bir raporu. 4 Ocak 1993. Ocak ayında yazılmış bir rapor. Son derece güncel bir rapor.

"Sayıştay Başkanına." Yine bu konuyu incelemiş olan Sayın İsmet Pişmiş'in, Sayıştay Denetçisinin Sayıştay Başkanına yazdığı yeni bir rapor.

Bunu olduğu gibi okuyacağım, çünkü çok önemli bir Rapordur.

"KONU: Süt Endüstrisi Kurumu'nun alacakları Hakkında.
İLGİ: 14 Ekim 1992 tarih ve 927/79/3 sayılı yazımız.

İlgi yazımızla, konunun Yüce Meclise sunulma aşamasında olduğu bildirilmiş ve raporun içeriği hakkındaki savunma ve/veya görüşlerin en geç 13 Kasım 1992 tarihine kadar Sayıştay'a ulaştırılması istenmişti.

İlgi yazımıza bugüne kadar herhangi bir yanıt verilmemiştir." Dikkatinizi çekerim. "Ancak ek I'in üçüncü sayfasında görülen 37 sayılı Yönetim Kurulu Kararı alınmıştır.

Bu kararla ilgili olarak:

a) Üst düzey yetkililerince sözlü talimat verildiğinden bahsedildiği, ancak bu üst düzey yetkililerinin kimler olduğunun belirtilmediği,

b) İmha edildiği iddia edilen mamul maddenin, imha edildiğine dair usule uygun olarak düzenlenmiş bir tutanak bulunmadığı tespit edilmiştir.

Ek II'nin dördüncü sayfasındaki 32 no'lu Yönetim Kurulu Kararına, Ek III'ün ikinci sayfasında görülen 21 Eylül 1992 tarih ve 14/92 sayılı toplantıda, ayrıca Ek I'in üçüncü sayfasındaki 37 sayılı Yönetim Kurulu Kararına da Ek IV'ün ikinci sayfasındaki 7 Aralık 1992 tarih ve 18/92 sayılı toplantı tutanağında konu edilen kararlar alınırken mazaretli olarak bu toplantılara katılmayan Sayın Ayşe Coşar kesin ve yazılı olarak itirazda bulunmuştur.

Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olan Sayın Ayşe Coşar'ın, konu hakkındaki görüş ve itirazları, bizim aynı konudaki endişe ve görüşlerimizi doğrular niteliktedir.

Yönettikleri Kurumun değil de şahısların menfaatlerini gözeten bir Yönetim Kurulu Kurumu idare etmesi..." tekrarlıyorum, "Yönettikleri Kurumun değil de şahısların menfaatlerini gözeten bir yönetimin Kurumu idare etmesi Kurum adına bir talihsizliktir." Çok enteresan." Böyle bir zihniyete sahip Yönetim Kurulu'nun derhal görevden alınması gerekmektedir." Sayıştayın Raporundan okuyorum, muhalefet partisinin görüşleri olarak size yansıtmıyorum. Doğrudan doğruya Sayıştayın Denetçisinin Sayıştay Başkanına yazdığı ve Sayıştay Başkanı eliyle de Meclise gönderilen Raporundan sizlere okuyorum ve bu noktayı tekrarlayacağım, daha iyi anlaşılsın. "Yönettikleri Kurumun değil de şahısların menfaatlerini gözeten bir yönetimin Kurumu idare etmesi Kurum adına bir talihsizliktir." diyor Sayıştay. " Böyle bir zihniyete sahip Yönetim Kurulunun derhal görevden alınması gerekmektedir." Devam ediyor.

"Sayıştay'ın mali denetim sanasına giren, buna rağmen Sayıştay'ın ikaz ve önerilerine aldırış etmeyen, istendiği halde yazılarına bile cevap vermeyen bir Kurumun Müdürlük ve Yönetim Kurulu'nun daha üst makamlara şikâyet edilmesi ve görevden alınmalarının tavsiye edilmesi gerektiği görüşündeyim." Diyor Sayıştay.

NAZİF BORMAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Daha ne desin?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son derece vahim bir durumla karşı karşıyayız. Ya Sayıştay'ın bu konudaki yanlışlığını ortaya koymak mecburiyetindediniz belgelerle, ciddi izahlarla, ya da gelecekte fırsat çıktığı taktirde tekrar sorulacak hesaba siz de dahil olursunuz. Bunda kaçamak yok. Çok açık ve net Sayıştay Yasası da bellidir. Sayıştay nedir? Devletin malî denetim organıdır ve Sayıştay hiç kimseye bağlı değildir. Sadece Meclise karşı sorumludur. Başkanı ve iki üyesi Meclis tarafından seçilerek atanmaktadır. İşte bu tarafsız organın, Devletin soyulmasını önlemeye yönelik raporlarını eğer ciddiye almazsak, bunları geçmişte belki partizan amaçlı olarak, belki ahbab, eş dost kayırarak verdiğimiz sözlerle gözden düşürmeye çalışırsak, yanlış yaparız.

Mal meydanda, raporlar ortada. Benim kendi yorumlarımı dahil etmeme hiç gerek yok. Bu Sayıştay raporu çerçevesinde, bu Meclisin bu konu ile ilişkisi olarak bir Meclis Araştırması açması, derhal bir komisyon oluşturması ve durumu açıklığa kavuşturması kaçınılmazdır. Talebim budur. İsteğim budur. Umarım ki, hiç olmazsa bu kez Ulusal Birlik Partisi Grubu da istemimi uyar ve Devleti, Devletin malî denetim organını bir kişi uğruna, bir yönetim kurulu üyesi uğruna şüphe altında bırakmaz. Saygıları sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ergün Vehbi.

Sayın milletvekilleri...

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Lehte söz isteyene söz vereceğim efendim. Buyurun Sayın Kotak.

Siz aleyhte söz istiyorsunuz. Vereceğim.

Buyurun.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir süreden beri verilmekte olan bu tür önerilere, maalesef Ulusal Birlik Partisinin takındığı katı bir tavır var. Temenni ederiz, bu konuda ve genel anlamı ile de süt üretiminin de bir yerde ve hayvancılık konusunun da ele alınabileceği bir ortamda olumlu bir yaklaşım içerisine girerler.

Az önce yapılan konuşmadaki acı sonucu gerçekten ilgililer çekecektir. Burada da eğer bir sorun varsa, ortaya dökmekte yarar var. Yoksa, mesele yok. İlgili taraf aklanmış olur. Çünkü bu konuda iktidar ve muhalefet ayırımı da kesinkes bir çizgi değildir. Çünkü bu konuda bu Meclis Kürsüsünden yapılan konuşmaları anımsadığımızda, bu konunun gerçekten ilginç yanları olduğu da meydana çıkmaktadır. Ama ortada da bir rapor var, Sayıştay Raporu var ve ondan da ileri, Sayın Tarım Bakanına hatırlatmak isterim, ondan da ileri ülkedeki bir hayvancılık yapısı ile süt olayının ellenmesi var. Yani bir meclis, bir araştırmayı ele alırken, mota mot, üç tane kağıt, dört tane rakamla uğraşmaz. Ondan bir de sonuç çıkarır ve bu sonuçta ilgili verilerin ötesinde, ellediği konularda, işte ben bunu bunu yaparsam, daha doğrulara ulaşmış olurum da der. Bugüne kadar bilmiyorum, hiçbir konuda ciddi bir yaklaşım görmedik. Bence yanlıştır. Belirli noktada hayır, ben buna ısrarlıyım deyip gitmek, bence hataların boyutlarını büyütmektedir. Değerli arkadaşım Ergün Vehbi'nin vermiş olduğu önergede önemli noktaları kendisi işaret etti. Şunu belirteyim ki, süt konusunda bugün ülkemizde öyle çok da büyük yapılar yok. Belli birkaç kuruluş vardır ve bunların en ilginç de, tabii ki Kooperatife yapılmak istenen eklemenin Karpaz'daki yansımasıdır. Ama ne acıdır ki, bir kooperatif kuruluşu vardır. Bu yapı yapılırken, ona ait olan bu işletme, bugüne kadar bu insanlara teslim edilmemiş ve şu anda Sayın Vehbi'nin işaret ettiği ve gerçekten hakkında soru işaretleri olan, yalnız soru işaretinden bahsediyorum, bu sizin açınızdan incelendiğinde Sayıştay Raporu, ilgili komisyonun önüne gelmiştir. İsteseniz de, istemeseniz de, bu önümüzdeki günlerde bu Sayıştay Raporu Maliye, Bütçe, Plân Komisyonundan ötürü zaten hallaç pamuğu gibi atılacaktır. Yani bu açık.

Dolayısıyla böyle bir genel görüşmede, bir incelemede büyük yarar olduğuna inanıyorum.

Karpaz'daki süt tesisinin de bu şahsa verilmiş olması, yani süt olayını bir yerde başağrısı olmaktan çıkardı mı? Bana göre çıkarmadı. Çevreye de bir yararı olmadı. Olmadığı nerden meydana çıkıyor? İşte şu anda da Türkiye'den işte yapay bazı görüntülerle sanki altmış milyonun içerisinde başka bir girişim. daha ucuz bir girişim yokmuş gibi, Tikveşli isimli bir zatta, Kıbrıs gibi bir pazar teslim edilmek istenmektedir. Nasıl ki Karpaz'daki o fabrikayı özel kişiye vermek suretiyle cinayet işlediniz, bu konuda da cinayet işleyeceksiniz. Bunları ilkin tartışmaktan, projelendirmeden, gerçekten mahsurlarını görmeden meselenin üzerine atlamanız her zaman hata getirmektedir. Onun için Sayın Vehbi'nin burda belirttiklerini dikkate almak gerekmektedir. Az önceki önergeyi reddettiniz. Bunu da reddedersiniz ama bu iş kapanmaz ki, çünkü Sayıştay raporu var orda. Yani Sayıştay Raporu öyle bu böyle orda ifadeler vardır. Doğru olabilir. Yani şunu da söyleyeyim, şu kriz vardı, bu kriz vardı da ilgili mekanizmalar da şunu şunu söyledi. Olabilir. O zaman bunlar da daha detaylı olarak ortaya çıkar ve eğer böyle bir problem yoksa ortadan kaldırılır. Tabii ki bunu kim ödeyecek meselesine gelmektedir ondan sonra. Dolayısıyla bizim yaklaşımımız şudur, katı tutumlarla bu meselenin üzerine gitmekte hata vardır. Bu Mecliste hangi konuda araştırma yapılması gerçekten desteklenmişse son derece hoşgörü içerisinde ciddi çalışma ürünü ortaya konabilmiştir. Bunlardan bir tanesi de ünlü ülkede polisin veya geriye kalan makamların el attığında sonuç alamadığı eroin kaçakçılığı olayıydı, ki bu Meclisin ilgili komisyonu ciddi bir çalışmanın ürünü ortaya koyabilmiştir. Bir tek temenni kalmıştır, yurt dışına kaçmış olan şahitlerin öyle veya böyle

Kıbrıs'a getirilmesi. Şimdi bu konuda, onu daha bekliyoruz. Bize açıklamalar yapılıyor. Bekliyoruz. Şimdi bu konuda da ortaya bazı iddialar var ve iktidar ve muhalefetin paylaştığı bazı gerçekler de vardır. O halde bunu kâğıda dökmekte, araştırmakta hiç bir mahsur yoktur ve kimsenin de gıcunmasına gerek yoktur. Geçen gün Maliye Komisyonunda özellikle gümrükler olayıyla ilgili, mahkemelere yansıtılan bir kısmının ceza gördüğü, geriye kalanın mahkemeye sevk edilmediği veya bazıların da beraat ettiği bir gümrük olayı yaşandı Mağusa'da. Ben orda da aynısını söyledim. Yani böyle bir olay herhangi bir birimde yaşanır, ilgili bakan, ilgili müsteşar, ilgili genel müdürün boğazına mı sarılacağız. İşte yanlışı burdadır. Ve onu söylüyorum. Yani böyle bir olay karşısında aksine o bakan duyarlı olacaktır. O müsteşar duyarlı olacaktır, o genel müdür duyarlı olacaktır ki gerçekler ortaya çıksın ve sorumlular yargı organına teslim edilsin. Bu olayda ilgili bakan, benim hakkımda araştırma önergesi, sizin hakkınızda araştırma önergesi vesaire değildir. Burada olan olay, ceryan etmiş bir olay vardır. ama bir yerden birinin bunu bitirmesi gerekmektedir. Öyle veya böyle. Sayıştay Raporunu madem masanıza koymuştur. bunu bir yerde bir çözüm yolu bulunması gerekmektedir. Benim söylemek istediğim budur. O yüzden önergenin kabulünü saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN - Sayın Kotak teşekkür ederim. Buyurun Sayın Göktaş, siz de aleyhte söz istiyorsunuz? Buyurun.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Zamanı bile doldurmadım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet, iki dakikanız vardı.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Bugün iyi niyetli gidiyoruz, başka güne eklerim onu.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; gerçekten Sayın Ergün Vehbi'nin, Sayın İsmet Kotak Beyin de söylediği gibi eğer ilgili kurumda bir kanunsuzluk varsa bunun ortaya çıkmasına biz de seviniriz.

Şimdi Sayıştay Raporu var ve bu Sayıştay Raporu ilgili kurumla, ilgili bir takım araştırmaları içerir. Bu milletvekillerine dağıtılmış, aynı zamanda Meclisin yetkili organları tarafından, Sayıştay Raporlarını inceleyen, onun bulgularını değerlendiren, gerekirse yeni ek şahadet, ek belge isteyerek ortaya çıkan iddiaları değerlendiren bir Komisyondur ve ilgili Maliye Komisyonu bütün bu çalışmaları tamamladıktan sonra konuyu bir raporla Genel Kurula sunar, Meclis Araştırması açılmasına dahi isterse karar verebilir ve bu konuda Genel Kurula bir tavsiye kararı önerebilir.

Şimdi konu bu safhada iken, yani daha bir taraftan Sayıştay Raporunda söylendiği gibi Kuruma, ödemesi gerekli olan birtakım parasal kaynakların ödenmediği iddiası, onun yanında ilgili Kurumun müdafaası, onun yanında bu konularla ilgili, Başsavcılığın konu ile ilgili Raporu, yeterince bu Komisyonunda değerlendirilmesine fırsat vermeden, hissi olarak kabul etmek böyle bir soruşturmayı, Meclis Araştırmasını kabul etmek...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Başsavcılığın Raporu nerede?

GÜNER GÖKTUĞ (Devamla) - Acaba bizi nereye götürür?

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sayıştayın demek istediniz.

GÜNER GÖKTUĞ (Devamla) - Başsavcılığın konu ile ilgili bir raporu var. Şimdi bu konuya milletvekilleri, bilmiyorum hepsi...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Nereye gelmiştir?

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Bize gelmedi öyle birşey efendim.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa) (Yerinden) - Şimdi geldi komiteye.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Hangi komiteye geldi?

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Hangi komiteye geldi? Bize gelmedi efendim.

GÜNER GÖKTUĞ (Devamla) - Mart, yeni bir görüşür bu. Yeni bir görüş. Yani Başsavcılığı burada birtakım görüşleri var. Bunları okumama gerek yok. Şimdi...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Hangi komiteye geldi?

GÜNER GÖKTUĞ (Devamla) - Şimdi, milletvekillerimiz Başsavcılığın bu ödemelerle ilgili veya bağışlamalarla ilgili vereceği değerlendirme nedir?

TARIM VE ORMAN BAKANI İLKAY KÂMİL (Yerinden) - Meclis Başkanlığına geldi.

GÜNER GÖKTUĞ (Devamla) - Bu bir araştırma, bir tartışma meselesidir. O tartışmalar yapılmadan, daha Ocak 1993 ayında ilgili Maliye, Bütçe ve Plân Komisyonuna iletilen bir rapor, o Komisyonda görüşülmesinden önce Meclis Araştırma Komitesine gidilmesi, kanaatimce doğru bir yaklaşım olmaz. Belki Ergün Vehbi arkadaşımızın söylediği, hepsi doğrudur. Belki o tür parasal taleplerin bir an önce yerine getirilmesi gerekir. Belki bunlar da doğrudur. Ancak, madem ki bu konu ile ilgili Mecliste bir Komisyonumuz var ve bu Sayıştayın Raporlarını ve diğer bütün belgeleri istemek, araştırmak yetkisi vardır ve madem ki bu tafsilâtli olarak daha sonra milletvekillerinin huzuruna gelecektir, Genel Kurulun huzuruna gelecektir, müsaade edelim de bütün milletvekilleri bu konuda tam ve sağlıklı bir bilgi sahibi olsun ve bu konuyu o safhada gündeme getirmiş olalım diyoruz. Zaten Meclis araştırması, hepimiz bildiği gibi, Meclisin bir bilgi edinme yoludur. Herhangi bir somut olayla ilgili olarak Meclise daha detaylı bilgi aktarılması yoludur. Bu yol kapanmış değildir. Meclis araştırmasını reddetmek, Süt Kurumunda Sayıştay Raporunun söylediklerinin tersini söylemek anlamında da değildir. Kesinlikle öyle de algılanmaması gerekir. Dolayısıyla biz ilgili Komisyonumuzdan süratle bu konuyu bir an önce sonuçlandırmasını ve bize daha detaylı, bizi daha rahat karar verebilecek bilgilerle donatmasını rica ediyoruz.

Bu safhada, bu nedenlerle, konunun ilgili Komisyonda araştırma safhasında olduğu nedenleri ile, bu konuda Meclis Araştırması açılmasının erken olduğunu ve dolayısıyla reddedeceğimizi, grup olarak ifade etmek istiyoruz. Teşekkür ederim.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Bir açıklama yapmak mecburiyetindeyim Sayın Başkan, izin verirsiniz. Bir cümle ile ilgili.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Göktuğ. Buyurun.

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa) (Yerinden) - Komisyondan sonra.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Hangi komisyon? Onu açıklayacağız.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayıştay Raporları usul olarak Meclis Genel Kuruluna sunulur, Meclis Genel Kurulundan da Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesine havale edilir. Bendeniz de Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesinin bir üyesiyim. Çok kısa bir ara hariç, 12 yıldır, bu Komisyonun üyesiyim.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Kıdemlilerindensin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Şimdi, Sayın Göktuğ'un burdan, elinde bize söylediği Savcılığın Raporu hakkında bilgim olmadığını o zabıtlara geçirmek istedi. Ben de zabıtlara geçirmek istiyorum.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bize verilmedi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bilgim olmadığını söylüyorum, açıklıyorum. Bize böyle birşey verilmemiştir.

TARIM VE ORMAN BAKANI İLKAY KÂMİL (Yerinden) - Meclis Başkanlığından...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Komite üyesi olarak bize intikal etmemiştir. Kendisine özel olarak Savcılıktan gelmişse, onu bilmiyorum.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Biz Meclisten aldık Sayın Ergün Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bize gelmedi efendim.

GÜNER GÖKTUĞ (Yerinden) (Devamla) - Meclisten aldık.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bize gelmedi efendim.

İLKAY KÂMİL (Yerinden) (Devamla) - Gelecek efendim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bize gelmedi efendim. Yani sizin bilginizde... Kabahat kimdeyse diyorum ben, ama bende değil elbet, çünkü ben diyorum ki üyesiyim. Bu Rapor Ocak ayı içinde geldi.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Ne gün gelmiş bu Rapor efendim? Ne gün gelmiş, sorun.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bu Rapora ilişkin Savcılık Raporunun ne zaman geldiğini, lütfederse Sayın İkinci bize de bir nüsha verirse biz de öğreneceğiz.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Söylesinler bize efendim ne gün geldi?

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Beş gün önce.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bu konuyla ilişkili Savcılıktan görüşü herhalde Sayıştay mı istemiştir. İlk defa böyle bir olay oluyor. Savcılık, Meclis Komitesinin görüşmeye başlamadığı bir rapor hakkında Savcılık Raporunu gönderiyor. Eski adet, bir şey değil, olsun bu da.

TARIM VE ORMAN BAKANI İLKAY KAMİL (Yerinden) - Size vermedi, dağıtım yaptı bilgi için.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kime gönderdi efendim?

İLKAY KAMİL (Yerinden) (Devamla) - Bilgi için gelmiştir. Meclise göndermiştir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Allah Allah, işte görüyorsunuz şimdi de bize göndermemiştir.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Sana gönderecek değil'ya, Meclise gönderdi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Güner Göktaş burdan herkese salladı elinde Raporla. Kime gönderdi?

Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Meclise gönderildi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Meclis istedi mi böyle bir görüş? Meclis böyle bir görüş istedi mi? Görüşü kim istedi? Onu soruyorum ben. Ekonomi, Maliye, Bütçe, Plân Komitesi görüşmeye başlarsa bir raporu...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Başkana verildi yalnız Sayın Ergün.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - O rapor hakkında Savcılığı görüş isterse çağırır. Ancak bu raporu Ekonomi, Maliye, Bütçe Plân Komitesi daha görüşmeye başlamamıştır. Onu söylüyorum. Bizim elimizde bir kaç Sayıştay Raporları vardır. Ve bu Sayıştay Raporlarına ilişkin Savcılık görüşü isteme teamülü de yoktur. Bunu vurgulamak istedim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Eski köye de yeni adet getiriliyor.

BAŞKAN - İlgili komiteye iletilmiş efendim, öyle dendi.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Bugün istendi herhalde.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Önergenin öngörüşmesi tamamlanmıştır. Şimdi Önerge uyarınca Meclis Araştırması...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Size gelmiş olduğuna göre bize degelmiş olması lâzım. Erbilen elden dağıttı herhalde size.

BAŞKAN - Açılıp açılmamasını oylarınıza sunacağım. Açılmasını kabul edenler?... Sayın efendim. Kabul etmeyenler?... Oyçokluğuyla reddedilmiştir.

Sayın milletvekilleri; şimdi de son olarak Demokrat Parti Lefkoşa Milletvekili Sayın Serdar Denктаş'ın sunmuş olduğu 1990-1992 Yılları İçinde İçişleri, Köyiçleri ve Çevre Bakanınca Ailesine ve/veya Yakınlarına Çıkar ve/veya Özel Menfaat Sağlayıp Sağlamadığı Konusunda Meclis Araştırması Önergesinin öngörüşmesi yapılacaktır. Öngörüşme de İÇTüzüğün 116'ncı maddesi uyarınca Önergenin okutulmasından sonra önce Önerge sahibine söz verilecek ve daha sonra da biri lehte, biri de aleyhte olmak üzere on dakikalık sürelerle iki milletvekiline söz verilecektir. Önergeyi okuyunuz efendim lütfen.

KATİP -

29 Ocak 1993

KKTC
Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

1990 - 1992 yılları içinde İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakan-
lığı görevini yürüten Serdar Denктаş'ın Taş Ocakları tahsisi yaparak
ailesine özel menfaat sağladığı iddiaları yaygın olarak bazı UBP
milletvekilleri tarafından yapılmaktadır.

Konunun geçmişte Bakanlık görevi yapmış olan bir milletvekilini
zan altında bırakabileceği dikkate alınarak yukarıda bahsedilen dönem-
de iddia edildiği gibi herhangi bir yolsuzluk yapıp yapılmadığının
Yüce Meclis tarafından araştırılması ve Genel Kurulun bu konuda bilgi
sahibi olması gereği hasıl olmuştur.

Bu nedenle, 1990 - 1992 yılları içinde İçişleri, Köyişleri ve
Çevre Bakanınca, ailesine ve/veya yakınlarına çıkar ve/veya özel
menfaat sağlanıp sağlanmadığı konusunda Meclis Araştırması Açılmasını,
İçtüzüğün 119'uncu 116'nci maddeleri uyarınca önerir, gereğini saygı-
larım ile arz ederim.

Serdar R.DENKTAŞ
DP Lefkoşa Milletvekili

BAŞKAN - Sayın Denктаş, buyurun efendim.

SERDAR DENKTAŞ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmama dün bir gazetede yayınlanan bir kaç kelimeyle, bir kaç cümleyle başlamak istiyorum. Atasözümüş. "Mezar taşı ile övünülmez" diye. Ve diyor ki Sayın Eroğlu, "bir baba, bir anne evladına sadece ve sadece para verebilir. Ev de yapabilir, araba da alabilir, cihaz de verebilir, evlendirebilir. Ama itibar ve makam veremez. İtibar ve makamı siz kazanacaksınız." Öyle diyor Sayın Eroğlu. Mezar taşı ile övünülmez. Mezar taşı dediği...

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Atasözüdür ○.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Mezar taşı diyerek Cumhurbaşkanından bahsediyorsa o kendi ayıbınızı kendinize bırakıyorum. Raif'le hiç cevap vermiyorum. Çünkü o genç adamın yaptığı hiç...

DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - O konuları siz saptırıyorsunuz, Atasözüdür o.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - E kimdir? Mezar taşı ile ölünmez dediğiniz nedir?

DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Kitapları karıştır da bulun.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Biz öğündüğümüz yerleri yazdık sizlere.

DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Soyadı ile bir yere gelemezsiniz.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Soyadı ile hiçbir yere gelemezsiniz, doğrudur. İtibar ve makam soyadı ile alınmaz diyorsunuz. Biz şunu da kabul ediyoruz. Şu anda bulunduğumuz makama gelirken elbette Denktaş soyadının büyük katkısı olmuştur. Beni tanımayan birçok insan Denktaş soyadını taşıdığı için oy da vermiştir. Biz bunları ta başından bilir, kabul ederek ve onun hiçbir şekilde istismar edilmeyeceğini, edilmemesini sağlamak için uğraştık, çalıştık ama o gerçeği de her zaman kabul ettik. Bu gerçekten hiçbir zaman kopmadık. Ama bir gerçek daha vardır. Sizin sadece soyadını taşımaktan başka hiçbir meziyeti olmadığını iddia ettiğiniz Serdar Denktaş, bu partiye ilk defa en az 5,000 gencin oy vermesini de sağlayabilmiştir.

DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) (Devamla) - Yapma yahu.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - 5,000 gençle birlikte geldim Sayın Eroğlu size ve siz hemen seçimlerin ardından Nokta Dergisine verdiğiniz bir Şeyde, gençlik için uyguladığınız politikalarla bu gençliği topladınız savından hareket ettiniz. Halbuki o kadar gençlik değiştireceğiz sloganı içerisinde bu partiye ilk kez, ilk kez oy vermiştir ve son kez. İtibar dersiniz Sayın Eroğlu, biz sadece bakan iken itibar gorenlerden değiliz. İtibarımız bakan olmadan önce de vardı, bakanlıktan ayrıldık muhalefet milletvekilliği yapıyoruz emaneten, halâ daha o itibar vardır, biz bundan ancak gurur duyarız. Ama bu bizi hiçbir zaman Őımartmaz. Tabii siz bir ananın, bir babanın bir evlâda sadece maddi birtakım katkılarda bulunduğunu da zannedebilirsiniz ama, bize ta dedelerimizden başlayarak gelen dürüstlük, insan sevgisi, hatta hayvan sevgisi, erdemli yaşam ve halk için uğraşma öğretisi vardır. Dededen babaya, babadan oğula geçen ve miras olarak da bize onurlu bir kavganın, onurlu bir mücadelenin verdiği bir geçmiş, bir gurur vardır. Biz sadece işte o gururla yaşarız, o gururla yolumuza devam ederiz. Bakan olduğum dönemde yaptığım bir icraatımdan sonra Şimdi anlıyoruz ki kasıtlı olarak çıkarılan, birtakım dedikodulara defalarca yanıt verdim. Mektuplaşmalar oldu, mektuplar gitti geldi. O dönemde de yine bir Meclis araştırması açılsın dedik. Hiç unutmuyorum Sayın Coşar'ın, bir bakan kendi hakkında araştırma istemez demişti. Konu grupta tartişılarak kapandığını zannettik, ancak Demokrat Partiyi kurduktan sonra aynı dedikonular yine gidip gelmeye başlamıştı, fısıltılar. Dolayısıyla buyurun bu araştırmayı yapalım, varsa bir yanlışımız görelim, bir yolsuzluğumuz varsa onu da görelim ve ona göre de kendi geleceğimizi tayin edelim diyoruz.

Taş ocakları konusunda ilk icraatım sonrasında yine aynı grup içerisinde birtakım dedikodular vardı, birlikte söz verdiğimiz seçim öncesi bir olayı gerçekleştirdiğim için bazıları tarafından kolaysa yapsın da görelim sözleri de edilmişti. Bu konu da o zamanki grubumuzda tartışmıştık ve yine çok iyi hatırlıyorum ki Caymaz Hocamız da, Sayın Bakan da o günlerde bir milletvekili olarak eğer bir icraat yapılmışsa ve doğruysa bunu hep birlikte ya şimdi onaylayıp bu arkadaşımıza güç vereceğiz veya şimdiden kendisini vaz geçireceğiz demişti. Onay da almıştık ve icraatımıza devam ederek o verdiğimiz, o hep birlikte verdiğimiz o sözü de tuttuk ama onun arkası da başka başka dedikodularla malesef yozlaştırıldı.

Doğal kabul ediyoruz. Bir hizip başını Sayın Eroğlu'na göre yıpratmak için yapılabilecek en kolay şeydi sizler için. Yaptınız. Ancak biz de başımız dik yürümeye alışmış bir insanız ve başımız dik yürümeye de devam edeceğiz. Onun için gelin bu araştırmayı yapalım ve gerçekler de meydana çıksın. Söyleyecek çok şey var, itham edebileceğimiz çok şey de var. Ama bu aşamada onu yapmak istemiyorum. Günü geldiğinde Sayın Eroğlu'nun istediği, birinin elinde yolsuzluk kanıtı varsa getirsin dediği kanıtları da ortaya çıkarırız. Kanıtları da kendisine veririz. Ama aslında var kendisi de biliyor. Ama şimdilik esgeçiyor, şimdilik gözmezlikten geliyor. Onları göreceğiz ve o kanıtları somut olarak eline alacak günler de gelecektir. Ben bu araştırma önerime olumlu oy vermenizi ve doğru yapmışsam doğru olduğunu, yolsuzluk yapmışsam yolsuzluk yaptığımı bu halka bize oy verene, vermeyene göstermenizi istiyorum ve saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Serdar Denktaş teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; lehte söz isteyen var mıdır efendim?

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Var.

BAŞKAN - Buyrun Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında bu usul değil yeni bir yaklaşımdır. Değerli arkadaşımız daha önce bakan olarak görev yaptığı partisinden istifa etmiştir, yeni bir parti oluşturular. Bu yüzden ortaya çıkan sonuçlar itibarıyla taraflar arasında zaman zaman gerilim yaşanmaktadır. Dolayısıyla kendi bağımsız kararını vererek, az önce söylediği sunum konuşmasında da belirttiği temele dayalı olarak, geliniz benim hakkımda araştırma yapınız, demek büyüklüğünü göstermiştir. Bize ancak olumlu oy vermek ve olumlu görüş beyan etmek düşmektedir. Çünkü ben açık söyleyim. Hür Demokrat Parti

Genel Başkanı olarak, tanıdığım Serdar Denktaş'ın verdiği önergede, belirttiği hususlarda en küçük bir hatası olduğuna şahsen inanmıyorum. Bakanlık düzeyine gelmiş, milletvekili olarak görev yapmış, bakanlık görevini yapmış ve saydığı bakanlıklardan da çok kısa bir süre içerisinde de ayrılmıştır. Buna rağmen kendi kendini ortaya koyduğu nedeni ile, buyurunuz benim hakkımda olan ve olmayanı söyleyiniz dediği için olumlu oy kullanacağız ve desteklediğimi beyan eder saygılar sunarım.

BAŞKAN - Sayın Kotak teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; alehte söz isteyen var mı efendim? Yoktur.

Sayın milletvekilleri; Önergenin öngörüşmesi tamamlanmıştır. Şimdi önerge uyarınca Meclis Araştırması açılıp açılmamasını oylarınıza sunacağım. Kabul edenler?... Etmeyenler?...Oybirliği ile kabul edilmiştir.

IV- ÖZEL GÜNDEM

Sayın milletvekilleri; şimdi beşinci kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi ikinci kısma; Özel Gündemde Yer Alacak İşlere geçiyoruz.

Sayın milletvekilleri; bu kısımda önce birinci sırada yer alan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkında 1958 Tarihli 111 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı ile Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu görüşülecektir. Sayın Komite Başkanı Raporunuzu sunun efendim.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM NECATİGİL -

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ORGUTU'NUN (ILO) İŞ
VE MESLEK BAKIMINDAN AYIRIM HAKKINDA 1958
TARİHLİ 111 SAYILI SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISINA
(Y.T.NC:208/3/92) İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz, 17 Şubat 1993 tarihinde yapmış
olduğu toplantıda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO)
İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkında 1958 Tarihli
111 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunma-
sına İlişkin Yasa Tasarısını görüşmüş ve çalışmaları
tamamlamıştır.

Komitemiz Tasarınının 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü
ve 5'inci maddelerini yapmış olduğu teknik düzenlemelerle
ve 3'üncü maddeye bağlı Cetvelle birlikte oybirliğiyle kabul etmiştir.

Tasarınının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarınının sunulan Rapor ışığında
değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula
salık verir.

-5893-

Neçatigil
Zaim NECATIGİL
(Başkan)

H. Serdaroglu
Hüseyin Şükrü SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

(İZİNLİ)
Ayhan Halit ACARKAN
(Üye)

Kutlu Evren
Kutlu EVREN
(Üye)

Güner Göktaş
Güner GÖKTUĞ
(Üye)

(TOPLANTIYA KATILMADI)
Kenan AKIN
(Üye)

Ali Onay
Ali ONAY
(Üye)

Atay Ahmet Raşit
Atay Ahmet RAŞİT
(Üye)

Gülün Sayiner
GÜLİN SAYINER
(Üye)

Süha Türköz
Süha TÜRKÖZ
(Üye)

(İZİNLİ)
Ali SÜHA
(Üye)

Ergün Vehbi
Ergün VEHBİ
(Üye)

24- Şubat- 1993

GENEL GEREKÇE

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti'nde, Çalışma Hayatı mevcut yasalarla yürütülmektedir. Ancak, mevzuatın eksik veya yetersiz olduğu konularda uluslararası kuruluşların genel kabul görmüş antlaşmaları veya sözleşmeleri örnek alınarak yasal boşluklar giderilebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) onayladığı Sözleşme ve Tavsiye Kararları bu konuda en önemli ve tek kaynak olmaktadır.

Yürürlükte bulunan çalışma yasalarında, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onayladığı ilgili sözleşme kuralları mevcuttur.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, İş ve Meslek Bakımından Ayırım (1958) Hakkındaki 111 Sayılı Sözleşme kuralları Anayasamız ve İş Yasası'nda yer almaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.

Yasanın kısa ismini düzenlemektedir.

Madde 2.

Tefsir maddesi olup Yasa'da yer alan ana terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 3.

Sözleşmenin onaylanmasına ilişkin düzenlemedir.

Madde 4. Yasa'nın Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinden sorumlu Bakanlık tarafından yürütüleceği öngörülmektedir.

Madde 5.

Yasa'nın yürürlük maddesi olup, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

BAŞKAN - Sayın Komite Başkanı teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyen var mıdır?

SERDAR DENKTAŞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Başkan, ara vererek öğleden sonra başlayalım.

AYTAÇ BEŞEŞLER (Gazi Mağusa) (Yerinden) - İtirazın yoksa tamam.

BAŞKAN - İtirazınız var mı efendim? Ara verilsin önerisi var.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Verilsin efendim.

BAŞKAN - Evet itiraz yoktur. Sayın milletvekilleri; kalındığı yerden devam etmek üzere oturumu bugün öğleden sonra saat 14.30'a erteliyorum, teşekkür ederim.

Kapanış Saati:12.53

İKİNCİ OTURUM
Açılış Saati:14.33

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin İkinci Dönem, Üçüncü Yasama Yılı'nın 30'uncu Birleşiminin ikinci Oturumunu açıyorum.

Ad okunarak yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapılır.)

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır. Sabahleyin bıraktığımız yerden devam ediyoruz. Özel gündemde bulunuyoruz ve (ILO) Sözleşmeleri görüşülmektedir. İlk sözü Kotak istemiş, fakat yok. Rapor ve tasarının bütünü üstünde söz isteyen?

SERDAR DENKTAŞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Neyle?

BAŞKAN - Rapor ve tasarıların bütünü üzerinde. Başka söz isteyen var mı? Yoktur.

Sayın milletvekilleri; rapor ve tasarının bütünü üzerinde söz istenmedine göre, tasarının madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...Etmeyenler?...Çekimser?...Yok. Oybirliği ile kabul edilmiştir. Okuyunuz.

KATİP -

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (ILO)
İŞ VE MESLEK BAKIMINDAN AYIRIM HAKKINDA
1958 TARİHLİ III SAYILI SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASINDA
UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkında 111 Sayılı Sözleşmesi (Onay) Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - 1'inci madde hakkında söz isteyen? Yok.
Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...Etmeyenler?...
Çekimser?...Oybirliği ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Tefsir 2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektir-
medikçe:
"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nu anlatır.
"Bakanlık", çalışma işleriyle görevli Bakanlığı anlatır.
"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi'ni anlatır.
"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanması uygun bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Cenevre'de toplanan 42. Genel Konferansı'nda 25 Haziran 1958 tarihinde kabul edilmiş olan 111 sayılı "İş ve Meslek Bakımından Ayırım Sözleşmesi"ni anlatır.

BAŞKAN - 2'nci madde hakkında söz isteyen? Yok.
Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...Etmeyenler?...Çekimser...
Oybirliği ile kabul edilmiştir.

KATİP -

**Sözleşmenin 3. Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulu'nun Onaylanması- 15/07/1992 tarih ve E-747-92 sayılı kararı ile kabul edil-
nün Uygun len bu Yasa'ya ekli Cetvel'de metni yazılı Sözleşmenin onay-
Bulunması lanmasını uygun bulur.**
C e t v e l

(Madde 3)

İŞ VE MESLEK BAKIMINDAN AYIRIM HAKKINDA
111 SAYILI SÖZLEŞME

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından toplantıya çağrılarak 4 Haziran 1958'de Cenevre'de 42. toplantısını yapan,

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesini oluşturan iş ve meslek alanında ayırım ile ilgili çeşitli önerilerin kabulünü ve

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme şeklini almasına karar vererek ve

Filâdelfiya Beyannamesi'nin; ırk, inanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun, bütün insanların, hürriyet, şeref, ekonomik, güvenlik ve eşit olanak şartları içinde kendi maddi refah ve manevi gelişmelerini gözetme haklarını teyit ettiğini ve

Ayırımın, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde belirtilen hakları ihlâl ettiğini gözönünde tutarak,

25 Haziran 1958 tarihinde Ayırım (İş ve Meslek) Sözleşmesi, 1958 adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

(1) Bu Sözleşme bakımından "Ayırım" deyimi,

(a) Irk, renk, cinsiyet, din, siyasal inanç, ulusal veya sosyal menşe bakımından yapılan ve iş veya meslek edinmede veya edinilen iş veya meslekte tabi olunacak müamelede eşitliği yok edici veya bozucu etkisi olan her türlü ayrılık gözetme, ayrı tutma veya üstün tutmayı,

(b) İlgili üye ülkenin varsa temsilci, işçi ve işveren kuruluşları ve diğer ilgili makamlarla danışmalarda bulunmak suretiyle tesbit edeceği meslek veya iş edinmede veya edinilen iş veya tabi olunacak işlemlerde eşitliği yok edici veya bozucu

etkisi olan bütün diğer ayrılık gözetme, ayrı tutma veya üstün tutmayı, anlatır.

- (2) Belirli bir iş için, o işin niteliği gereği yapılan, herhangi bir ayrılık gözetme, ayrı tutma veya üstün tutma ayırım sayılmaz.
- (3) Bu Sözleşme bakımından "iş" ve "Meslek" terimleri, mesleki eğitime, bir işe ve çeşitli mesleklere girmeyi ve çalışma şartlarını kapsar.

Madde 2

Bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu üye ülkeler, ulusal şartlara ve tatbikata uygun metodlarla; bu Sözleşmede ele alınan anlamda her türlü ayırımı ortadan kaldırmak amacıyla, iş veya meslek edinmede ve edinilen iş veya meslekte tabi olunacak işlemlerde eşitliği geliştirmeyi hedef tutan milli politika tesbit ve takip etmeyi taahhüt eder.

Madde 3

Bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu üye ülkeler, ulusal şartlara ve tatbikata uygun metodlarla,

- (a) Sözü edilen politikanın kabulünü ve uygulanmasını teşvik için işçi ve işveren kuruluşları ve diğer ilgili kuruluşların işbirliğini temine gayret etmeyi,
- (b) Bu politikanın kabulünü ve uygulanmasını sağlayacak yasaları kabul ve eğitim programlarını teşvik etmeyi,
- (c) Bu politika ile bağdaşmayan her türlü yasal hükümleri kaldırmayı ve idari talimat ve tatbikatı değiştirmeyi,
- (d) Bu politikayı istihdam konusunda milli bir makamın doğrudan doğruya kontrolü altında takip etmeyi,
- (e) Bu politikanın mesleğe yönelme, mesleki eğitim ve iş ve işçi bulma hizmetlerinde, milli bir makamın sevk ve idaresinde uygulanmasını temin etmeyi,

- (1) Sözleşmenin uygulanması ile ilgili yıllık raporlarında, bu politikanın uygulanması konusunda alınan önlemleri ve bu önlemler yoluyla elde edilen sonuçları belirtmeyi, taahhüt eder.

Madde 4

Devletin güvenliğine hanel getiren faaliyetlerden ötürü haklı nedenlerle zanlı bulunan veya bu faaliyetlere girişen bir şahıs hakkında alınan önlemler, ilgili kişinin milli tatbikata uygun olarak kurulmuş olan yetkili bir makama başvurma hakkı saklı kalmak şartıyla, ayırım sayılmaz.

Madde 5

- (1) Uluslararası çalışma Konferansınca kabul edilmiş olan diğer Sözleşme veya Tavsiyelerle öngörölmüş bulunan özel koruma ve yardım önlemleri ayırım sayılmaz.
- (2) Herhangi bir üye varsa temsilci, işveren ve işçi kuruluşlarıyla yapılacak görüşmeden sonra, cinsiyet, yaş, sakatlık, aile sorumlulukları veya sosyal veya kültürel durumları dolayısıyla, özel şekilde korunma veya yardım ihtiyacında oldukları genel olarak kabul edilmiş bulunan kişilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla önden özel önlemlerin ayırım sayılmayacağına karar verebilir.

Madde 6

Bu Sözleşmeyi onayan üye ülkeler, Sözleşme hükümlerini, Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası hükümleri uyarınca Anavatan dışı ülkelere uygulanacağını taahhüt eder.

Madde 7

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, tescil edilmek üzere, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir.

Madde 8

- (1) (1) Bu Sözleşme, ancak onama belgesi Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlar.
- (2) Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescilinden itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girer.
- (3) Bundan sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren oniki ay geçince yürürlüğe girer.

Madde 9

- (1) Bu Sözleşmeyi onayan üye ülkeler, Sözleşmenin ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne yollayarak tescil ettirecekleri bir ihbarname ile onanmayı feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden itibaren bir yıl sonra yürürlüğe girer.
- (2) Bu Sözleşmeyi onayan ve yukarıdaki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl içinde, bu madde gereğince kendisine tanınan fesih hakkını kullanmayan üye ülkeler yeniden on yıllık bir devre için bağlanırlar ve bundan sonra bu sözleşmeyi her on yıllık devre sonunda bu maddede öngörülen şartlarla feshedebilirler.

Madde 10

- (1) Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Uluslararası Çalışma Örgütü üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onamaların ve fesih ihbarlarının tescilini Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerine tebliğ eder.
- (2) Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü kendisine gönderilen ikinci onama belgesinin tescilini, Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında bu üyelerin dikkatini çeker.

Madde 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddelerin hükümleri gereğince tescil ettiği bütün onama ve fesih ihbarlarına ait her türlü

biigiyi Birleşmiş Milletler Andlaşması'nın 102. maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderir.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli göreceği zamanlarda Genel Konferansa bu Sözleşmenin uygulanması hakkında bir rapor sunar ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine konulup konulmaması gerekliliğini inceler.

Madde 13

(1) Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni sözleşme kabul etmesi ve yeni sözleşmede aksine hüküm olmaması halinde;

(a) Değişik yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması, yukarıdaki 9. madde hükümleri dikkate alınmaksızın, değişik yeni sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve doğrudan doğruya feshini gerektirecektir..

(b) Değişik yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onamasına açık bir Sözleşme olmaktan çıkar.

(2) Bu Sözleşme, onu onayıp da değişik sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam eder.

Madde 14

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinlerinin her ikisi de aynı şekilde geçerlidir.

BAŞKAN- 3'üncü madde hakkında söz isteyen?...

KÂTİP- Cetvellerin...

BAŞKAN- Ekli cetvelin... Sayın Serdaroğlu ekli cetvelin okunmuş kabul edilmesini önermektedir. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?.. Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle cetvelin okunmuş kabul edildiği onaylanmıştır.

Cetvelle birlikte 3'üncü madde hakkında söz isteyen?.. Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

(Cetvel 3'üncü maddeye eklenmiştir.)

KÂTİP-

Yürütme Yetkisi 4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinden sorumlu Bakanlık tarafından yürütülür.

BAŞKAN- 4'üncü madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KÂTİP-

Yürürlüğe Giriş 5. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN- Yürürlük maddesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesi tamamlanmış, ikinci görüşme sona ermiştir. Üçüncü görüşme kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır. Oylama da İçtüzüğü'nün 155'inci maddesi gereğince açık olacaktır. Kısa ismi okuyunuz lütfen.

KÂTİP-

Kısa 1. Bu Yasa Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO)
İsim İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkındaki 111 Sayılı
Sözleşmesi Anayasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN- Nisap düştü mü?... Vardır nisap.

Evet sayın milletvekilleri; oylama cetvelinde isminiz
okundukça oy doğrultunuzu lütfen belirtiniz.

Tasarının bütünü oylarınıza sunuyorum.

KÂTİP-

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO)
İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkındaki 111 Sayılı
Sözleşmesi Anayasası'nın Oylama Sonuçları:

<u>Kabul Edenler</u>	<u>Etmeyenler</u>	<u>Oylamaya Katılmayanlar</u>
Ayhan H.Acarkan		Mustafa Adaoğlu
Kenan Atakol		Kenan Akın
Hakkı Atun		Taşkent Atasayan
Mehmet Bayram		Aytaç Beşeşler
Günay Caymaz		Nazif Borman
Hüseyin Curcioğlu		Salih Coşar
Derviş Çobanoğlu		Ömer Demir
Serdar Denктаş		Erkan Emekçi
Harun Dimililer		Derviş Eroğlu
Mustafa Erbilen		Mustafa Hacıahmetoğlu
Aydemir Erdoğan		Ertuğrul Hasipoğlu
Kutlu Evren		Ahmet Kâşif
Güner Göktuğ		İsmet Kotak
İlkay Kâmil		Erdal Onurhan
Mustafa Karpazlı		Atay A. Raşit
Tokay Kerem		Vehbi Zeki Serter
Hasan Kutay		Süha Türköz
Salih Miroğlu		Emin Uzun
Zaim Necatigil		Hasan Yumuk

Kabul Edenler

Olgun Paşalar
Gülin Sayiner
Eşber Serakıncı
Hüseyin Ş.Serdaroğlu
Ahmet Sevinç
Muharrem Söylemez
Ali Süha
Ruhsan Tuğyan
Ekrem Uzun
Ünal Üstel
Ergün Vehbi

Etmeyenler

Oylamaya Katılmayanlar

Ali Onay

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; oylama sonucunu tutanağa göre açıklıyorum. Kabul 30, katılmayan 20, çekimser yok. Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; ikinci sırada yer alan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 1951 Tarihli 100 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısıyla Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu görüşülecektir.

Sayın Komite Başkanı buyurun.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKAN YARDIMCISI ?
ŞÜKRÜ SERDAROĞLU - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

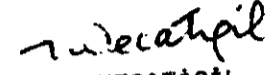
KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ORGUTU'NUN (İLO) EŞİT
DEĞERDE İŞ İÇİN ERKEK VE KADIN İŞÇİLER
ARASINDA ÜCRET EŞİTLİĞİ HAKKINDAKİ 1951
TARİHLİ 100 SAYILI SÖZLEŞMENİN ONAYLANMA-
SININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA
TASARISINA (Y.T.NO:207/3/92) İLİŞKİN
RAPORUDUR.

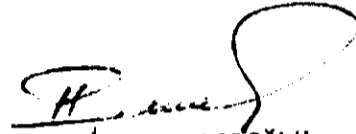
Komitemiz, 14 Şubat 1993 tarihinde yapmış
olduğu toplantıda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün
(İLO) Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler
Arasında Ücret eşitliği Hakkındaki 1951 Tarihli 100
Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına
İlişkin Yasa Tasarısını görüşmüş ve çalışmalarını
tamamlamıştır.

Komitemiz, Tasarının 1'inci, 2'nci, 3'üncü,
4'üncü ve 5'inci maddelerini yapmış olduğu teknik
düzenlemelerle ve 3'üncü maddeye bağlı Cetvelle birlikte
oybirliğiyle kabul etmiştir.

Tasarının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarının sunulan Rapor ışığında
değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula
salık verir.

Zaim NECATIGİL
(Başkan)

Hüseyin ŞÜKRÜ SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

(İZİNLI)
Ayhan Halit ACARKAN
(Üye)

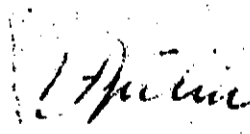

Kutlu EVREN
(Üye)

GÜNER GÖKTAŞ
(Üye)

(TOPLANTIYA KATILMADI)
Kenan AKIN
(Üye)

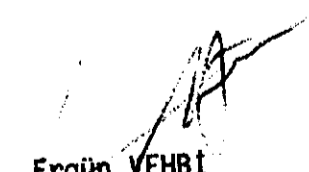

Ali ONAY
(Üye)

Atay Ahmet RAŞIT
(Üye)

GÜLİN SAYINER
(Üye)

SÜHA TÜRKÖZ
(Üye)

(İZİNLI)
Ali SÜHA
(Üye)

Ergün VEHBI
(Üye)

GENEL GEREKÇE

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet'inde Çalışma hayatı mevcut yasalarla yürütülmektedir. Ancak mevzuatın eksik veya yetersiz olduğu konularda uluslararası kuruluşların genel kabul görmüş anlaşmaları veya sözleşmeleri örnek alınarak yasal boşlukları giderilebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) onayladığı Sözleşme ve Tavsiye Kararları bu konuda en önemli ve tek kaynak olmaktadır.

Yürürlükte bulunan çalışma yasalarında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onayladığı ilgili sözleşme kuralları mevcuttur.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün; Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği (1951) Hakkında 100 Sayılı Sözleşme kuralları Anayasamızda ve İş Yasasında yer almaktadır.

-5911 -
MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1

Tasanın kısı ismini düzenlemektedir.

Madde 2.

Tefsir maddesi olup Yasa'da yer alan ana terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 3.

Sözleşmenin onaylanmasına ilişkin düzenlemedir.

Madde 4. Yasa'nın Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinden sorumlu Bakanlık tarafından yürütüleceği öngörülmektedir.

Madde 5.

Yasa'nın yürürlük maddesi olup, Resmi Gazete'de yayımlanacağı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Başkan Yardımcısı.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyen?... Sayın Kotak buyurun.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sırayla geçen hafta olduğu gibi İLO Konvansiyonlarının Meclisten geçirilmesine çalışılmaktadır. Biz geçen birleşimde yapılan yaptığımız eleştirilerde bunların kağıt üstünde kalmasının önemli olduğunu vurguladık. Dolayısıyla bu kez de buna dayalı olarak bir örnekle konuyu açıp bağlamak istiyorum. Gerçi Sayın Bakan salonda yok, ama Yasası görüşülmektedir. Başka Meclislerde böyle bir usul yoktur. İlgili Bakan hazır değilse ilgili Yasa da görüşülmez benim bildiğim. Çünkü bunun bir usul olduğuna da inanmam. Dolayısıyla şunu belirteyim burada metinlerde tarım işçilerinin haklarının korunması geriye kalanlarda haftalık tatillerin girmesi veya diğer hakların ülke çapında verilmesi gibi konvansiyonların içerisinde alınan bu kuralların etkinliği uygulamaya bakar. Örnek vermem gerekirse, ihtiyat sandığı için yönetim kurulu zannedersen dün veya bir gün önce toplandı bir karar aldı. Nedir ihtiyat Sandığı, işçi birikimidir, sosyal sigortadan önce kuruldu aslında Sosyal Sigorta kurulunca bir kıdem tazminatı çerçevesine bağlanıp revizyona tabi tutulacaktı kimsenin cesareti olmadığı için bugüne kadar kaldı. Şimdi Komisyonda yine buna değişik bir şekil vermeye çalışılıyor. Meclisteki bu çalışma dururken ihtiyat Sandığı İdare Heyeti de oturdu ve ihtiyat Sandığına yapılan yatırımlara %12 faiz biçti. Yani Maliye Bakanı bu alınan karara ne der bilmem, Çalışma Bakanı ne der onu da merak ederim. Yani işçinin alın teri birikimi orada ve %12 faiz veriyorsunuz.

Henüz yeni alındı bu karar. 24 saat, 48 saat önce. Peki bu ihtiyat Sandığına işçiye dönük olarak %12 verme hakkını size kim verdi ve hangi kurala dayandırılıyorsunuz? Çünkü et elinizde, bıçak elinizde. Yasası var, adamın çalıştığı yerden bu kesintinin yapılması ve yatırılması gerekmektedir. Bu zorunludur. Yapmayan hakkında yasal uygulama yapılır. Eğer bu bir haksa, sosyal güvenlik hakkıysa ve yine bu Mecliste konuştuğumuz bu İLO konvansiyonlarının içerisinde de en büyük önemi taşıyan bir haksa, o zaman bunun, faizin günlük geriye kalan bankalarda değerlendirilmekte ve uygulanmakta olan faiz alması gerekmekteydi. Sayın Bakan bu salonda olmadığına göre inşallah bu salona teşrif ettiğinde biri bu sorunun yanıtını da verir. Saygılar sunarım.

BAŞKAN- Evet, bu konuda yanıt verecek?... Komite Başkanı... Yoktur.

Sayın milletvekilleri; başka söz isteyen?... Yoktur. O zaman Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Tasarının madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Nisabın olup olmadığını saptayın, ona göre sayalım. 26. Siz de gelerseniz tamamdır.

Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir. Okuyunuz 1. maddeyi.

KATİP-

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (İLO) EŞİT DEĞERDE İŞ İÇİN ERKEK VE KADIN İŞÇİLER ARASINDA ÜCRET EŞİTLİĞİ HAKKINDAKİ 1951 TARİHLİ 100 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Eşit Değerde Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Yasası" olarak

BAŞKAN- 1. madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimse?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Tefsir 2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nu anlatır.

"Bakanlık", Çalışma işleriyle görevli Bakanlığı anlatır.

"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi'ni anlatır.

"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanması uygun bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nın 1951 yılında Cenevre'de yaptığı 34'üncü Genel Konferansta kabul edilmiş olan Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 100 Sayılı Sözleşmeyi anlatır.

BAŞKAN- 2'nci madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Sözleşme- 3. Cumhuriyet Meclisi; yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulu'nun 15/07/1992 tarih ve E - 747 - 92 sayılı kararına ile kabul edilen bu Yasa'ya ekli Cetvel'de metni yazılı Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulur.

uygun
ulunması
Cetvel

C E T V E L

(Madde 3)

EŞİT DEĞERDE İŞ İÇİN ERKEK VE KADIN İŞÇİLER ARASINDA
ÜCRET EŞİTLİĞİ İLE İLGİLİ 100 SAYILI SÖZLEŞME

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya davet edilerek orada 6 Haziran, 1951 tarihinde 34. toplantısını yapan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin yedinci maddesini teşkil eden, eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibi ile ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir uluslararası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

29 Haziran, 1951 tarihinde, eşit ücrete ilişkin 1951 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

Bu Sözleşme bakımından:

(a) "Ücret" deyimi, işçinin çalıştırılması nedeniyle işveren tarafından kendisine nakdi veya aynı olarak doğrudan doğruya veya bilvasıta ödenen normal, kök veya asgari ücret veya aylıkla, sağlanan bütün diğer menfaatları içine alır;

(b) "Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği" deyimi, cinsiyet esasına dayanan bir ayırım gözetmeksizin tesbit edilmiş bulunan ücret hadlerini ifade eder.

Madde 2

1- Her üye, ücret hadlerinin tesbitiyle ilgili olarak yürürlükte bulunan usullere uygun yollardan, eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibini teşvik ve bu prensibin bütün işçilere uygulanmasını, sözü edilen usullerle telifi kabul olduğu nisbette temin edecektir.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (ILO) EŞİT DEĞERDE İŞ İÇİN
ERKEK VE KADIN İŞÇİLER ARASINDA ÜCRET EŞİTLİĞİ HAKKINDAKİ 1951 TARİHLİ 100 SAYILI
SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki
Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 100 Sayılı Sözleşmesi (Onay.) Yasası" olarak isimlendirilir.

Tefsir 2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nu anlatır.

"Bakanlık", Çalışma İşleriyle Görevli Bakanlığı anlatır.

"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi'ni anlatır.

"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanmasında uygun bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1951 yılında Cenevre'de yaptığı 34'üncü Genel Konferansta kabul edilmiş olan Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 100 Sayılı Sözleşmeyi anlatır.

Sözleşme- Cumhuriyet Meclisi; yukarıda belirtilen Bakanlar Kurulu'nun
nin 05/07/1992 tarih ve E - 747/2 sayılı kararı
onay- ile kabul edilen bu Yasa'ya ekli Cetvel'deki yazılı
lanmasının Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulur.
uygun
bulunması
Cetvel

Yürütme yetkisi 4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına çalışma işleriyle görevli Bakanlık tarafından yürütülür.

Yürürlüğe giriş 5. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

2- Bu prensip:

- a) Millî mevzuat,
- b) Mevzuatla kurulmuş veya tanınmış herhangi bir ücret tesbit düzeni,
- c) İşverenlerle işçiler arasında yapılan toplu sözleşmeler; veya
- d) Bu çeşitli usullerin birleştirilmesi yoluyla uygulanabilir.

Madde 3

1- Bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştıracak mahiyette olduğu hallerde, ihtiva ettikleri ameliyeler esas alınmak suretiyle, işlerin objektif bir şekilde değerlendirilmesini teşvik için önlemler alınacaktır.

2- Bu değerlendirme takip edilecek usuller, ücret hadlerinin tesbitine yetkili makamlar tarafından veya ücret hadlerinin toplu sözleşmelere göre tesbit edilmesi halinde, bu sözleşmelere taraf olanlarca kararlaştırılabilir.

3- Bu şekilde objektif bir değerlendirme sonucunda, yapılacak işlerde tesbit edilen farklara, cinsiyet gözetilmeksizin tekabül eden, ücret hadleri arasındaki farklar eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibine aykırı sayılmaz.

Madde 4

Her üye, işbu Sözleşme hükümlerinin tatbik etmesine konulması amacıyla ilgili işçi ve işveren kuruluşlarıyla uygun yollardan işbirliği yapacaktır.

Madde 5

Bu Sözleşmenin resmi onay belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 6

1- Bu Sözleşmede ancak onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Üyelerini bağlayacaktır.

2- Bu Sözleşme, iki Üyenin onay belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3- Daha sonra bu Sözleşme, onu onaylayan her üye için onay belgesi tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 7

1- Uluslararası Çalışma Örgütü Statüsü'nün 35. maddesinin 2. fıkrası gereğince Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderilecek olan beyanlar şu hususları içerecektir:

a) İlgili Üyenin, sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler;

b) Sözleşme hükümlerinin değişiklikler yapılarak uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde sözleşmenin uygulanamamasının nedenleri;

d) Haklarındaki kararını, durumun daha etraflıca tetkikine kadar mahfuz tuttuğu ülkeler.

2- Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde sözü edilen taahhütler onaylamanın ayrılmaz kısımları sayılacak ve onaylama kuvvetini haiz olacaktır.

3- Her üye, bu maddenin 1. fıkrasının (b), (c) ve (d) bendleri gereğince daha önce yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyanla vazgeçebilecektir.

4- Her üye, 9. madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha önceki herhangi bir beyanın hükümlerini başka herhangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki hali hazır durumu bildiren yeni bir beyan gönderilecektir.

Madde 8

1- Uluslararası Çalışma Örgütü Statüsü'nün 35. maddesinin 4. ve 5. fıkraları gereğince Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderilen beyanlar, sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişikliklerle mi, yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını belirtecektir, sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirildiği zaman, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu açık olarak gösterecektir.

2- İlgili üye, üyeler veya uluslararası makam, daha önceki bir beyanla bildirilen, değişikliğe başvurma hakkından daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

3- İlgili üye, üyeler veya uluslararası makam, 9. madde hükümlerine uygun olarak, bu sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdür, daha önceki herhangi bir beyanın hükümlerini başka herhangi bir bakımdan değiştiren ve sözleşmenin uygulanması bakımından halihazır durumu bildiren yeni bir beyan gönderilebilir.

Madde 9

1- Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne göndereceği bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2- Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da, onun bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmek tercihini kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince bu madde de öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 10

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Uluslararası Çalışma Örgütü üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama beyan ve fesihlerin tescil olduğunu Örgütün bütün üyelerine bildirecektir.

2- Genel Müdürü kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onay belgesinin tescil olduğunu Örgüt üyelerine bildirirken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Örgüt üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylama, beyan ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşması'nın 102. maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her zaman bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu genel konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gerekliliği hakkında karar verecektir.

Madde 13

1- Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştirilen yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması halinde, yukarıdaki 9. madde göze alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2- Bu Sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için herhalde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam edecektir.

Madde 14

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede geçerlidir.

BAŞKAN- 3'üncü madde hakkında söz isteyen?...Efendim?..

HÜSEYİN ŞÜKRÜ SERDAROĞLU (Girne)(Yerinden)- Cetvelin okunmuş kabul edilmesini öneriyorum.

BAŞKAN- Aynı şekilde cetvelin okunmuş kabul edilmesi önerilmektedir. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...

Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Cetveliyle birlikte 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

(Cetvel 3'üncü maddeye eklenmiştir)

KATİP-

Yürütme yetkisi 4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına çalışma işleriyle görevli Bakanlık tarafından yürütülür.

BAŞKAN- 4'üncü madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Yürürlüğe giriş 5. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN- 5'inci madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesi tamamlanmıştır ve ikinci görüşme sona ermiştir. Tasarının üçüncü görüşmesi kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır. Oylama da İçtüzüğün 155'inci maddesi gereğince açık olacaktır. Oylama cetvelinden okuyunuz isimleri. Tasarının bütünü oylarınıza sunuyorum.

KÂTİP -

Kısa İsim Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 100 Sayılı Sözleşmenin (Onay) Yasası" olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - Kısa ismi dinlediniz. Oylarınızı yoklama cetvelindeki isimler okunduca belirtiniz.

KÂTİP - Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 100 Sayılı Sözleşmenin (Onay) Yasasına ilişkin oylama sonucu.

Kabul Edenler

Ayhan Halit Acarkan
Kenan Atakol
Hakkı Atun
Mehmet Bayram
Nazif Borman
Günay Caymaz
Derviş Çobanoğlu
Serdar Denктаş
Harun Dimililer
Mustafa Erbilen
Aydemir Erdoğan
Derviş Eroğlu
Kutlu Evren
Güner Göktuğ
Ertuğrul Hasipoğlu
Mustafa Karpaslı
İsmet Kotak
Hasan Kutay

Kabul Etmeyenler

Oylamaya Katılmayanlar

Mustafa Adaoğlu
Kenan Akın
Taşkent Atasayan
Aytaç Beşeşler
Salih Coşar
Ömer Demir
Erkan Emekçi
Mustafa Hacıahmetoğlu
İlkay Kamil
Ahmet Kaşif
Tokay Kerem
Atay Ahmet Raşit
Süha Türköz
Emin Uzun
Ergün Vehbi
Hasan Yumuk

Kabul Edenler

Salih Miroğlu
Zaim Necatigil
Ali Onay
Erdal Onurhan
Olgun Paşalar
Gülin Sayiner
Eşber Serakıncı
H. Şükrü Serdaroğlu
Vehbi Zeki Serter
Ahmet Sevinç
Muharrem Söylemez
Ali Süha
Ruhsan Tuğyan
Ekrem Uzun
Ünal Üstel

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; oylama sonucunu tutanağa göre açıklıyorum. Kabul 34, red yok, çekimser yok. Katılmayan 16. Oybirliği ile kabul edilmiştir. Hayırlı ve uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; üçüncü sırada yer alan "Uluslararası Çalışma Örgütünün (ILO) Makinaların Gerekli Korunma Tertibatı İle ilgili 1963 Tarihli 119 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu Görüşülecektir. Buyurun Sayın Başkan.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM NECATİGİL -

KUZEY KIBRIS TURK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ORGUTU'NUN (ILO)
MAKİNALARIN GEREKLİ KORUNMA TERTİBATI İLE
İLGİLİ 1963 TARİHLİ 119 SAYILI SOZLEŞME-
SİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA
İLİŞKİN YASA TASARISINA (Y.T.NO:209/3/92)
İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz, 24 Şubat 1993 tarihinde yapmış olduğu toplantıda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Makinelerin Gereklİ Korunma Tertibatı ile İlgili 1963 Tarihli 119 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısını görüşmüş ve çalışmalarını tamamlamıştır.

Komitemiz, Tasarının 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci maddelerini yapmış olduğu teknik düzenlemelerle ve 3'üncü maddeye bağılı Cetvelle birlikte oybirliğiyle kabul etmiştir.

Tasarının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarının sunulan Rapor ışığında değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula salık verir.

- 5926 -

Neçatigil
Zaim NECATİGİL
(Başkan)

H. Serdaroglu
Hüseyin ŞÜKRÜ SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

(izinli)
Ayhan Halit ACARKAN
(Üye)

Kutlu Evren
Kutlu EVREN
(Üye)

Göner Göktaş
Göner GÖKTUĞ
(Üye)

(TOPLANTIYA KATILMADI)
Kenan AKIN
(Üye)

Ali Onay
Ali ONAY
(Üye)

Atay Ahmet Raşit
Atay Ahmet RAŞİT
(Üye)

Gülün Sayiner
Gülün SAYINER
(Üye)

Süha Türköz
Süha TÜRKÖZ
(Üye)

(izinli)
Ali SÜHA
(Üye)

Ergün Vehbi
Ergün VEHBİ
(Üye)

24- Şubat- 1993

GENEL GEREKÇE

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet'inde Çalışma hayatı mevcut yasalarla yürütülmektedir. Ancak mevzuatın eksik veya yetersiz olduğu konularda uluslararası kuruluşların genel kabul görmüş antlaşmaları veya sözleşmeleri örnek alınarak yasal boşlukları giderilebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) onayladığı Sözleşme ve Tavsiye Kararları bu konuda en önemli ve tek kaynak olmaktadır.

Yürürlükte bulunan çalışma yasalarında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onayladığı ilgili sözleşme kuralları mevcuttur.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, Makinaların Gerekli Korunma Tertibatı (1963) ile ilgili 119 Sayılı sözleşme Kurallar İş Yasası ile diğer çalışma yasalarında yer almaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.

Yasanın kısa ismini düzenlemektedir.

Madde 2.

Tefsir maddesi olup Yasa'da yer alan ana terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 3.

Sözleşmenin onaylanmasına ilişkin düzenlemedir.

Madde 4.

Yasa'nın Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinin sorumlu Bakanlık tarafından yürütüleceği öngörülmektedir.

Madde 5.

Yasa'nın yürürlük maddesi olup, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyen?... Yoktur. Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmeleriniz için onayınıza sunuyorum madde madde görüşülmesini. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir. Madde madde okuyunuz lütfen.

KATİP-

**ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (ILO)
MAKİNALARIN GEREKLİ KORUNMA TERTİBATI İLE İLGİLİ
1963 TARİHLİ 119 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISI**

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) "Makinaların Gereklî Korunma Tertibatı ile Teçhizine İlişkin 119 Sayılı Sözleşmesi (Onay) Yasası" olarak isimlendirilir.

BAŞKAN- 1'inci madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Tefsir 2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe:
"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nu anlatır.
"Bakanlık", çalışma işleriyle görevli Bakanlık anlatır.
"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi'ni anlatır.
"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanması uygun bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 1963 yılında Cenevre'de toplanan 47'nci konferansında kabul edilen Makinaların Gereklî Korunma Tertibatı ile Teçhizine İlişkin 119 Sayılı Sözleşmeyi anlatır.

BAŞKAN- 2'inci madde hakkında söz isteyen?... Yok...
Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?...
Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Sözleşmenin 3. Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulu'nun
Onaylanması- 15/07/1992 tarih ve E - 747 - 92 sayılı
nın Uygun kararı ile kabul edilen bu Yasa'ya ekli Cetvelde metni yazılı
Bulunması Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulur.
C e t v e l

C E T V E L
(Madde 3)

MAKİNELERİN KORUNMASINA İLİŞKİN
119 SAYILI SÖZLEŞME

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Genevre'de toplantıya davet edilerek, 5 Haziran 1963'de 47. toplantısını yapan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı; toplantı gündeminin dördüncü maddesini oluşturarak; uygun bir şekilde koruma düzeni bulunmayan makinelerin satışı, kiralanması ve kullanılmasının yasaklanması ile ilgili çeşitli önerilerin kabulüne ve bu önerilerin uluslararası bir sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, 25 Haziran, 1963 tarihinde makinelerin korunmasına ilişkin 1963 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder:

BİRİNCİ KISIM

GENEL HÜKÜMLER

Madde I

- 1) İnsangücü dışında mekanik güçle işleyen yeni veya ikinci el bütün makineler bu Sözleşmenin uygulanması bakımından makine sayılacaktır.
- 2) Her ülkenin yetkili makamı, insangücü ile işletilen yeni veya ikinci el makinelerin işçilere bedeni bir tehlike arz edip etmediğini ve bunun derecesini tayin ederek sözkonusu makinelerin, bu Sözleşmenin uygulanması bakımından makine sayılıp sayılmayacağına karar verecektir. Bu husustaki kararlar, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini taşıyan kuruluşlarıyla yapılacak danışma toplantısından sonra alınacaktır. Bu kuruluşlardan herhangi birisi danışma toplantısı için çağrıda bulunabilir.
- 3) Bu Sözleşme Hükümleri:
  - (A) Hareket halinde iken sevk ve idare ile görevli personelin güvenliği sözkonusu olduğu oranda karayollarında veya raylarda işleyen araçlara;
  - (B) Çalışmakta olanların güvenliği sözkonusu edildiği oranda hareketli zirai makinelere;
uygulanır.

İKİNCİ KISIM

SATIŞ, KİRALAMA, DİĞER HERHANGİ BİR SURETTE
ELDEN ÇIKARMA VE TEŞHİR

Madde 2

- (1) Bu maddenin 3. ve 4. fıkralarında tehlike durumları belirtilen makinelerin, uygun koruma önlemleri alınmaksızın satışı ve kiralanması milli mevzuatla yasaklanır veya aynı derecede etkili diğer önlemlerle engel olunur.
- (2) Bu maddenin 3. ve 4. fıkralarında tehlike durumları belirtilen ve uygun koruma önlemi bulunmayan makinelerin, herhangi bir surette elden çıkarılmasına ve sergilenmesine, yetkili makamlarca mevzuatla tesbit edilen belirli önlemlerle veya aynı derecede etkili diğer yollarla engel olunur. Bununla beraber bir makinenin sergilenmesi sırasında gösteri yapmak amacı ile, geçici olarak koruma düzeninin kaldırılması, ilgililerin her türlü tehlikeden korunması için özel önlemlere başvurulması kaydıyla, işbu hüküm ihlâl edilmiş sayılmaz.
- (3) Makinelerin hareketini sağlayan kısımları üzerinde çıkıntı yapan ve hareket halinde iken bunlarla temas haline geçen şahıslar için de tehlikeli olduğu, yetkili makam tarafından tayin edilen bütün vidalar, civatalar ve anahtarlar benzer diğer parçalar bu tehlikeleri önleyecek şekilde üretilecek. İçeri alınacak veya kapatılacaktır.
- (4) Hareket halindeyken temasa geçen şahıslar için de tehlike doğurabileceği yetkili makam tarafından tayin olunan bütün volanlar, dişliler, koniler, sürtme ile dönen silindirler, mil çivileri, makaralar, kayışlar, zincirler, pinyonlar, sonsuz vidalar, biyeliler, sürgü blokları ile miller (her iki uç dahil) ve hareket eden diğer nakil aksamı bu tehlikeleri önleyecek şekilde üretilecek veya korunacaktır. Makinelerin kumanda bölümleri aynı şekilde her türlü tehlikeyi önleyecek surette üretilecek veya korunacaktır.

Madde 3

(1) 2. Madde hükümleri:

(a) Üretim tarzları bakımından, uygun bir koruma düzeyi olanlarla aynı güvenliği sağlayan;

(b) Tesis tarzları veya konuldukları yer bakımından aynı güvenliği sağlayan makinelere veya bunların adı geçen 2. maddede belirtilen tehlikeli kısımlarına uygulanmaz.

(2) Makinelerin üretim tarzları normal güvenlik normlarına uyulmak kaydıyla, bakım, yağlama, çalışan aksamın değiştirilmesi ve ayarlama işlemleri sırasında, 2. maddenin 3. ve 4. fıkralarındaki şartların yerine getirilmemiş olması gerektiriyorsa sırf bu yüzden sözkonusu makinelerin 2. maddenin 1. fıkrasında öngörülen satış, kiralama, diğer her türlü elden çıkarma yasağına tabi tutulmaz.

(3) Makinelerin depolanması veya kullanılmaz bir halde bir tarafa bırakılması veyahut kullanılabilir bir hale getirilmesi için bunların satışına ve diğer herhangi bir şekilde elden çıkarılmasına 2. madde hükümleri engel değildir. Bununla beraber bu makineler, 2. maddede öngörülen şartlar yerine getirilmedikçe, depolanmalardan veya kullanılabilir bir hale getirilmesinden sonra satılamaz, kiralanamaz veya herhangi bir şekilde elden çıkarılamaz veyahut sergilenemezler.

Madde 4

2. madde hükümlerinin uygulama zorunluluğu satıcı, kiracı, makineyi herhangi bir surette elden çıkaran şahsa veya sergileyene ve bazı özel hallerde milli mevzuata uygun olarak, bunların temsilcilerine aittir. Makinelerin satışını, kiralanmasını veya sergilenmesini yapan üretici de aynı yükümlülükleri taşır.

Madde 5

(1) Herhangi bir üye, 2. madde hükümlerine geçici olarak ayrıcalık tanıyabilir.

- (2) Bu şekilde geçici olarak tanınan ayrıcalığın süresi, hiç bir halde Sözleşmenin ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden itibaren üç yılı geçemez. Söz konusu ayrıcalıkların şartları ile süresi milli mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğer yollarla kararlaştırılacaktır.
- (3) Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, en fazla temsiliyeti olan işveren ve işçi kuruluşları ile ve imalatçı kuruluşları ile danışmalarda bulunacaktır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

KULLANMA

Madde 6

- (1) Çalışma aksamı dahil, makinelerin tehlikeli kısımlarından herhangi bir gerekli koruma düzeni olmadığı takdirde, bunların kullanılması milli mevzuata veya aynı derecede etkili diğer yollarla yasaklanabilir. Bununla beraber, bu şekilde yasaklama bu makinelerin kullanılmasını tamamen önleyemiyorsa, o zaman bu kullanmanın müsaadesi nisbetinde uygulanır.
- (2) Makineler, milli mevzuat, iş güvenliği ve sağlığı normlarına aykırı olmayacak bir şekilde korunacaktır.

Madde 7

6. madde hükümlerini uygulamak yükümlülüğü işverene aittir.

Madde 8

- (1) 6. madde hükümleri, imal ve tesis ediliş tarzları veya buldukları yer bakımından, özel bir koruma düzenini gerektirmeyen makinelere veya bunların aksamına uygulanmaz .

- (2) 6. ve 11. madde hükümleri, makinelerin veya bunların aksamının normal güvenlik normlarına uygun olarak yapılan bakım, yağlama, çalışan kısımlarını değiştirme veya ayarlama işlemlerine engel olmaz.

Madde 9

- (1) Herhangi bir üye, 7. madde hükümlerine geçici olarak ayrıcalık tanıyabilir.
- (2) Bu şekilde geçici olarak tanınan ayrıcalığın süresi, hiç bir halde sözleşme ile ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden itibaren 3 yılı geçemez. Söz konusu ayrıcalıkların şartları ile süresi milli mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğer yollarla kararlaştırılacaktır.
- (3) Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, en fazla temsiliyeti olan işveren ve işçi kuruluşlarıyla danışmalarda bulunacaktır.

Madde 10

- (1) İşveren, makinelerin korunmasıyla ilgili milli mevzuat hakkında işçileri haberdar edecek önlemleri alacaktır. İşveren aynı zamanda bu makinelerin kullanılmasından doğan tehlikelerden, bu hususta önceden alınacak önlemlerden gerekli şekilde işçileri haberdar edecektir.
- (2) İşveren, bu Sözleşmede belirtilen makinelerde çalışan işçileri tehlikeye sokmayacak çevre şartlarını tayin ve devamlılığını sağlayacaktır.

Madde 11

- (1) Bir koruma düzeni olmayan bir makineyi hiç bir işçi kullanamaz. Hiç bir işçiden söz konusu koruma düzeni bulunmayan bir makineyi kullanması istenemez.
- (2) Hiç bir işçi kullandığı bir makinenin koruma düzenini etkisiz hale getiremez. Keza işçiler tarafından kullanılacak olan herhangi bir makinenin koruma düzeni etkisiz hale getirilemez.

MADDE 12

Bu Sözleşmenin onanması işçilerin milli, sosyal güvenlik veya sosyal sigorta mevzuatı ile tanınan haklarını ortadan kaldırmaz.

MADDE 13

Bu Sözleşmenin, işveren ve işçilerin yükümlülükleri ile ilgili işbu kısım hükümleri, yetkili makam tarafından karar verildiği takdirde ve bu makamın tayin edeceği oranda serbest iş sahibi olan işçilere de uygulanır.

MADDE 14

Bu Sözleşmenin bu kısmının uygulanması bakımından "işveren" tanımı, milli mevzuatta tanımı yapılan işveren vekilini de kapsar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

UYGULAMA ÖNLEMLERİ

MADDE 15

- (1) Bu Sözleşme hükümlerinin etkili bir tarzda uygulanmasını sağlayacak, gerekli müeyyidelerle ilgili hükümler de dahil, bütün gerekli önlemler alınacaktır.
- (2) Bu Sözleşmeyi onayan her üye, bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını veya uygun bir denetlemenin sağlanmış olduğunu araştırarak bir denetleme servisi kurar.

MADDE 16

Bu Sözleşme hükümlerini uygulama alanına koyacak olan her milli mevzuat, yetkili makama ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz kuruluşlarıyla ve gerektiğinde, imalatçıların kuruluşlarıyla istişare edildikten sonra kaleme alınacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KAPSAM

Madde 17

- (1) Bu Sözleşme hükümleri, sözleşmeyi onayan üye tarafından ek bir beyanla uygulama alanı kısıtlanmadığı takdirde, bütün ekonomik faaliyet kollarını kapsar.
- (2) Bu şekilde Sözleşme hükümlerinin uygulama alanının kısıtlandığına ilişkin bir beyanda bulunulması halinde:
  - (a) Sözleşme hükümleri, en azından yetkili makamca iş teftiş servisleri ve en fazla temsiliyeti olan işveren ve işçi kuruluşlarıyla danışmalarda bulunulmasından sonra önemli ölçüde makine kullandığı anlaşılan işyerlerine veya ekonomik faaliyet kollarına uygulanır.
  - (b) Üye, Uluslararası Çalışma Örgütü Statüsü'nün 22. maddesi uyarınca vereceği raporlarda, bu Sözleşme hükümlerinin daha geniş alanda uygulanmasında ne gibi gelişmeler kaydedildiğini belirtir.
- (3) Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca beyanda bulunan her üye, daha sonraki bir beyanla, söz konusu beyanı tamamen veya kısmen her zaman iptal edebilir.

ALTINCI BÖLÜM

SON HÜKÜMLER

Madde 16

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

MADDE 19

- (1) Bu sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlayacaktır.

- (2) Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.
- (3) Daha sonra bu Sözleşme, onu onayan her üye için onama belgesi tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE 20

- (1) Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olacaktır.
- (2) Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu birinci fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetme bildiriminde bulunmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık bir devre bitince, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

MADDE 21

- (1) Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Uluslararası Çalışma Örgütü Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün Üyelerine tebliğ edecektir.
- (2) Genel Müdür kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Uluslararası Çalışma Örgütü Üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Uluslararası Çalışma Örgütü Üyelerinin dikkatini çekecektir.

MADDE 22

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri; Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102. maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

MADDE 23

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre zarfında Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunu Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

MADDE 24

- (1) Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşmeyi kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmediği takdirde,
  - (a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 20. madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kaydı ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.
  - (b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.
- (2) Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam edecektir.

MADDE 25

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede geçerlidir.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM NECATİGİL
(Yerinden)- Cetvelin okunmuş sayılmasını öneriyorum.

BAŞKAN- Sayın Başkan cetvelin okunmuş kabul edilmesini öneriyor. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Cetveliyle birlikte 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

(Cetvel 3'üncü maddeye eklenmiştir)

KATİP

Yürütme
Yetkisi

4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına çalışma işleriyle görevli Bakanlık tarafından yürütülür.

BAŞKAN- 4'üncü madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Yürürlüğe
Giriş

5. Bu Yasa, Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN- 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesi tamamlanmış ve ikinci görüşmesi sona ermiştir. Tasarının üçüncü görüşmesi kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır. Oylama da İçtüzüğü'nün 155'inci maddesi gereğince açık olacaktır. Tasarının kısa ismini okuyunuz lütfen.

KATİP-

Kısa İsim 1. Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Makinaların Gerekli Korunma Tertibatı ile Teçhizine İlişkin 119 Sayılı Sözleşmesi (Onay) Yasası" olarak isimlendirilir.

BAŞKAN- Tümünü oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...
Cetvele göre belirleyeceksiniz.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Makinaların
Gerekli Korunma Tertibatı İle İlgili 1963 Tarihli 119 Sayılı
Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin
Yasa Tasarısına İlişkin Oylama Sonuçları:

<u>Kabul Edenler</u>	<u>Etmeyenler</u>	<u>Oylamaya Katılmayanlar</u>
Ayhan H. Acarkan		Mustafa Adaoğlu
Kenan Atakol		Kenan Akın
Hakkı Atun		Taşkent Atasayan
Mehmet Bayram		Aytaç Beşerler
Günay Caymaz		Nazif Borman
Hüseyin Curcioğlu		Salih Coşar
Derviş Çobanoğlu		Ömer Demir
Serdar Denктаş		Erkan Emekçi
Harun Dımliler		Mustafa Hacıahmetoğlu
Mustafa Erbilen		Ahmet Kâşif
Aydemir Erdoğan		Erdal Onurhan
Derviş Eroğlu		Atay A. Raşit
Kutlu Evren		Süha Türköz
Güner Göktuğ		Emin Uzun
Ertuğrul Hasipoğlu		Hasan Yumuk
İlkay Kâmil		
Mustafa Karpazlı		
Tokay Kerem		
İsmet Kotak		
Hasan Kutay		
Salih Miroğlu		
Zaim Necatigil		
Ali Onay		
Olgun Paşalar		
Gülin Sayiner		
Eşber Serakıncı		
Hüseyin Şükrü Serdaroğlu		
Vehbi Zeki Serter		
Ahmet Sevinç		
Muharrem Söylemez		
Ali Süha		
Ruhsan Tuğyan		
Ekrem Uzun		
Ünal Üstel		
Ergün Vehbi		

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; oylama sonucunu açıklıyorum. Kabul edenler 35. Red yok, çekimser yok. Katılmayan 15. Kabul edilmiştir. Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; 4'üncü sırada yer alan "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) İstihdam Politikası ile ilgili 1964 Tarihli 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısıyla Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu görüşülecektir.

Sayın Komite Başkanı buyurunuz.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKAN YARDIMCISI
H. ŞÜKRÜ SERDAROĞLU - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (ILO)
İSTİHDAM POLİTİKASI İLE İLGİLİ 1964 TARİHLİ
122 SAYILI SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISINA (Y.T.NO:
210/3/92) İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz, 24 Şubat 1993 tarihinde yapmış olduğu toplantıda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) İstihdam Politikası ile ilgili 1964 Tarihli 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısını görüşmüş ve çalışmalarını tamamlamıştır.

Komitemiz, Tasarınının 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci maddelerini yapmış olduğu teknik düzenlemelerle ve 3'üncü maddeye bağlı Cetvelle birlikte oybirliğiyle kabul etmiştir.

Tasarınının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarınının sunulan Rapor ışığında değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula salık verir.

-7-21-1993
Zaim NECATIGİL
(Başkan)

H. Serdaroglu
Hüseyin Şükrü SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

(İZİNLI)
Ayhan Halit ACARKAN
(Üye)

Kutlu Evren
Kutlu EVREN
(Üye)

Büner Göktug
Büner GÖKTÜĞ
(Üye)

(TOPLANTIYA KATILMADI)
Kenan AKIN
(Üye)

Ali Onay
Ali ONAY
(Üye)

Atay Ahmet Raşit
Atay Ahmet RAŞIT
(Üye)

Gülün Sayiner
GÜLİN SAYINER
(Üye)

Süha Türköz
SÜHA TÜRKÖZ
(Üye)

(İZİNLI)
Ali SÜHA
(Üye)

Ergün Vehbi
Ergün VEHBİ
(Üye)

24- Şubat- 1993

GENEL GEREKÇE

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet'inde Çalışma hayatı mevcut yasalarla düzenlenmektedir. Ancak mevzuatın eksik veya yetersiz olduğu konularda uluslararası kuruluşların gencl kabul görmüş antlaşmaları veya sözleşmeleri örnek alınarak yasal boşlukları giderilebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) onayladığı Sözleşme ve Tavsiye Kararları bu konuda en önemli ve tek kaynak olmaktadır.

Yürürlükte bulunan çalışma yasalarında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onayladığı ilgili sözleşme kuralları mevcuttur.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, İstihdam Politikası (1964) ile ilgili 122 Sayılı Sözleşme Kuralları Anayasamız ile İş, Yasasında yer almaktadır.

1/2K.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.

Yasanın kısa ismini düzenlemektedir.

Madde 2.

Tefsir maddesi olup Yasa'da yer alan ana terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 3.

Sözleşmenin onaylanmasına ilişkin düzenlemedir.

Madde 4. Yasa'nın Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinden sorumlu Bakanlık tarafından yürütüleceği öngörülmektedir.

Madde 5.

Yasa'nın yürürlük maddesi olup, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Başkan Yardımcısı.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyen?... Yoktur. O zaman Tasarının madde madde görüşülmesi geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir. Madde madde okuyunuz.

KATIP -

ULUSLARARASTI ÇALIŞMA ORGUTÜ'NÜN (ILO)
İSTİHDAM POLİTİKASI İLE İLGİLİ 1964
TARİHLİ 122 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN ONAY-
LANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN
YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet
Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa Uluslararası Çalışma Orgütü'nün (ILO)
İstihdam Politikası ile ilgili 122 sayılı Sözleşmesi
(Onay) Yasası" olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - 1'inci madde hakkında söz isteyen?... Yok.
Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?...
Oybirliği ile kabul edilmiştir.

KATIP -

Tefsir 2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü
gerektirmedikçe:
"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Bakanlar Kurulunu anlatır.
"Bakanlık", çalışma işleri ile görevli Bakanlığı
anlatır.
"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Cumhuriyet Meclisini anlatır.
"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanması uygun bulunan
Uluslararası Çalışma Orgütü'nün (ILO) 48'inci Genel Konferansında 9 Temmuz 1964 tarihinde kabul edilen İstih-
dam Politikası ile ilgili 122 Sayılı Sözleşmeyi anlatır.

BAŞKAN - 2'nci madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza
sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul
edilmiştir.

KATIP -

Sözleşmenin Onaylanma-
sının Uygun
Bulunması,
Cetvel 3. Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar
Kurulunun 15/07/1992 tarih ve E - 747 - 92 sayılı
kararı ile kabul edilen bu Yasa'ya ekli Cetvelde metni
yazılı Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulur.

C E T V E L
(Madde 3)

İSTİHDAM POLİTİKASI İLE İLGİLİ
122 SAYILI SÖZLEŞME

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek, orada 17 Haziran 1964'te 48'inci toplantısını yapan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı;

Filadelfiya Beyannamesi'nin, Uluslararası Çalışma Örgütü'ne, dünyanın çeşitli ülkelerinde, tam istihdam ve hayat seviyesini yükseltmeyi gerçekleştirecek kendine özgü programların uygulanma alanına konulmasına yardımcı olmak yükümlülüğünü alarak imzalandığını ve Uluslararası Çalışma Örgütü Statüsü girişinin işsizlikle savaşı yapılmasını ve uygun geçim koşulları sağlanan bir ücret taminatını öngördüğünü,

Bu Beynâmenin "ırk, inanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun, bütün insanlar, maddî ilerlemelerin ve manevî gelişmelerin, serbestlik, şeref, haysiyet, iktisadî güvenlik içinde ve eşit sanslarla takip etmek hakkına sahiptirler" şeklinde ifade edilen ana hedefin ışığında, iktisadî ve mali politikaların istihdam politikası üzerindeki etkilerini inceleme ve göz önünde bulundurma görevinin Uluslararası Çalışma Örgütü'ne ait olduğu,

İnsan Hakları Beyannamesi'nin "her şahsın, çalışma ve işini serbestçe seçme, eşit ve elverişli çalışma koşulları ve işsizliğe karşı koruma hakkına sahiptir" ilkesini nazara alarak,

İstihdam politikasıyla doğrudan doğruya ilgili mevcut Uluslararası Sözleşme ve Tavsiye Kararlarının, özellikle iş ve işçi bulma servisi kurulmasına ilişkin 1948 Sözleşme ve Tavsiye Kararı, mesleğe yöneltmeyle ilgili 1949 Tavsiye Kararı, mesleki eğitim hakkında 1962 Tavsiye Kararı ve iş ve meslek bakımından ayırım hakkında 1958 Sözleşme ve Tavsiye Kararı hükümlerine işaret ederek,

Bu belgelerin, tam ve verimli istihdam ve serbestçe seçilmiş işçi dayalı bir iktisadî gelişmeyi hedef tutan Uluslararası daha geniş bir program metni içinde yer verilmesi gerektiğini göz önünde bulundurarak,

Toplantı gündeminin sekizinci maddesine dahil istihdam politikasıyla ilgili çeşitli önerileri kabul etmeyi ve bu önerilerin Uluslararası bir Sözleşme şeklini alması gerekeceğine karar verildikten sonra,

1964 yılının 9 Temmuz günü İstihdam Politikası 1964 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde 1

1- İktisadi gelişme ve kalkınmayı teşvik etmek, hayat seviyesini yükseltmek, işgücü ihtiyaçlarını karşılamak ve işsizlik ve eksik istihdam sorununu çözümlenmek amacıyla, her üye tam ve verimli istihdama ve işin serbestçe seçilmesine matuf aktif bir politikayı esas bir araç olarak ele alacak ve uygulayacaktır.

2- Bu politika:

- a) Açıkta ve iş arayan herkese iş sağlanmasını,
- b) Bu işin, imkân nisbetinde verimli olmasını,
- c) İşin serbestçe seçilmesini ve her işçinin kendisine elverişli bir işte çalışması için gerekli nitelikleri kazanmasını, bu işte ırk, renk, cinsiyet, din, politik düşünce, millî veya sosyal menşe ne olursa olsun niteliklerini ve kabiliyetlerini kullanmasını, sağlamak amacıyla yönelmiş olacaktır.

3- Bu politika, iktisadi gelişme düzey ve aşmasını, istihdam hedefleri ve diğer iktisadi sosyal hedefler arasında mevcut ilişkileri göz önünde bulunduracak ve millî koşullara ve uygulamalara göre kabul edilen metodlarla yürütülecektir.

Madde 2

Her üye ülkenin koşullarına göre kabul edilen yöntemlerle ve bu yöntemlerin elverişliliği ölçüsünde:

- a) Koordine iktisadi ve sosyal bir politika çerçevesinde, 1. Maddede sözü geçen hedeflere ulaşmak amacıyla kabul olunan önlemleri muntazamın tayin edecek ve gözden geçirecek.
- b) Gerekliğinde, programlar hazırlanması da dahil, bu önlemlerin uygulanması için gerekli gösterilebilecek yöntem ve kurallar koyacaktır.

Madde 3

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, istihdam konusundaki tecrübe ve görüşlerinin noksatsız olarak gözünde tutulabilmesi, bu politikaların tayininde tam bir işbirliği yapılabilmesi ve bu politikalara dayanaklar bulunmasına yardımcı olunabilmesi için alınacak önlemlerle ilgili çevrelerin temsilcilerine ve özellikle işveren ve işçi temsilcilerine danışılacaktır.

Madde 4

Bu Sözleşmenin resmi onaylama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 5

1. Bu Sözleşme ancak onaylama belgeleri Genel Müdürü tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlayacaktır.
2. Bu Sözleşme, 2 üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.
3. Bundan sonra, bu Sözleşme, onu onaylayan her üye için, onaylama belgesi tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 6

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 yıllık bir devre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, fesih tescilli tarihinden ancak 1 yıl sonra geçerli olacaktır.
2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da, bundan önceki fıkrada sözü edilen 10 yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörülen şekilde fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden 10 yıllık bir süre için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her 10 yıllık süre bitince bu maddede öngörülen koşullar içinde feshedebilecektir.

Madde 7

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Uluslararası Çalışma Örgütü üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesih belgelerinin tescil edildiğini Örgütün bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen ikinci onaylama belgesinin tescil edildiğini Örgüt üyelerine bildirirken, Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Örgüt üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 8

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeleri uygun olarak tescil etmiş bulunduğu bütün onaylama ve feshler hakkındaki tam bilgileri Birleşmiş Milletler Andlaşması'nın 102. maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 9

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her zaman bu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekli gerekmeyeceğini inceleyecektir.

Madde 10

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmedikçe;

- a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 6. madde dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kaydı ve şartıyla bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.
- b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerin onaylamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için herhalde şimdiki şekli ve içeriğiyle geçerli olmakta devam edecektir.

Madde 11

Bu Sözleşme'nin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede geçerlidir.

TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN (Yerinden) -
Cetvelle birlikte addedilmesini.

BAŞKAN - Cetvelin okunmuş kabul edilmesini oylarınıza
sunuyorum. Kabul edenler?.. Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği
ile kabul edilmiştir.

Cetvelle birlikte 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum
Kabul edenler?.. Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile
kabul edilmiştir.

(Cetvelleri 3'üncü maddeye eklenmiştir)

Yürütme
Yetkisi

KÂTİP-

4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına Çalışma İşleriyle görevli bakanlık tarafından yürütülür.

BAŞKAN- 4'üncü madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Yürürlüğe
Giriş

KÂTİP-

5. Bu Yasa Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN- Yürürlük maddesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesi tamamlanmış ve ikinci görüşme sona ermiştir. Şimdi üçüncü görüşmesi kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır ve oylama açık olacaktır.

Kısa ismi okuyunuz lütfen.

Kısa isim

KÂTİP-

1. Bu Yasa Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) İstihdam Politikasıyla ilgili 122 Sayılı Sözleşmesi, Onay Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN- Tasarının bütünü oylarınıza sunuyorum. Oylama Cetvelini okuyunuz.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) İstihdam Politikası
ile ilgili 1964 Tarihli 122 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının
Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısıyla ilgili oylama sonucu:

KÂTİP-

Kabul Edenler

Ayhan Halit Acarkan
Kenan Atakol
Hakkı Atun
Mehmet Bayram
Nazif Borman
Günay Caymaz
Hüseyin Curcioğlu
Derviş Çobanoğlu
Harun Dımililer
Mustafa Erbilen
Aydemir Erdoğan
Kutlu Evren
Güner Göktuğ
Ertuğrul Hasipoğlu
Mustafa Karpaslı
Tokay Kerem
İsmet Kotak
Hasan Kutay
Salih Miroğlu
Zaim Necatigil
Ali Onay
Erdal Onurhan
Olgun Paşalar
Gülin Sayiner
Eşber Serakıncı
H. Şükrü Serdaroğlu
Dr. Vehbi Zeki Serter
Ahmet Sevinç
Muharrem Söylemez
Ali Süha
Ruhsan Tuğyan
Ekrem Uzun
Emin Uzun
Ünal Üstel

Kabul Etmeyenler

Oylamaya Katılmayanlar

Mustafa Adaoğlu
Kenan Akın
Taşkent Atasayan
Aytaç Beşeşler
Salih Coşar
Ömer Demir
Serdar Denктаş
Erkan Emekçi
Derviş Eroğlu
Mustafa Hacıahmetoğlu
İlkay Kâmil
Ahmet Kâşif
Atay Ahmet Raşit
Süha Türköz
Ergün Vehbi
Hasan Yumuk

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; oylama sonucunu tutanağa göre açıklıyorum. Kabul 34, ret, çekimser yok, katılmayan 16. Hayırlı ve uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; beşinci sırada yer alan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Tarım İşçilerinin Örgütlenmesi ve bu Kuruluşların Ekonomik ve Sosyal Kalkınmadaki Rolü Hakkındaki 1975 Tarihli 141 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı ile Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya ilişkin raporu görüşülecektir.

Sayın Komite Başkanı buyurunuz.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM
NECATİGİL - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (İLO) TARIM
İŞÇİLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ VE BU KURULUŞLARIN
EKONOMİK VE SOSYAL KALKINMADAKİ ROLÜ HAKKIN-
DAKI 1975 TARİHLİ 141 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN
YASA TASARISINA (Y.T.NO:211/3/92) İLİŞKİN
RAPORUDUR.

Komitemiz, 24 Şubat 1993 tarihinde yapmış olduğu
toplantıda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Tarım
İşçilerinin Örgütlenmesi ve Bu Kuruluşların Ekonomik ve
Sosyal Kalkınmadaki Rolü Hakkındaki 1975 Tarihli 141
Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına
İlişkin Yasa Tasarısını görüşmüş ve çalışmalarını tamam-
lamıştır.

Komitemiz, Tasarının 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü
ve 5'inci maddelerini yapmış olduğu teknik düzenlemelerle
ve 3'üncü maddeye bağlı Cetvelle birlikte oybirliğiyle kabul etmiştir.

Tasarının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarının sunulan Rapor ışığında
değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula
salık verir.

Zaim Necatigil
Zaim NECATIGİL
(Başkan)

H. Serdaroglu
Hüseyin ŞÜKRÜ SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

(izinli)
Ayhan Halit ACARKAN
(Üye)

Kutlu Evren
Kutlu EVREN
(Üye)

Güner Göktaş
Güner GÖKTUĞ
(Üye)

(TOPLANTIYA KATILMADI)
Kenan AKIN
(Üye)

Ali Onay
Ali ONAY
(Üye)

Atay Ahmet Raşit
Atay Ahmet RAŞİT
(Üye)

Gülün Sayiner
GÜLİN SAYINER
(Üye)

Soha Türköz
Soha TÜRKÖZ
(Üye)

(izinli)
Ali SOHA
(Üye)

Ergün Vehbi
Ergün VEHBİ
(Üye)

24- Şubat- 1993

GENEL GEREKÇE

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti'nde, Çalışma Hayatı mevcut yasalarla yürütülmektedir. Ancak, mevzuatın eksik veya yetersiz olduğu konularda uluslararası kuruluşların genel kabul görmüş antlaşmaları veya sözleşmeleri örnek alınarak yasal boşluklar giderilebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) onayladığı Sözleşme ve Tavsiye Kararları bu konuda en öncelikli ve tek kaynak olmaktadır.

Yürürlükte bulunan çalışma yasalarında, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onayladığı ilgili sözleşme kuralları mevcuttur.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, Tarım İşçileri Örgütleri (1975) Hakkındaki 141 sayılı Sözleşme kuralları Sendikalar Yasası'nda yer almaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.

Yasanın kısa ismini düzenlemektedir.

Madde 2.

Tefsir maddesi olup Yasa'da yer alan ana terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 3.

Sözleşmenin onaylanmasına ilişkin düzenlemedir.

Madde 4. Yasa'nın Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinden sorumlu Bakanlık tarafından yürütüleceği öngörülmektedir.

Madde 5.

Yasa'nın yürürlük maddesi olup, Resmî Gazete'de yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Necatigil.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyen var mıdır?... Yoktur. Madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir. Okuyunuz madde madde.

KÂTİP -

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜNÜN (ILC), TARIM
İŞÇİLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ VE BU KURULUŞLARIN
EKONOMİK VE SOSYAL KALKINMADAKİ ROLÜ HAKKINDAKİ
1975 TARİHLİ 141 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi
aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa
İsim

1. Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütünün (ILO) Tarım İşçileri Örgütleri ile ilgili 141 sayılı Sözleşmesi (Onay) Yasası" olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - 1'inci madde hakkında söz isteyen?...
Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?...
Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Tefsir

2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.

"Bakanlık", çalışma işleriyle görevli Bakanlığı anlatır.

"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisini anlatır.

"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanması uygun bulunan uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 60'ıncı Genel Konferansında 23 Haziran 1975 tarihinde kabul edilen "Tarım İşçilerinin Örgütlenmesi ile ilgili 141 sayılı Sözleşmeyi" anlatır.

BAŞKAN - 2'nci madde hakkında söz isteyen?... Yok.
Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?...
Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Sözleşme-
nin Onay-
lanmasının
Uygun
Bulunması
Cetvel

3. Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulunun 15/07/92 tarih ve E-747-92 sayılı kararı ile kabul edilen bu Yasaya ekli Cetvelde metni yazılı Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulur.

CETVEL
(Madde 3)

TARIM İŞÇİLERİ ÖRGÜTLERİ İLE İLGİLİ
141 SAYILI SÖZLEŞME

Madde:1

Bu sözleşme, yalnızca tarım işçilerinin üyeliğiyle kısıtlı olmayan, fakat tarım işçilerinin de temsil edenler dahil her türlü tarım işçileri örgütlerine uygulanır.

Madde:2

1. Bu sözleşmenin amacı bakımından "tarım işçisi" terimi ister ücretli işçi, isterse bu maddenin (2)'nci fıkrasındaki hükümlere konu olan kiracı, ortakçı ya da küçük mülk sahibi zilyet olsun, tarımla, kırsal alanda ol sanatları ile ya da ilgili işlerle uğraşan herkesi kapsar.

2. Bu sözleşme hükümleri yalnızca temel geliri tarımdan elde eden, toprağı yalnızca kendi ailesinin yardımı ya da ara sıra dışarıdan istihdam ettiği onemli yardımı ile kendisi işleyen kiracı, ortakçı, ya da küçük mülk sahibi - zilyet kişileri kapsar. Aşağıdakiler Sözleşme kapsamı dışındadır :

- a) Sürekli işçi çalıştıranlar, ya da
- b) Onemli sayıda mevsimlik işçi çalıştıranlar, ya
- c) Ortakçı ya da kiracı tarafından işlenen herhangi bir toprağı olanlar.

Madde : 3

1. Ücretli işçi ya da kendi hesabına çalışan bütün tarım işçileri, önceden izin almaksızın örgüt kurma ve yalnızca bu kuruluşların kurallarına bağlı kalmak kaydıyla dilekikleri Örgütlere üye olma hakkına sahiptir.

2. Örgütlenme özgürlüğü ilkelerine tam olarak saygı gösterilecek; tarım işçileri örgütleri bağımsız ve isteğe bağlı kuruluşlar olacak ve tüm müdahale, zorlama ve baskıdan uzak tutulacaktır.

3. Tarım işçileri örgütlerinin tüzel kişilik kazanması, bu maddenin yukarıdaki hükümlerinin uygulanmasını kısıtlayıcı koşullara bağlı kılınmaz.

4. Bu madde ile sağlanan hakların kullanılmasında tarım işçileri ve örgütleri diğer kişi ve örgütlü topluluklar gibi ülkenin yasalarına saygılı olacaklardır.

5. Ülkedeki yasalar bu Sözleşme ile sağlanan güven-
celeri zedeleyemez ya da zedeleyecek biçimde kullanılmaz.

Madde : 4

Tarım işçilerine ilişkin 1958 tarihli İstihdam ve Meslekte Ayrımcılık Sözleşmesinin belirttiği bilgi hiçbir ayırım yapılmaksızın ekonomik ve sosyal kalkınmaya ve bunların getireceği yararları katılmalarının etkin bir aracı olarak işçilerinin isteğe bağlı, güçlü ve bağımsız sendikalar kurmalarını ve geliştirmelerini kolaylaştırmak, ulusal politikanın kırsal gelişim ile ilgili hedefi olacaktır.

Madde : 5

1. Tarım İşçilerinin Örgütlerinin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki işlevlerini yerine getirebilmelerini yerine getirebilmeleri için, bu sözleşmeyi onaylayan her üye, özellikle tarım işçileri örgütleri ve üyelerine karşı var olabilecek ayırımı yasal hükümler ve idari kararlar dahil, tarım işçileri örgütlerinin kurulmalarını geliştirmelerine ve yasal çalışmalarını sürdürmelerine yönelik engelleri ortadan kaldırma amacıyla, bu örgütleri etkin biçimde teşvik edecek bir politika benimseyecek ve

2. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, ulusal Yasa ve Düzenlemelerin kırsal kesimin özel koşullarında, tarım işçileri örgütlerinin kurulmasını ve gelişmesini engellemeyeceğini garanti edecektir.

Madde :6

Tarım işçileri örgütlerinin daha da geliştirilmesi ihtiyacı ile; bu örgütlerin kırsal alanlarda genel çalışma ve yaşama koşullarının ve istihdam olanaklarının geliştirilmesine ve ulusal gelirin artırılarak daha iyi bölüşürülmesine yapabilecekleri katkıların en geniş biçimde anlaşılmasını teşvik yolunda adımlar atılacaktır.

Madde : 7

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde : 8

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri, Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü Üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki Üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edilmesi tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, her Üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde : 9

1. Bu Sözleşmeyi onayan her Üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderecek ve bu Müdürlüğün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her Üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde : 10

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğü, Örgüt Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiklerini, Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün Üyelerine tebliğ edecektir.

2. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini örgüt üyelerine tebliğ ederken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Örgüt Üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde : 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere ilişkin bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102'nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde : 12

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu Sözleşmenin, uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi keyfiyetinin konferans gündemine konulması lüzumu hakkında karar verecektir.

Madde : 13

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme, başkaca hükümleri ihtiva etmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 17'nci madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmiş olmak kaydı ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal doğrudan doğruya feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onamasına açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici sözleşme onanmamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve muhtevasıyla muteber olmakta devam edecektir.

Madde : 14

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM
NECATİGİL (Yerinden) - Cetvelin okunmuş kabul edilmesini öneriyorum.

BAŞKAN - Cetvelin okunmuş kabul edilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi cetveli ile birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

(Cetvel 3'üncü maddeye eklenmiştir.)

KÂTİP -

Yürütme
Yetkisi

4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına çalışma işleriyle görevli Bakanlık tarafından yürütülür.

BAŞKAN - 4'üncü madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Yürürlüğe
Giriş

5. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN - 5'inci, yürürlük maddesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesi tamamlanmış ve ikinci görüşme sona ermiştir. Tasarının üçüncü görüşmesi kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır. Oylama İçtüzüğü'nün 155'inci maddesi gereğince açık olacaktır. Kısa ismi okuyunuz lütfen.

KÂTİP -

Kısa
İsim

Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütünün (ILO), Tarım İşçileri Örgütleri ile ilgili 141 sayılı Sözleşmesi (Onay) Yasası" olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - Tasarının bütününe oylarınıza sunuyorum. Oylama cetvelini okuyunuz lütfen.

KÂTİP -

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜNÜN (ILO), TARIM İŞÇİLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ VE BU KURULUŞLARIN EKONOMİK VE SOSYAL KALKINMADAKİ ROLÜ HAKKINDAKİ 1975 TARİHLİ 141 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISINA AİT OYLAMA SONUCU

Kabul Edenler

Kabul Etmeyenler

Oylamaya Katılmayanlar

Ayhan Halit Acarkan
Kenan Atakol
Hakkı Atun
Mehmet Bayram
Nazif Borman
Günay Caymaz
Derviş Çobanoğlu
Harun Dimililer
Mustafa Erbilin
Aydemir Erdoğan
Kutlu Evren
Ertuğrul Hasipoğlu
Mustafa Karpaslı
Tokay Kerem
İsmet Kotak
Hasan Kutay
Salih Miroğlu
Zaim Necatigil
Ali Onay
Olgun Paşalar
Gülin Sayiner
Eşber Serakıncı
Hüseyin Ş. Serdaroğlu
Vehbi Z. Serter
Ahmet Sevinç
Muharrem Söylemez
Ali Süha
Ruhsan Tuğyan
Ekrem Uzun
Emin Uzun
Ünal Üstel
Hasan Yumuk

Mustafa Adaoğlu
Kenan Akın
Taşkent Atasayan
Aytaç Beşeşler
Salih Coşar
Hüseyin Curcioğlu
Ömer Demir
Serdar R. Denктаş
Erkan Emekçi
Derviş Eroğlu
Güner Göktuğ
Mustafa Hacıahmetoğlu
İlkay Kâmil
Ahmet Kâşif
Erdal Onurhan
Atay Ahmet Raşit
Süha Türköz
Ergün Vehbi

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; oylama sonucunu tutanağa göre açıklıyorum. Kabul 32, ret, çekimser yok, katılmayan 18. Hayırlı ve uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; şimdi de altıncı kısımda yer alan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Kamu Hizmetlerinde Örgütlenme Hakkının Korunması ve İstihdam Koşullarının Saptanması Yöntemleri Hakkında 1978 Tarihli 151 Numaralı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısıyla Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu görüşülecektir.

Sayın Başkan buyurun.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKAN VEKİLİ
H. ŞÜKRÜ SERDAROĞLU - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ORGUTU'NUN (İLO) KAMU
HİZMETLERİNDE ORGÜTLENME HAKKININ KORUNMASI
VE İSTİHDAM KOŞULLARININ SAPTANMASI YONTEM-
LERİ HAKKINDA 1978 TARİHLİ 151 NUMARALI SOZ-
LEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA
İLİŞKİN YASA TASARISINA (Y.T.NO:212/3/92)
İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz, 17 Şubat 1993 tarihinde yapmış olduğu toplantıda Uluslararası Çalışma Orgütü'nün Kamu Hizmetlerinde Orgütlenme Hakkının Korunması ve İstihdam Koşullarının Saptanması Yönetimleri Hakkında 1978 Tarihli 151 Numaralı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısını görüşmüş ve çalışmalarını tamamlamıştır.

Komitemiz, Tasarının 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci maddelerini yapmış olduğu teknik düzenlemelerle ve 3'üncü maddeye bağlı Cetvelle birlikte oybirliğiyle kabul etmiştir.

Tasarının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarının sunulan Rapor ışığında değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula salık verir.

Zaim Necatigil
Zaim NECATIGİL
(Başkan)

Hüseyin Şökrü Serdaroğlu
Hüseyin ŞÖKRÜ SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

(izinci)
Ayhan Halit ACARKAN
(Üye)

Kutlu Evren
Kutlu EVREN
(Üye)

Güner Göktuğ
Güner GÖKTUĞ
(Üye)

(TOPLANTIYA KATILMADI)
Kenan AKIN
(Üye)

Ali Onay
Ali ONAY
(Üye)

Atay Ahmet Raşit
Atay Ahmet RAŞİT
(Üye)

Gölin Sayiner
Gölin SAYINER
(Üye)

Soha Türköz
Soha TÜRKÖZ
(Üye)

(izinci)
Ali SOHA
(Üye)

Ergün Vehbi
Ergün VEHBİ
(Üye)

24- Şubat- 1993

GENEL GEREKÇE

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet'inde Çalışma hayatı mevcut yasalarla yürütülmektedir. Ancak mevzuatın eksik veya yetersiz olduğu konularda uluslar arası kuruluşların genel kabul görmüş antlaşmaları veya sözleşmeleri örnek alınarak yasal boşlukları giderilebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) onayladığı Sözleşme ve Tavsiye Kararları bu konuda en önemli ve tek kaynak olmaktadır.

Yürürlükte bulunan çalışma yasalarında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onayladığı ilgili sözleşme kuralları mevcuttur.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, "Çalışma İlişkileri (Kamu Hizmetleri) (1978)" isimli ve 151 Sayılı Sözleşmesi, kamu görevlilerinin sendikalaşma ve istihdam koşullarına ilişkin kuralları içermektedir.

Bu Sözleşme Kuralları Sandıklar Yasası ile Kamu Görevlileri Yasasında yer almaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.

Yasanın kısa ismini düzenlemektedir.

Madde 2-

Tefsir maddesi olup Yasa'da yer alan ana terimlerin tanıma yapılmıştır.

Madde 3.

Sözleşmenin onaylanmasına ilişkin düzenlemedir.

Madde 4. Yasa'nın Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinde sorumlu Bakanlık tarafından yürütüleceği öngörülmektedir.

Madde 5.

Tesanın yürürlük maddesi olup, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütün üzerinde söz isteyen?... Yok.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir. Okuyunuz lütfen. Madde madde okuyunuz.

KÂTİP-

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (İLO)
KAMU HİZMETİNDE ÖRGÜTLENME HAKKININ
KORUNMASI VE İSTİHMDA KOŞULLARININ
SAPTANMASI YÖNTEMLERİ HAKKINDA 1978
TARİHLİ 151 NUMARALI SÖZLEŞMENİN UYGUN
BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa isim

1. Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Çalışma ilişkileri (kamu Hizmetleri) ilkelerinin Uygulanmasına ilişkin 151 Numaralı Sözleşmesi (Onay) Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN- 1'inci madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KÂTİP-

Tefsir

2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.

"Bakanlık", çalışma işleriyle görevli Bakanlığı anlatır.

"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisini anlatır.

"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanması uygun bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 1978'de Cenevre'de yaptığı 64'üncü Genel Konferansında kabul edilmiş olan "Çalışma ilişkileri (Kamu Hizmetleri) ilkelerinin uygulanmasına ilişkin 151 Sayılı Sözleşmeyi" anlatır.

BAŞKAN- 2'nci madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Sözleşmenin
Onaylanması-
nın Uygun
Bulunması
Çetvel

3. Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulunun 15/07/1992 tarih ve E - 747 - 92 sayılı kararı ile kabul edilen bu Yasaya ekli Çetvel'de metni yazılı Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulur.

81RİNCİ KISIM
KAPSAM ve TANIMLAR

Madde 1

1- Bu Sözleşme kendilerine diğer uluslararası Çalışma Sözleşmelerindeki daha elverişli hükümlerin uygulanmadığı kamu kurumlarında istihdam edilen bütün kişilere uygulanır.

2- Olağan işlevleri politika belirleme ya da yönetme olan yüksek düzeydeki görevliler ile ya da görevleri yüksek derecede gizlilik niteliği içerdiğine bu sözleşmenin sağladığı güvencelerin ne ölçüde uygulanacağı ulusal yasa ya da düzenlemeler ile belirlenir.

3- Bu sözleşmenin sağladığı güvencelerin silahlı kuvvetler mensupları ile polise ne ölçüde uygulanacağı ulusal yasa ya da düzenlemeler ile belirlenir.

Madde 2

Bu sözleşme açısından "kamu çalışanı" terimi, 1. maddeye uygun olarak Sözleşmenin kapsadığı tüm kişileri tanımlamaktadır.

Madde 3

Bu sözleşme açısından "kamu çalışanları sendikası" terimi, bileşimi ne olursa olsun, amacı kamu çalışanlarının çıkarlarını korumak ve geliştirmek olan kuruluşa denir.

İKİNCİ KISIM
ÖRÜTLERİNE HAKKININ KORUNMASI

Madde 4

1- Kamu çalışanları, istihdamları açısından anti-sendikal ayrımcı işlemlere karşı yeterli korumadan yararlanacaklardır.

2- Böyle bir koruma, özellikle;

a) Bir kamu çalışanın istihdamını, kamu çalışanları sendikasına üye olması ya da üyeliğinden ayrılması koşullarına bağlamak,

b) Kamu çalışanları sendikasına üye olduğu ya da bu sendika .nın normal çalışmalarına katıldığı için bir kamu çalışanını işten çıkarmak ya da başka biçimlerde ona zarar vermek amaçları güden davranışlara ilişkin olarak uygulanacaktır.

Madde 5

1- Kamu çalışanları sendikaları, kamu makamları karşısında tam bir bağımsızlığa sahiptirler.

2- Kamu çalışanları sendikaları, kuruluşlarında, çalışmalarında ve yönetimlerinde kamu makamlarının her türlü müdahalesine karşı yeterli biçimde korunacaktır.

3- Özellikle, bir kamu yetkililerinin egemenliği altında kamu çalışanları sendikalarının kurulmasını teşvik edici ya da böylece kuruluşları kamu yetkililerinin egemenliği altında tutmak amacı güden, kamu çalışanları sendikalarını mali ya da başka yollardan destekleyici davranışlar bu sordda gereğince müdahale olarak nitelendirilecektir.

ÜÇÜNCÜ KISIM KAMU ÇALIŞANLARI SENDİKALARINA TANINACAK KOLAYLIKLAR

Madde 6

1- Yetkili kamu çalışanları sendikasının temsilcilerine, gerek çalışma saatleri içinde, gerekse dışında işlevlerini sırathe ve etkin biçimde yerine getirebilmeleri için gerekli kolaylıklar tanınacaktır.

2- Böylece kolaylıkların sağlanması, ilgili kuruluşun ya da servisin çalışma verisini aksatmayacaktır.

3- Bu kolaylıkların niteliği ve kapsamı bu Sözleşmenin 7. maddesinde sözü edilen yöntemlere ya da diğer uygun usullere göre septanecektir.

DÖRDÜNCÜ KISIM İSTİHDAM KOŞULLARINI SAPTAMA YÖNTEMLERİ

Madde 7

İlgili kamu makamları ile kamu çalışanları sendikaları arasında, çalışma koşullarının toplu pazarlığına yönelik istatmenlerin ya da çalışma koşullarının septanmasına kamu çalışanları temsilcilerinin katılımına izin verecek bu türden yöntemlerin tam olarak geliştirilmesini ve kullanımını teşvik etmek üzere, gerektiğinde ulusal koşullara uygun önlemler alınacaktır.

BEŞİNCİ KISIM
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Madde 8

Çalışma koşullarının septenmesine ilişkin ortaya çıkan uyumsuzluklar, ulusal koşullara uygun olarak, taraflar arasında görüşmeler yapılmak suretiyle ya da ilgili taraflara güven verici biçimde oluşturulmuş arabuluculuk uzlaştırma ya da hakem gibi bağımsız ve tarafsız organlarla giderilmektedir.

ALTINCI KISIM
KİŞİ HAKLARI VE SİYASİ HAKLAR

Madde 9

Konularında ve görevlerinin niteliğinde doğan zorunlu kısıtlamalar dışında, kamu çalışanları, diğer işçiler gibi sendika öngirliğinin olağan kullanımında temel olan kişi haklarına ve siyasi haklara sahiptir.

Madde 10

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğü'ne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 11

1- Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlayacaktır.

2- Bu Sözleşme iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edilmesi tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3- Daha sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 12

1- Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2- Bu Sözleşmeyi onay çap da, onı bütün avelki fıkada yazılı on yıllık devrenin biriminden itibaren bir yıl zafında bu maddede gereğince fesih etmek ihtiyacına kullanan her üye, yeniden on yıllık bir süre için bağlanış olacak ve bütün süre bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 13

1- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onay, beyan ve fesihlerin tescil edildiklerini, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerine tebliğ eder.

2- Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onay belgesinin tescil edildiğini, Örgüt üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Örgüt üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 14

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıda maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onay, beyan ve fesihlere dair tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102'inci maddesi uyarınca tescil edilerek, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 15

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tasamam veya kısmen değiştirilmesi kayfietinin konferans gündemine konulması hususunda karar verecektir.

Madde 16

1- Konferansın bu Sözleşmeyi tasamam veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme, başkaca hükümleri ihtiva etmediği takdirde:

a) Tadi edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması kayfietini, yukarıdaki 17'inci maddede nazara alınmaksızın ve fakat tadi edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile bu Sözleşmenin derhal ve doğrudan doğruya feshini tasamam edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2- Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam edecektir.

Madde 17

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM NECATİGİL
(Yerinden)- Cetvellerin okunmuş kabul edilmesini öneriyorum
Sayın Başkan.

BAŞKAN- Cetvelin okunmuş kabul edilmesini oylarınıza
sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?...
Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Cetveliyle birlikte 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum.
Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul
edilmiştir.

(Cetvel 3'üncü maddeye eklenmiştir.)

KÄTİP -

Yürütme
Yetkisi

4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına çalışma işleriyle görevli Bakanlık tarafından yürütülür.

BAŞKAN- 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

KÄTİP -

Yürürlüğe
Giriş

5. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Yürürlük maddesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesi tamamlanmış ve ikinci görüşme sona ermiştir. Tasarının üçüncü görüşmesi kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır. Oylama açık olacaktır. Kısa isimi okuyunuz lütfen.

KÄTİP -

Kısa
İsim

Bu Yasa, "Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Çalışma İlişkileri (Kamu Hizmetleri) İlkelerinin Uygulanmasına İlişkin 151 Numaralı Sözleşmesi (Onay) Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - Tasarının bütünü oylarınıza sunuyorum.

KÄTİP -

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜNÜN (ILO) KAMU
HİZMETİNDE ÖRGÜTLENME HAKKININ KORUNMASI VE
İSTİHDAM KOŞULLARININ SAPTANMASI YÖNTEMLERİ
HAKKINDA 1978 TARİHLİ 151 NUMARALI SÖZLEŞMENİN UYGUN
BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISINA AİT OYLAMA SONUCU

<u>Kabul Edenler</u>	<u>Kabul Etmeyenler</u>	<u>Oylamaya Katılmayanlar</u>
Ayhan Halit Acarkan		Mustafa Adaoğlu
Kenan Atakol		Kenan Akın
Hakkı Atun		Taşkent Atasayan
Mehmet Bayram		Aytaç Beşeşler
Nazif Borman		Salih Coşar
Günay Caymaz		Hüseyin Curcioğlu
Derviş Çobanoğlu		Ömer Demir
Serdar R. Denктаş		Erkan Emekçi
Harun Dimililer		Derviş Eroğlu
Mustafa Erbilen		Güner Göktuğ
Aydemir Erdoğan		Mustafa Hacıahmetoğlu
Kutlu Evren		İlkay Kâmil
Ertuğrul Hasipoğlu		Ahmet Kâşif
Mustafa Karpaslı		Atay Ahmet Raşit
Tokay Kerem		Süha Türköz
İsmet Kotak		Ergün Vehbi
Hasan Kutay		
Salih Miroğlu		
Zaim Necatigil		
Ali Onay		
Erdal Onurhan		
Olgun Paşalar		
Gülin Sayiner		
Eşber Serakıncı		
Hüseyin Ş. Serdaroğlu		
Vehbi Z. Serter		
Ahmet Sevinç		
Muharrem Söylemez		
Ali Süha		
Ruhsan Tuğyan		
Ekrem Uzun		
Emin Uzun		
Ünal Üstel		
Hasan Yumuk		

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; oylama sonucunu tutanağa göre açıklıyorum. Kabul 34, ret yok, çekimser yok, katılmayan 16. Hayırlı, uğurlu olsun.

Şimdi son sırada yer alan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün İşveren Tarafından İşe Son Verme Hakkında 1982 Tarihli 158 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı ile Hukuk ve Siyasal İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu görüşülecektir.

Buyurun Sayın Başkan.

HUKUK VE SİYASAL İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZALİM
NECATİGİL - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (İLO) İŞVEREN
TARAFINDAN İŞE SON VERME HAKKINDA 1982 TARİHLİ
158 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNMASINA İLİŞKİN YASA TASARISINA (Y.T.NO:
213/3/92) İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz, 24 Şubat 1993 tarihinde yapmış olduğu toplantıda Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) İşveren Tarafından İşe Son Verme Hakkında 1982 Tarihli 1928 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısını görüşmüş ve çalışmalarını tamamlamıştır.

Komitemiz, Tasarınının 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci maddelerini yapmış olduğu teknik düzenlemelerle ve 3'üncü maddeye bağlı Cetvelle birlikte oybirliğiyle kabul etmiştir.

Tasarınının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarınının sunulan Rapor ışığında değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula salık verir.

Neçatgil
Zaim NECATİGİL
(Başkan)

H. Ş. Serdaroğlu
Hüseyin ŞÜKRÜ SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

(İZİNLI)
Ayhan Halit ACARKAN
(Üye)

Kutlu Evren
Kutlu EVREN
(Üye)

Göner Göktaş
Göner GÖKTUĞ
(Üye)

(TOPLANTIYA KATILMADI)
Kenan AKIN
(Üye)

Ali Onay
Ali ONAY
(Üye)

Atay Ahmet Raşit
Atay Ahmet RAŞİT
(Üye)

Gülün Sayiner
GÜLİN SAYINER
(Üye)

Süha Türköz
Süha TÜRKÖZ
(Üye)

(İZİNLI)
Ali SÜHA
(Üye)

Ergün Vehbi
Ergün VEHBİ
(Üye)

24- Şubat- 1993

GENEL GEREKÇE

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet'inde Çalışma hayatı mevcut yasalarla yürütülmektedir. Ancak mevzuatın eksik veya yetersiz olduğu konularda uluslararası kuruluşların genel kabul görmüş antlaşmaları veya sözleşmeleri örnek alınarak yasal boşlukları giderilebilmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) onayladığı Sözleşme ve Tavsiye Kararları bu konuda en önemli ve tek kaynak olmaktadır.

Yürürlükte bulunan çalışma yasaları ile Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onayladığı ilgili sözleşme kuralları uyumludur.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün, İşveren Tarafından İşe Son Verme (1982) hakkında 158 Sayılı Sözleşme Kuralları İş yasasında yer almaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.

Yasanın kısa ismini düzenlemektedir.

Madde 2.

Tefsir maddesi olup Yasa'da yer alan ana terimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 3.

Sözleşmenin onaylanmasına ilişkin düzenlemedir.

Madde 4.

Yasa'nın Bakanlar Kurulu adına çalışma işlerinden sorumlu Bakanlık tarafından yürütüleceği öngörülmektedir.

Madde 5.

Yasa'nın yürürlük maddesi olup, Resmi Gazete'de yayınlandığı tarihten itibaren yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

BAŞKAN- Teşekkür ederiz Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyen?... Yoktur. O zaman madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir. Madde madde okuyunuz lütfen.

KATİP-

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ'NÜN (İLO)
İŞVEREN TARAFINDAN İŞE SON VERME HAKKINDA
1982 TARİHLİ 158 SAYILI SÖZLEŞMESİNİN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA
İLİŞKİN YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim

1. Bu Yasa, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) İşveren Tarafından İşe Son Vermeyle ilgili 158 Sayılı Sözleşmesi (Onay) Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN- 1'inci madde hakkında söz isteyen?... Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KATİP-

Tefsir

2. Bu Yasa amaçları bakımından metin başka türlü gerektirmedikçe:
"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.
"Bakanlık", çalışma işleriyle görevli Bakanlığı anlatır.
"Cumhuriyet Meclisi", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisini anlatır.
"Sözleşme", bu Yasa ile onaylanması uygun bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) Cenevre'de toplanan 68'inci Genel Konferansında 22 Haziran 1982 tarihinde kabul edilmiş olan 158 Sayılı "İşe Son Verme Sözleşmesi"ni anlatır.

BAŞKAN- 2'nci madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KÂTİP-

Sözleşmenin
onaylanmasının
uygun görülmesi
hakkında

3. Cumhuriyet Meclisi, yukarıda belirtilen ve Bakanlar Kurulunun 15/07/1992 tarih ve E - 747 - 92 sayılı kararı ile kabul edilen bu yasaya ekli Cetvel'de metni yazılı Sözleşmenin onaylanmasını uygun bulur.

CETVEL
(Madde 3)

İŞVEREN TARAFINDAN İŞE SON VERMEYLE İLGİLİ
158 SAYILI SÖZLEŞME

BİRİNCİ KISIM

Uygulama Yöntemleri, Kapsam ve Tanımlar

1. Bu sözleşmenin kuralları, toplu sözleşme, tahkim kazanımları veya mahkeme kararları ile sağlanmamışsa veya herhangi başka bir türde ülkedeki uygulama ile uygun düşmemişse, yasalar ve diğer mevzuatla yürürlüğe konur.
2. (1) Bu Sözleşme, ekonomik yaşamın tüm dallarına ve tüm çalışanlara uygulanır.
(2) Bir üye ülke aşağıdaki ~~çalışma~~ kategorilerini bu sözleşmenin tüm veya bazı kurallarının dışında tutabilir:
  - a) Belli bir süre için veya belirli bir amaçla iş sözleşmesi ile işe alınmış işçiler;
  - b) Tutuklu bulunan veya önceden kararaştırılan ve makul süre için yapılmış olan bir sözleşme süresi içinde görev yapan işçiler;
  - c) Kısa bir süre için geçici olarak istihdam edilen

- (3) Bu sözleşmeden doğan korumadan kaçınmak amacıyla belli süreler için sözleşme ile işe alma uygulamasına karşı uygun güvenceler konur.
  - (4) Gerekli olması durumunda, işveren ve işçi örgütlerinin bulunulanlarıyla danışarak bir ülkedeki yetkili makam tarafından veya uygun sistemler aracılığı ile, alınan önlemlerle, çalışma kural ve koşulları özel olarak düzenlenmiş olup onazından bu sözleşme kadar, bütün olarak koruma sağlamış durumda olan çalışanların katagorileri, bu sözleşme veya bazı kuralların uygulanmasından istisna edilebilir.
  - (5) Gerekli olması durumunda, işveren ve işçi örgütlerinin bulunulanlarıyla danışarak, bir ülkedeki yetkili makam tarafından veya uygun sistemler aracılığıyla, alınan önlemlerle, sınırlı katagorideki işçi belli işe alınma kurallarının ışığında doğan önemli nitelikteki özel sorunlar dolayısıyla veya işe almadaki yükümlerin doğa ve hacmi nedeniyle, bu sözleşme veya bazı kurallarının uygulanmasından istisna edilebilir.
  - (6) Bu sözleşmeyi onaylayan her ülke, ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü)'nün Anayasasının 22. maddesi uyarınca sunacağı ilk raporda, (4) ve (5) paragrafları ışığında, istisna etme nedenlerini vererek, istisna etmiş bulunduğu her katagoriyi belirtir ve sonraki raporlarında istisna ettiği katagoriler hakkındaki yasa ve uygulamaları açıklar ve bu gibi katagorilerle ilgili olarak bu sözleşmenin ne dereceye kadar uygulandığı veya uygulanabileceğini belirtir.
3. Bu sözleşme amaçları bakımından "İşine Son Verme" ve "İşten Çıkarma" deyimleri, işveren tarafından işe son vermeyi anlatır.

İKİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Uygulama Düzeyi

İşten Çıkarmanın Hakkı Olması

4. Bir işçinin işine, yeteneği, işçinin işi veya iş, kurulus veya hizmetin sürecinin gerekleri ile ilgili geçerli bir neden yoksa son verilemez.
5. Başka şeyler yanında, aşağıdakiler işe sonverme için geçerli nedenler değildir:
  - a) Sendika üyesi olmak veya çalışma saatleri dışında veya, işveren rızası ile çalışma saatleri içinde, sendika eylemlerine katılmak;
  - b) İşçi temsilcisi olmak, işçi temsilcisi olarak hareket etmek veya işçi temsilcisi olarak hareket etmiş olmak;
  - c) Bir işveren hakkında, yasa ve mevzuatı ihlali / ^{nedeniyle} dava dilekçesi dosyalamak veya dosyalanması işlerine katılmak veya yetkili yönetsel makamlara başvurmak;
  - d) Soy, renk, cins, medeni hal, aile yükümleri, gebelik, din, siyasal inanç, milliyet farkı veya sosyal kök;
  - e) Analık görevi nedeniyle işe gelmek

6. (1) Hastalık veya yaralanma nedeniyle geçici olarak işe gelmemek, işe son vermek için geçerli bir neden değildir.
- (2) İşe geçici olarak gelmeme halinin tanımı, ne dereceye kadar tıbbi sertifika gerektireceği ve bu maddenin 1. paragrafının uygulanması olanaklı sınırları bu sözleşmenin 1. maddesinin deđindirđi uygulama yöntemleri arasında belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

7. İşveren, makul nedenlerle işçiye kendini savunma fırsatı veremeyecek durumda değilse hiçbir işçinin işine, işini yapması veya verimliliği ile ilgili olarak iddialara karşı kendisini savunmasına olanak vermeden, işine son verilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşe Son Vermeye Karşı İtiraz

8. (1) Haksız olarak işine son verilen bir işçi, bu işe son vermeye karşı mahkeme, iş tribünü, tahkim kurulu veya hakem gibi yansız makamlara başvurma hakkına sahip olmalıdır.
- (2) Bu maddenin (1). paragrafının uygulanması işe sonvermenin yetkili makam tarafından yapılması halinde, ülke yasalarına göre değişiklikler gösterilebilir.
- (3) İşe sonvermeden sonra makul bir süre içinde itiraz etmeyen işçinin bu hakkını kullanmaktan vazgeçtiği varsayılabilir.
9. (1) Bu sözleşmenin 8. maddesinde değinilen makamlara, işe son verme hakkında gösterilen nedenleri ve diğer koşulları inceleme gücü verilmeli ve işe sonvermenin haklılığını saptamaya yetkili olmalıdır.
- (2) İşçinin, işe sonvermenin haklı olarak yapılmadığını kanıtlama yükünü tek başına taşımaması için bu sözleşmenin 1. maddesinde değinilen uygulama yöntemleri arasında aşığıdaki olanaklardan biri, diğer veya her ikisi de bulunmalıdır.
- a) Bu sözleşmenin 4. maddesinde belirtildiği gibi işe sonvermenin haklı nedeninin olduğu yükümü işverene ait olur;
- b) Tarafların sağladığı kanıtlara göre ve milli yasa ve uygulamaları uyarınca, bu sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen makamlar işe son verme nedenleri hakkında sonuca ulaşmakla yetkili olurlar.
- (3) İşe sonvermenin, işin uygulanmasının, kuruluşun veya hizmetin gereği olduğunun belirtilmiş olması halinde, bu sözleşmenin 8. maddesinde değinilen makamların, gerçekten bu nedenlerle mi olduğunu saptama gücü olmalı, ancak bu nedenlerin işe son vermeyi haklı saymaya yeterli olup olmadığını bu sözleşmenin 1. maddesinde değinilen uygulama, yöntemleri ile yapılmalıdır.
10. Bu sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen makamların, işe son vermeyi haksız görürlerse ve ülkenin yasa ve uygulamaları, işe son vermeyi geçersiz ilân etme, ve/veya emretme veya işçiyi askı görevini iade etme yetkisi vermiyorsa, uygun bir tazminat ödenmesini veya başka yolla tatmin edilmesini emredebilme yetkisi bulunmalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Önel Süresi

11. Önel süresince çalışmasına izin vermek işverence makul sayılmayacak kadar bir kusuru olmayan bir işçinin, işine son verileceğini makul bir süre önce bilmek veya tazminat almak hakkı vardır.

BESİNCİ BÖLÜM

Kıdem Tazminatı ve Diğer Menfaatlerin Korunması

12. (1) İşine son verilen bir işçi, ulusal yasa ve uygulama ile aşağıdaki haklara sahip olmalıdır.
- İşveren tarafından veya işverenlerin ödediklerinden oluşan bir fon tarafından ödenecek ve çalışma süresinin uzunluğu ve ücreti ile bağlantılı, bir kıdem tazminatı veya başka işten - ayrıma tazminatı alma hakkı; veya
  - İşsizlik sigortası veya yardımı veya başka, yaşlılık ve malûllük menfaati gibi, sosyal güvenlik haklarından normal olarak akla gelen haklar, veya
  - Bu gibi hakların tümü.
- (2) Bir işçi, 1. paragrafın (b) bendindeki haklardan işsizlik ödeneği almıyor diye, genel nitelikli bir düzenlemenin gerektirdiği işsizlik sigortası veya yardımı ile ilgili koşulları karşılamadığı halde, 1. paragrafın (a) bendindeki haklardan işsizlik sigortası veya yardımı ile ilgili koşulları karşılamadığı halde, 1. paragraf (a) bendinde değinilen hak ve menfaatleri kazanmış sayılmaz.
- (3) Bu sözleşmenin 1. maddesinin değindiği uygulama yöntemleri ile, bu maddenin 1. paragraf (a) bendinde değinilen hak ve menfaatlerin, ciddi bir kusur nedeniyle kaybedilmesi hakkında kurallar getirilebilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

EKONOMİK, TEKNOLOJİK, YAPISAL VE BENZER NEDENLERLE

İŞE SON VERMEYE İLİŞKİN KURALLAR

İşçi Temsilcileri ile Danışma

13. (1) Ekonomik, teknolojik, yasal veya benzer nitelikteki nedenlerle işe son verme niyetindeyse aşağıdakileri yerine getirmelidir:
- Tasarlanan işe son verme nedenlerini, işine son verileceklerin sayı ve kategorilerini ve hangi sürede uygulamanın yer alacağıyla ilgili bilgileri uygun bir zamanda ilgili işçi temsilcilerine sağlamalıdır;
  - Ulusal yasa ve uygulama uyarınca, ilgili işçi temsilcilerine, en erken bir zamanda, işe son vermeyi geri aldırma veya en aza indirme ve başka iş bulma gibi ilgili işçilere işe son vermenin kötü etkilerini giderme önlemleri üzerinde danışmalarda bulunma fırsatı verilmelidir.

- (A) Bu maddenin 1. paragrafının uygulanabilirliği bu sözleşmenin 1. maddesinde belirtilen uygulama yöntemleri ile, işine son verilmesi düşünülen işçilerin, en az belirlenmiş bir sayı veya toplam işgücünün belli bir oranı ile sınırlanabilir.
- (B) Bu madde amaçları bakımından "işçi temsilcileri" tanımı, 1971 işçi temsilcileri Sözleşmesi uyarınca ulusal yasa ve uygulama ile tanınan işçi temsilcilerini anıtır.

İKİNCİ BÖLÜM

Yetkili Makama Başvurma

- 4- (1) Ekonomi, teknolojik, yapısal ve benzer nitelikteki nedenlerle işe sonvermeyi düşünen bir işveren, ulusal yasa ve uygulama uyarınca yetkili olan makama, işe sonvermelerin nedenlerini, etkilenecek işçilerin sayı ve kategorilerini ve hangi süre içinde işe sonvermelerin yapılmasını düşündüğü hakkında yazılı bir açıklama dahil, en kısa zamanda, ilgili bilgi vererek başvurmalıdır.
- (2) Ulusal yasa veya uygulama bu maddenin 1. paragrafı. sonverilmesi düşünülen işçilerin en az belirlenmiş bir sayı veya işgücünün oranı ile sınırlanabilir.
- (3) En az ulusal yasa veya kurulların belirleyeceği bir süreyle işveren, bu maddenin 1. paragrafında belirtilen işe sonvermelerle ilgili yetkili makama, işe sonvermelere başlamadan önce vermelidir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Son Kurallar

- 15- Bu Sözleşmenin resmî onayı ILO (Uluslararası Çalışma Bürosu) Genel Sekreterliğine kaydedilmesinin için bildirilir.
- 16- (1) Bu Sözleşme, yalnız onayı ILO Uluslararası Çalışma Bürosu) Genel Sekreterliğine kaydedilmiş olan üyeler için bağlar.
- (2) Bu Sözleşme iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescilli edilmesi tarihinden en iki ay sonra yürürlüğe girecektir.
- (3) Daha sonra bu sözleşme, her üye hakkında kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren en iki ay sonra yürürlüğe girecektir.
- 17- (1) Bu Sözleşmeyi onaylamış olan bir üye, bir yasa ile bu sözleşme tik yürürlüğe girdikten on ay sonra, ILO Genel Sekreterliği'ne bilgi vererek, sözleşmeyi reddedebilir. Bu reddedişten bir yıl geçmeden, reddediş yürürlüğe girmez.
- (2) Bu Sözleşmeyi imzalamış olan ve yukarıdaki paragraf uyarınca on yıl bitiminden sonraki yıl içinde bu maddede belirtilen reddetme hakkını kullanmamışsa, bir on yıl daha bu sözleşme ile bağlı olur ve bundan böyle, bu madde kuralları uyarınca reddetme hakkını her biten on yıllık süreden sonra kullanabilir.
- 18- (1) ILO (Uluslararası Çalışma Bürosu) Genel Sekreteri, tüm ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) üyelerine kendisine bildirilip kaydedtirilen onaylama ve reddetmeleri bildirir.
- (2) İkinci onaylanan örgüt üyesi, örgüt üyelerine bildirilirken Genel Sekreter, örgüt üyelerinin dikkatini sözleşmenin yürürlük kazandığı uyarısında bulundurur.

19. (1) ILO (Uluslararası Çalışma Bürosu) Genel Sekreteri, önceki maddeleri uyarınca onaylama ve reddetmelerin ayrıntılarını Birleşmiş Milletler Anayasası'nın 102. maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirir.
20. ILO (Uluslararası Çalışma Bürosu) Yürütme Organı gerekli gördüğü zamanda, bu sözleşmenin işlenmesi hakkında Genel Kurul'a rapor sunar ve tam veya kısmen değiştirilmesi konusunu Genel Kurul'un gündemine koymayı inceler.
21. (1) Genel Kurul, yeni bir sözleşme kabul ederek, bu sözleşmeyi tam veya kısmen değiştirirse,
a) Değiştirilmiş yeni sözleşmeyi bir ülkenin onaylamasıyla, ipso jure (otomatik olarak), 17. maddedeki kurallara bakılmaksızın, yeni değiştirilmiş sözleşme yürürlükte kaldığı anda bu sözleşmenin dahi reddini içerir.
b) Yeni değiştirilmiş, sözleşme yürürlüğe girdikten sonra bu sözleşme, üyelerin onaylamasını açık değildir.
(2) Bu sözleşme, burdaki şekli ile, değiştirilmiş sözleşmeyi onaylamayan fakat bunu onaylamış olanlar için yürürlükte kalır.
22. Bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri eşit geçerlidir.

MUHARREM SÖYLEMEZ (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Cetvelin okunmuş kabul edilmesini öneriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN- 3'üncü madde hakkında söz isteyen?... Cetvelin okunmuş kabul edilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi Cetveliyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

(Cetvel 3'üncü maddeye eklenmiştir.)

KÂTİP-

Göme Yetkisi

4. Bu Yasa, Bakanlar Kurulu adına çalışma işleriyle görevli Bakanlık tarafından yürütülür.

BAŞKAN- 4'üncü madde hakkında söz isteyen?... Yok. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Yok. Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

KÂTİP-

Yürürlüğe
-Ş

5. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN- 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; böylece son İLO Tasarısının da madde madde görüşülmesi tamamlanmış ve ikinci görüşme sona ermiştir.

Üçüncü görüşme Kısa İsim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır. Oylama açık olacaktır. Kısa İsmi okuyunuz lütfen.

KÂTİP-

İsmi

1. Bu yasa, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) İşveren Tarafından İşe Son Vermeyle ilgili 158 Sayılı Sözleşmesi (Onay) Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN- Tasarının bütünü oylarınıza sunuyorum. Oylama Cetvelini okuyunuz.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) İşveren Tarafından
İşe Son Verme hakkında 1982 Tarihli 158 Sayılı Sözleşmesinin
Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısının Oylama
Sonucu:

KÂTİP-

Kabul Edenler

Ayhan Halit Acarkan
Kenan Atakol
Hakkı Atun
Mehmet Bayram
Nazif Borman
Günay Caymaz
Hüseyin Curcioğlu
Derviş Çobanoğlu
Harun Dimililer
Erkan Emekçi
Mustafa Erbilen
Aydemir Erdoğan
Kutlu Evren
Ertuğrul Hasipoğlu
Mustafa Karpaslı
Tokay Kerem
İsmet Kotak
Hasan Kutay
Salih Miroğlu
Zaim Necatigil
Ali Onay
Erdal Onurhan
Olgun Paşalar
Gülin Sayiner
Eşber Serakıncı
H. Şükrü Serdaroğlu
Ahmet Sevinç
Muharrem Söylemez
Ali Süha
Ruhsan Tuğyan
Ekrem Uzun
Emin Uzun
Ünal Üstel
Ergün Vehbi
Hasan Yumuk

Kabul Etmeyenler

Oylamaya Katılmayanlar

Mustafa Adaoğlu
Kenan Akın
Taşkent Atasayan
Aytaç Beşeşler
Salih Coşar
Ömer Demir
Serdar Denктаş
Derviş Eroğlu
Güner Göktuğ
Mustafa Hacıahmetoğlu
İlkay Kâmil
Ahmet Kâşif
Atay Ahmet Raşit
Dr. Vehbi Zeki Serter
Süha Türköz

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; tutanağa göre oylama sonucunu açıklıyorum.

Kabul 35, ret yok, çekimser yok, katılmayan 15. Oybirliği ile kabul edilmiştir. Hayırlı ve uğurlu olsun.

V. GÖRÜŞÜLEN TASARILAR VE KOMİTELERDEN GELEN İŞLER
Sayın milletvekilleri; İl'nci Kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi gündemin son kısmına Görüşülecek Tasarılar geçiyoruz. Bu kısımda önce birinci sırada yer alan Plâjların Kullanım ve Denetimi Yasa Tasarısı ile Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu görüşülecektir. Sayın Komite Başkanını Raporunu sunmaya davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başkan.

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM
NECATİGİL - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ CUMHURİYET
MECLİSİ HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİNİN
PLAJLARIN KULLANIM VE DENETİMİ YASA TASARISINA
(Y.T.NO:192/2/92) İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz, 4 Kasım 1992, 6 Ocak 1993, 13 Ocak 1993 ve 3 Mart 1993 tarihlerinde yapmış olduğu toplantılarda Plajların Kullanım ve Denetimi Yasa Tasarısını, ek'teki sunuş gerekçesi ışığında ve İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı temsilcisinin, Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı temsilcisinin ve konu ile ilgili öteki Kuruluş yetkililerinin görüşlerini de alarak görüşmüş ve çalışmalarını tamamlamıştır.

Komitemiz, Tasarıda esasa ve şekle ilişkin aşağıdaki değişiklikleri yapmıştır:

Tasarının 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddelerini aynen oyçokluğuyla kabul eden komitemiz, İkinci Kısım altında düzenlenen ve yurttaşların plajlara girişinin engellenemeyeceğini ve ücrete bağlı tutulamayacağını düzenleyen 4'üncü maddeye, özel veya tüzel kişilerin işletmesinde, tasarrufunda veya kirasında olup mülkiyeti devlete ait olan plajların durumuna açıklık getirmek amacıyla yeni (4)'üncü fıkra eklemiş ve oyçokluğuyla kabul etmiştir.

Komitemiz, "Plajlarda Tahsil Edilebilecek Ücretler" yan başlığını taşıyan Tasarının 5'inci maddesini tekrardan kaleme almış ve Yüz metrelik kıyı şeridi içerisindeki plajlarda verilecek duş, kabin, şemsiye, şezlong gibi hizmetlerden ücret alınırken plaja girişin veya park yerlerin ücrete bağlı tutulamayacağı kurala bağlanmıştır. Yeni şekliyle madde oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Tasarının 6'ncı maddesi esas değiştirilmeden redaksiyona bağlı tutularak yeniden düzenlenmiş ve madde oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarının 7'nci maddesini de yeniden kaleme almış ve yurttaşların işletmecisi olan plajlara yiyecek ve içecek götürmeyi yasaklayan maddeye bağlı (1)'inci fıkra ile ikinci fıkrayı maddeden çıkarmış ve (3)'üncü fıkrayı 7'nci madde olarak düzenlenmiştir. Madde düzenlenmiş yeni şekliyle oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Tasarının 8'inci maddesi teknik düzenlemeye bağlı tutularak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Komitemiz "Denetimi Yapılacak Konular" yan başlığını taşıyan 9'uncu madde teknik düzenlemeye bağlı tutularak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Komitemiz, Tasarıya plâj işletmecisinin deniz kazalarını önleyici ve can kurtarma önlemleri almasına ilişkin yeni 10'uncu madde eklemiş ve maddeyi oybirliğiyle kabul etmiştir. Bu değişikliğe koşut olarak eski 10'uncu , 11'inci, 12'nci ve 13'üncü maddeleri sırasıyla 11'inci, 12'nci, 13'üncü ve 14'üncü maddeler olarak yeniden sayılan- dırılmışlar ve ayrı ayrı teknik düzenlemeye bağlı tutularak oybirliğiyle kabul edilmişlerdir.

Tasarının tümü oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Komite üyelerinden Sosyal Demokrat Parti Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi Tasarının ilk 10 maddesine red oyu kullanmış ve komite toplantısından ayrıldığından daha sonraki maddeler ile üçüncü görüşmede oy kullanmamıştır.

Sayın Ergün Vehbi aşağıdaki ret gerekçesini sunmuştur:

"Bu Yasa Tasarısı, Anayasanın 38'inci maddesinin kıyıların korunması ve tüm yurttaşların kıyıları serbest kullanabilmesi maksadıyla maksadına yönelik önlemleri getirmemekte son derece sınırlı biçimde ve sadece plâj- ların kullanılmasına ilişkin hususlar içermektedir.

Bu Yasaya rağmen kıyı yağması ve kıyıların halka kapatılması sürecek ve yeni sorunlar yaratacaktır.

Yeterli olmadığı ve maksada hizmet etmeyeceği için bu Yasa Tasarısına ret oyu kullanıyorum."

Komite üyelerinde Demokrat Parti Lefkoşa Milletvekili Sayın SÜha Türköz Tasarının ilk 10 maddesine ret oyu kullanmış ve komite toplantısından ayrıldığından daha sonraki maddeler ile üçüncü görüşmede oy kullanmamıştır. Sayın SÜha Türköz aşağıdaki ret gerekçesini sunmuştur:

"KKTC Anayasasının 38'inci maddesinde yer almasına rağmen kıyıları ve 100 metrelik sahil şeridi denetim altına alınamadığından ve bu konularda tam bir "sahil yağması" yaşandığından Ülkemiz insanının gereksinimi olan deniz ve serinleme olayı Ülkemizde yaşanmamaktadır.

Plâjların Kullanım ve Denetimi Yasası ile karşımıza getirilen husus vatandaşımızın özlemi olan denizi vatandaşımıza kapatmakla ve/veya ücretli girilen yerler haline getirilmekte ve belli bazı kişilere maddi menfaatler sağlanmaya çalışılmaktadır. Denizin hiçbir şekilde ve nedenle vatandaşımızın kullanımı dışında bırakılmayacağı denizi kullanmanın ücrete bağlanamayacağına inanan Demokrat Parti bu Yasaya bu nedenlerle ret oyu vermektedir."

Komitemiz Tasarının sunulan Rapor ışında değerlendirilerek kabulünü oybirliğiyle Genel Kurula salık verir.

- 6002 -

Wecatiğil
Zaim NECATİGİL
(Başkan)

H. Serdaroğlu
Hüseyin ŞOKRO SERDAROĞLU
(Başkan Vekili)

Ayhan Halit Acarkan
Ayhan Halit ACARKAN
(Oye)

Kutlu Evren
Kutlu EVREN
(Oye)

Kenan Akın
Kenan AKIN
(Oye)

(Toplantıya Katılmadı.)
Kenan AKIN
(Oye)

Ali Onay
Ali ONAY
(Oye)

(Toplantıya Katılmadı.)
Atay Ahmet RAŞIT
(Oye)

Gölin Sayiner
Gölin SAYINER
(Oye)

(San Oylamaya Katılmadı.)
Soha TÖRKÖZ
(Oye)

Ali Soha
Ali SOHA
(Oye)

(San Oylamaya Katılmadı.)
Ergün VEHBİ
(Oye)

5 Mart 1993

GEREKÇE

KKTC Anayasasınının 38.inci maddesinin (4)'üncü fıkraya kuralına uygun olarak, gerek belediye sınırları içerisinde, gerekse belediye sınırları dışında yüz metrelik kıyı şeridi üzerinde bulunan plâjlara; yurttaşların herhangi bir ücret ödemeden girişlerinin ve bu plajları kullanmalarının sağlanmasını ve yetkili mercilerce yerinde gerekli denetimin yapılmasını düzenlemek amacı ile, ekte sunulan "Plajların Kullanım ve Denetimi Yasa Tasarısı" Bakanlığımızca düzenlenmiştir. Bu Yasa tasarısına ilişkin madde gerekçeleri ise aşağıda belirtilmiştir gibidir:

1-Madde 1 ile işbu yasanın kısa isim tanımlanması yapılmıştır.

2-Bu yasanın içeriğinde yer alan bazı sözcüklerin tefsirinde madde 2 ile işlenmektedir;

3-Bu yasanın amacı madde 3 de işlenmektedir.

4-Anayasal kurala uygun olarak yurttaşların plajlara girişinin engellenemeyeceği ve ücrete tabi tutulamayacağı kural altına alınırken, plajın ve plaja giden yolun mülkiyetinin özel bir kişiye ait olması halinde ise, yukarıda belirtilen kuralın uygulanamayacağıda 4'üncü madde açıkça belirtilmektedir.

5-Bu yasanın 5'inci maddesi Bakanlar Kuruluna; belirleyeceği plajlar dışında plaj ve tesis işletmecisi veya sahibi veya bunların müstahdemleri tarafından giriş, park ve temizlik ücreti ismi altında ücret talep edemeyeceği ile ilgili tüzük yapma yetkisi vermektedir. Bu kuralın, mülkiyetin özel bir kişiye ait olması halinde uygulanmayacağı da ayrıca kural altına alınmakla beraber, giriş, park ve temizlik ücretinin de 3000.-TL den çok almayacağı da ayrıca belirtilmektedir. Yurttaşlara verilen su, kabin, şemsiye, şezlong gibi hizmetlerin her biri için 3000.-TL'den fazla ücret talep edilemeyeceği de bu madde altında işlenmektedir.

6-Plajların temizliğinin tesis sahibi veya işletmecisi tarafından yapılacağı ve bu kişilerin bu hizmeti vermekle sorumlu oldukları ve bu hizmete karşılık olarakda yurttaşlardan herhangi bir ücret talep

ademeyecekleri 6'ncı maddenin (1)'inci fıkrasında işlenmektedir. (1)'inci fıkra kuralına aykırı harekette bulunan işletme ve/veya tesis sahibine uygulanacak cezalarda (2)'inci fıkrada işlenmektedir. Bu kuralların plâjin mülkiyetinin özel bir kişiye ait olması halinde uygulanmayacağı da fıkra (3)'de ayrıca vurgulanmaktadır.

7-Yurttaşların, işletmecisi olan plâjlara yiyecek ve içecek götürmelerinin yasak olduğu; işletmeci veya tesis sahibinin haklarında koruması amaçlanarak madde 7(1)'de işlenmiştir. Burada bu maddenin yumuşatılması düşünülmüş ve bu yasağın çocuklar için gerekli olan su, süt ve yiyecekler için uygulanmayacağı ayrıca şart bendi olarak işlenmiştir. Bununla beraber, işletmecisi olmayan halke açık plâjlerde (1)'inci fıkra kuralının uygulanmayacağı da açıkça belirtilmektedir. Bu maddede ayrıca her iki fıkra kurallarına aykırı hareket edenler ile ilgili cezaların konması da bu yasa kurallarına uygun hareketi sağlamak içindir.

8-8'inci maddede de plâjlerin denetimi ve görevlendirilecek memurlar; plâjlerin belediye sınırı dahil ve haricine kollarına göre belirlenmiştir.

9-Bu yasanın 9'uncu maddesi ile plâjlerde, tesis sahiplerinin veya işletmecilerinin ve yurttaşların bu yasa kuralları uyarınca uymak ve uygulamak zorunda oldukları kurallara uygunluğunun denetiminin 8'inci madde uyarınca görevlendirilecek memurlar tarafından yapılacağı ve aykırı hareket edenler hakkında da yasal işlemlerin başlatılabilmemesi için zabıt tutulacağı kural altına alınması amaçlanmaktadır.

10-Plâjlerde tesis sahibi veya işletmecisi tarafından halke yiyecek ve içecek satmak için açılan büfelerdeki satış fiyatlarının "Belediyeler Yasası"na uygun olarak tesbit edilmesi ve bu kurala aykırı hareket edenlere uygulanacak cezaların kural altına alınması 10'uncu maddede işlenmektedir.

11-Bu yasa uyarınca kesilen para cezalarının yatırılacağı kalem; işletmenin belediye sınırı içinde dışında olması kriterine göre 11'inci maddede işlenmektedir.

12-Bu Yasanın yürütme yetkisinin hangi merciye ait olduğu madde 12 ile işlenmektedir.

13-Madde 13 ile bu yasanın yürürlüğe gireceği tarih işlenmektedir.

- 0000 -

PLAJLARIN KULLANIM VE DENETİMİ YASA TASARISI

İÇDÜZENİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Kurallar

- Madde 1. Kısa İsim
Madde 2. Tefsir
Madde 3. Amaç

İKİNCİ KISIM

**Plajların Kullanımı ve Denetimi ile
İlgili Kurallar**

- Madde 4. Yurttaşların Plajlara Girişinin Engellenemeyeceği ve Ücrete Bağlı Tutulamayacağı.
Madde 5. Plajlarda Tahsil Edilebilecek Ücretler
Madde 6. Plajların Temizliği
Madde 7. Yurttaşların Uymak Zorunda Olduğu Kurallar, Suç ve Ceza
Madde 8. Plajın Denetimi
Madde 9. Denetimi Yapılacak Konular
Madde 10. Plaj İşletmecisinin ve/veya sahibinin deniz kazalarını önleyici önlemler ile can kurtarma önlemleri alma zorunluluğu.
Madde 11. Fiyatların saptanması ve uygulanacak ceza.
Madde 12. Kesilen Cezaların Yatırılacağı Kalem

ÜÇÜNCÜ KISIM

Son Kurallar

- Madde 13. Yürütme Yetkisi
Madde 14. Yürürlüğe Giriş

BAŞKAN - Sayın Komite Başkanı teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyen var mı? Sayın Kotak, Sayın Serdar, Sayın Ergün Vehbi. Buyurun Sayın Serdar Denktaş.

SERDAR DENKTAŞ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Plajların Kullanımı ve Denetimi Yasa Tasarısını 1991 yazına girmeden önce ben bakanlık dönemimde hazırladığım bir tasarı olarak, nihayet 1993 yılında önümüzde bulduk. Ufak tefek bazı değişiklikleri vardır. Buna rağmen işin özü tamamen benim hazırladığım şekildedir. Bu Yasanın tabii ki 1991 yılından 1993 yılına kadar Bakanlar Kurulu gündeminde olmasına rağmen geçirilmemiş olması şu veyahut bu nedenle geciktirilmiş olması da bugün Ulusal Birlik Partisinde istenilen bakanların veya daha önceki tabirimle üçüncü sınıf bakanlarına birinci sınıf bakanlar arasındaki farkı da ortaya koyması açısından çok önemlidir. Sayın Caymaz'ın yine ikinci sınıf bakan olarak bunu geçirebilmiştir ama birinci sınıflığa o da hâlâ ulaşamadı, hep söylerim.

Bu tasarı neden bu şekilde hazırlanmıştı 1991'de? Nedeni gayet açıktır. Plajlarda bir klip, bir zümre tam bir yağmacılık yapmaya başladı. Oto ücretinden tutun, giriş ücretine kadar korkunç rakamlar alınmaya başlandı. Tamamen denetimsiz ve vergiye tabii olmayan bir kazanç sağlandı. Çünkü bu girişlerde kesilen biletlerin de Maliye tarafından mühürlenmemiş olduğunu defalarca tespit edilmişti. bazı muhalefet vekilleri tarafından geçmişte. Buna rağmen hiçbir önlem alınmadı. Önlem almamız gerekir bu iş böyle gitmez dediğimizde, belli bazı kişileri kollamak amacı ile bu önlemler aldırılmadı geçmişte ve neticede bizi kabineyi, daha doğrusu kabineyi diyelim, kabineyi de ikna edebilmek açısından tasarımı bu şekilde kaleme aldık ve Bakanlar Kuruluna getirdik o dönemde. O dönemde elbet bizim düşündüğümüz, ki burda değiştirilen odur

şu anda, plajlarda verilen hizmetler için 1000 lira ücretten fazla talep edilmemesi gerektiği idi ki, bu şimdi 3000 lira oldu ve ne diyor, duş, kabin, şemsiye, şezlong gibi hizmetleri kullanılması ve/veya verilmesi halinde her biri için 3000 lirası bu Tasarıya göre sadece bu dört hizmetin verildiğini düşünelim 12.000 lira. Beş kişilik bir aile gitmişse, 70.000 lirası günde gidecek demektir. Vatandaş bunu kaldırır mı, kaldırır mı, kaldırmaz mı? Biz kaldırmadığını iddia ediyoruz. İşin esası ne idi? Aslında ne yapılması gerekirdi? Gerçekten Anayasanın emrettiği gibi 100 metrelik sahil şeridi, her yer, bugün Mağusa'da olduğu gibi, Mağusa bölgesinde olduğu gibi her yerde vatandaşın serbest olarak kullanabileceği bir konuma getirilmeli idi. Salamis Bay Otelden örnek vereceğim. Salamis Bay otelde plaja inmek için hemen sağ taraftan doğrudan plaja inen bir yol vardır ve vatandaş o yolu kullanarak plaja iner. Ne otel müşterisini rahatsız eder, ne de karşısına böyle vücudu gelişmiş kimse çıkıp da kendisinden para istemez. Rahatsızlık var mı Salamis Bay plajında, herhangi bir turist rahatsız oluyor mu? Bunun cevabı kesinlikle hayırdır. Neden? İddia odur ki girişler kontrol altına alınmazsa turist rahatsız olacak. Örneğin Akapulco'ya giriş serbest olursa, bir sürü çarıklı gelecekmiş de turisti rahatsız olacakmış Acapulco efendinin. Onun için para alması gerekirmiş.

İSMET KOTAK Gazi Mağusa)(Yerinden) - Ama benim yurttaşımın denize girmesi önemli değil.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Peki Salamis'te rahatsız olmayan turist benim vatandaşımın Acapulco'da neden olsun?

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Park Otel.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Park Otel'de rahatsız olmayan...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Palm Beach.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Çıkarma Playında neden rahatsız olsun. Bu tamamen o yağmalarının devamını sağlamak için kendilerinin bir mazareti olarak görüyoruz biz.

Kaldı ki temizliğini yaptığını iddia ediyorlar plajların bazıları. O temizdir dedikleri plajlara ve para aldıkları, temizlik için para aldıkları plajlara gidiniz, o plajları görünüz aynı gün çıkın Mağusa'da bahsettiğim plajlara gidiniz ki para alınmaz. Hansisi daha temizdir onun mukayesesini siz yapınız. Bir müessese plajını ücret alsın veya almasın temiz tutmak mecburiyetindedir. Bu onun asli görevidir. Ve bunun için para talep edemez kimseden, hakkı yoktur. Bu yasaya ek olarak bizim önerimiz ve geçmişte düşündüğümüz zaten o zamandan kalmadır adı Yasanın. Plajların Kullanımı ve Denetimi Yasa Tasarısıdır bu. Aynı şekilde tüm sahillerin denetimi ile ilgili ayrı bir yasa muhakkak olmalıdır ve plajlarımıza girişte veya plaj olmayan sahillerimizden denize girişte kimse kimsenin önünü kesmemelidir. Mevcut şekli ile dediğim gibi bir kişiden minimum 12 bin lira alabileceğini düşündüğümüzde bazı plajların bu Yasaya ret oyu vermemiz gerektiğini söylüyor bize yetkili organlarımız Demokrat Parti olarak. Bu yüzden ret oyu kullanacağız. Ancak tekrar ediyorum. Bu yasayı destekleyecek kıyılarla ilgili, kıyıların denetimi ile ilgili, sahillerin denetimi ile ilgili ek bir yasa da muhakkak ki çıkarılmalıdır. Ve kıyıların... biraz sonra eminim Sayın Kotak ve Sayın Vehbi o yönde yapacaklar daha fazla konuşmalarını. Kıyılarımızın korunmasını muhakkak sağlamak zorundayız. Bu arada bir de uyarı yapmak durumundayım. Madde gerekçelerinin 7'incisi yurttaşların işletmecisi olan plajlara yiyecek ve içecek götürmelerinin yasak olduğu şeklinde, başlayan 7'inci gerekçe ile 7'inci madde şu anki şekli ile biri birini tutmamaktadır. Ya gerekçenin ya maddenin değiştirilmesi gerekir. Bunun düzeltilmesi gerektiğini şimdiden söyleyim de Sayın Bakan ona göre, o madde gelinceye kadar önerisini hazırlamış olsun. Ümit ederiz....

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE ÇEVRE BAKANI GÜNAY CAYMAZ
(Yerinden) - Hani maddedir o?

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - 7'inci madde. Gerekçe ile madde arasında uyumsuzluk var Sayın Bakan. Gerekçeyi maddeye göre hazırlamanız lazım yeniden. Eski maddeye göredir gerekçe.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU
(Yerinden) - Hazırladık efendim. Kıyıların korunması vardır ya 100 metreye kadar.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Buna rağmen hala daha yapılıyor birtakım şeyler. Bizim umut ettiğimiz gerçi yaz bu sene böyle pek kolay kolay geleceğe benzemiyor. Ama neticede gelecek. Ümidimiz şudur: Nasıl ki Mağusa'da vatandaşımız hiçbir ücret ödemeksizin bu devletin plajlarından yararlanabiliyor. Lefkoşalı, Girneli vatandaşlarımızın da aynı şekilde bu plajlardan yararlanabilmesi gerekir.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU
(Yerinden) - Mağusa'lıların özelliği var.

SERDAR DENKTAŞ (Devamla) - Mağusa'lıların özelliği var. Doğrudur. Şunu kabul ediyoruz. Bir Maremonte özel mülkiyettir. Vakıflar da özel mülkiyettir. Çok küçük ancak kendi müşterisine yetecek bir plajı vardır. Orada birtakım önlemler alınır. Biz buna hayır oraya da herkes dolacak, üst üste yaşayacak insanlar demiyoruz.

Ama bir ıkarma Plajı, bir Acapulco, Alagadi, Denizkızı, ki Denizkızında da aynen Mağusa'da Salamis Bay otelinde olduğu gibi plaja inen ayrı, otelden tamamen ayrı bir yol vardır. Otelden tamamen ayrı bir yol vardır ve o yol gayri yasal olarak kapatılmıştır. Bütün bunların düzeltilmesi gerektiğini biz biliyorduk. Sayın Bakan da aynı doğrultuda hareket ederek ve tüzüğu de ona göre hazırlayarak hareket etmesini öneririz. Ancak bu şekli ile, ki ne kadar benim hazırladığım bir yasa olsa dahi, Demokrat Parti'nin yetkili organlarının verdiği karar doğrultusunda bu Yasaya da ret oyu vereceğimizi belirtirim. Saygılar sunarım.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)-
Sen olsun müsbet oy ver.

BAŞKAN - Sayın Serdar Denктаő teşekkür ederim.
Sayın İsmet Totak buyurun efendim.

AYHAN H. ACARKAN (Girne)(Yerinden) - Çok yazık.

SERDAR DENKTAŞ (Lefkoşa)(Yerinden) - Ben çekimser
oy vereceğim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli
milletvekilleri;...

(Milletvekilleri aralarında konuşurlar)

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Sayın
İsmet Kotak oturun yerinize de konuşayım diyor.

İSMET KOTAK (Devamla) - Yok siz alıőma Bakanı
sussun hem Turizm dedik de konuşalım.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi önümüze getirilen Yasa Tasarısı aslında UBP açıkgozluğunun bir simgesidir. Kıyıların korunmasından kaçabilmek için böyle bir Tasarı ile karşımıza çıktınız ve Anayasanın gerektirdiği bir yasal düzenleme zırhına büründünüz. Oysa, Anayasanın 38'inci maddesi böyle bir düzenlemenin karşısındadır. Düzenlemenin içinde değil, karşısındadır. Yani şimdi bununla siz, Anayasanın 38'inci maddesini çiğniyorsunuz, kıyıların korunmasını ortadan kaldırılıyorsunuz. Çünkü, yandaşlarınız kıyılara ayak bastı. Kıyılar, halen üzerinde inşaatların yapıldığı inşaat alanlarına çevrildi. Her söylediğimizde bazı bakan arkadaşlar bilgi vermeye çabalarlar. Ama o kıyıların işgali de UBP yandaşları tarafından devam ettirilmektedir. Eğer yer istiyorsanız, hanmgi Bakan kendini ilgili görüyorsa, içişleri mi, iskan mı, Turizm mi buyursun Çatalköy'e görsün. Beş metre, denizden beş metre kayanın üzerinde inşaat devam etmektedir. Resmini de **çektim, resmi de bende var**, getirelim, büyütelim, gösterelim size eğer zorsa Çatalköy'e kadar teşrif etmek. Orda bir değil, üç inşaat var. Sayın İçişleri Bakanına söz ettik, bir tanesinin inşaatı başladığında, Sayın Caymaz ilgilendi sayıt planı da verdim. Bana getirdiği mesaj, o bölge yetkilisi, yahut Kaza Amiri, yahut Belediye verdi biz durdurduk şeklinde idi. Şimdi tekrar söylüyorum, tekrar uyarıyorum. Bu üç inşaat devam etmektedir. Sayın Caymaz, Sayın Yumuk veya Sayın Bayram bana hangi yasa altında bu inşaatların devam ettiğini söyleyebilirler mi?

ULAŞTIRMA, BAYINDIRLIK VE TURİZM BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Benimle ilgisi yoktur bunun.

İSMET KOTAK (Devamla) - Peki, Turizm Bakanı diyor ki benimle ilgisi yok olayın. Peki, İçişleri ve İskan Bakanları bu konuda hangi yasal düzenlemenin içerisinde olduğunu söyleyebilirler mi? Ve yine Gazi Mağusa Korfezinin içerisinde yine bahsettiğim bir Hanım-efendinin ayağı suya ermeliymiş hemen sabahleyin kalktığında. O yapılmış ünlü inşaatın ne zaman elleneceğine tanık oluyoruz? Yoksa o da mı sizin partinin üst kademesindedir? Sonra da biz bu kürsüden partililerinize çıkar sağladığınızı söylediğimizde üzülürsünüz ve yine uydurma gzetenizde, uydurma yayınlarla, tekrar tekrar söylüyorum, uyduruk haberlerinizi, asparagaz haberlerinizle Birlik Gazetesinde yaptığınız yayınlarla kafa bulursunuz.

Yok Kotak bunu dedi, yok Kotak bunu yaptı. Siz zanettiniz ki bu memleket düğme ile idare edilir. Hiçbir ilgi ve alakası olmadan uydurma haberlerle gününüzü gün ediyorsunuz. Ve halkın gözünden birşeyleri kaçırmamanın çabasını harcıyorsunuz. Bu yasaktır. İşte gelelim Anayasaya. 38'inci madde açık şekilde kıyıların korunması başlığı altındadır. Bunu Sayın Zaim Necatigil bilmez mi hukukcu olarak? Benden daha iyi bilir. Ama ilgili Komite Başkanı idi ve uyardık. Buna rağmen yine de bu Yasa, yani bu defa prajlara mal edildi ve söylüyorum. Plajların Kullanımı ve Denetimi Yasa Tasarısı haline getirildi. E, var mı 38'inci maddede öyle bir olay. Yani 38'inci maddenin amacı bu mudur? Kalkıyorsunuz bu Yasanın gerekçesinde KKTC Anayasasının 4'üncü fıkrası kuralına uygun olarak bu Yasayı hazırladığınızı söylüyorsunuz. Kendinizi aldatırsınız. Ama bu Meclis'ten bunu geçirdiğimizde ve Resmi Gazetede bunu yayınladığınızda dünya size güler. 38'inci madde bir defa kıyıların korunması ile ilgilidir. Sayın Ergün Vehbi SDP Genel Başkanı ile beraber, Hür Demokrat Parti kıyıların korunmasına ilişkin dört dördlük Yasa önerisini hazırladık ve bu Meclise yıllar önce sunduk. Bunu hasıraltı ettiniz.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Şimdi de reddettiler.

İSMET KOTAK (Devamla) - İlgili komisyonun gündeminde el altında tuttunuz tuttunuz. Ansızın geçen hafta hareketlendiniz ve reddettiniz. Neyi kabul ettiniz? Plajların işte korunması vesaire. Özür dilerim tekrarlıyorum ismini. Hiç yanlış birşeyiniz olmasın. Çünkü 38'inci madde ile hiç ilgisi yoktur. Plajların Kullanımı ve Denetimi Yasa Tasarısı. Bu nedir? Vatandaşın bu yaz Girne sahillerine girebilmek için teşebbüs ettiğinde dayak yiyeceğinin belgesidir. Siz Anayasada herhangi bir ücrete tabi tutulmayacak olan bir işlemi ücrete tabi kılıyorsunuz. Siz koydunuz bunu. Peki Anayasa'da öyle bir madde mi vardır? Siz diyorsunuz ki Anayasanın 38'inci maddesinin 4'üncü fıkrası. Okuyalım.

İşte elimde. 34(4) Ulusal güvenlik, kamu düzeni, kamu yararı genel sağlık ve çevre korunması amacı ile yasa ile sınırlama konmadıkça, yurttaşların 100 metrelik kıyı şeridi içerisine girmesi kimse tarafından engellenemez ve giriş ücrete bağlı tutulamaz.

GÜLİN SAYINER (Lefkoşa) (Yerinden) - Hizmetler tutulur.

İSMET KOTAK (Devamla) - Ne hizmeti efendim? Hiç alakası yok. Bu plajdır. Bu otel değil, motel değil, kampin değil. Hiç alakası yoktur. Ve devam ediyor. " Ancak bu kural, mülkiyet haklarına tecavüz edilmesine olanak tanır biçiminde yorumlanamaz." Tabii ki sizin de mülkiyet hakkını nasıl anladığınıza bakar. 20 Temmuz'dan sonra siz kiminin eşdeğer puanı var verdiniz, kiminin eşdeğer puanı yok, kira ile verdiniz dediniz 3 kuruşa. O da adam gitti kumun üzerine inşaatını yaptı. Şimdi mülkiyetten bahsediyorsunuz. Alakası yok. Bu Anayasa onu tanımaz. Yoktur öyle birşey. Şimdi 38(4) Sayın Serdar Denktaş'ın dediği gibi Gazi Mağusa'da bu mekanizma çalışıyor hiç engellenmez. Zamanında Maraş da çalıştı. Bırakın yani Güney'i Limasol, Larnaka halen böyledir. Hatta Monako da böyledir. Yani bırakın başka yeri. Maraş'a buyurunuz beraber gidelim, inceleme yaptıralım dev gibi oteller sahili kesmiş ama yurttaşın girebilmesi için iki otelden yine parseller itibarı ile Sayın Turizm Bakanı Mehmet Bayram bilecek Mağusa'lı arkadaşım. Arabalarınızla sahile kadar yanaşırdınız, park ederdiniz ve denize girmenize de hiç kimse engel olmazdı. Otellerin önünden gidip gelebilirdiniz. Orda hiçbir problem olmadı. Hep de bu Girne'de problem olacak. Girne'yi artık Bizans Dükasına çevirdiniz. Yani gözleyeceksiniz, koruyacaksınız. İşler orda sarpa saracak. Çünkü bir ilçe başkanınız orda turizm faaliyeti yapıyor. Yeniden de culuş ettirdiniz. Haklı olarak da ona hibe ettiniz sahilleri. Peki ne olacak bu işin sonu? Vatandaşın hakkı nedir? Yurttaşın hakkı nerde? Anayasa nerde? Bu Anayasaya aykırıdır, yaptığınız Yasa.

Siz eğer dersiniz ki Gülin Hanım'ın söylediği gibi Dome Otel'e gireceğim, e, hizmetinden de yararlanan öder. O ayrı bir olaydır. Siz plaj olayını konuşuyorsunuz, plajı ele alıyorsunuz. Dönüp işletmeye temasta bulunuyorsunuz. Bu o değildir. Bunu Turizm Bakanlığı kendi tüzükleri ile düzenler zaten. Turizm Bakanlığı fiyatları da düzenler, şeklini düzenler peçetesine kadar kendisine tabağına kadar empoze yapar. Buna gerek yoktu. Ama bunu başından beri söyledik ve bir türlü anlatamadık. Bu nedir? Bu yasak savmadır. Kıyıların korunmasına ilişkin yasanın geçirilmemesine bir kılıf uyduruyorsunuz. Bu kadar basittir. Yani bugün bu yasada, şu hizmetlerden para alınacaktır cümlesini siz buraya yazmamış olsaydınız Sayın Turizm Bakanına sorsaydınız kendisine ait yetkiler içerisinde o zaten mümkün. Siz, herkesin binasının içindeki hizmetlerin düzenlemesine gidiyorsunuz plaj ismi altında. Alakası yok. Hiç alakası yoktur. Size 38(4)'ü okuduk. Tek bir kural bunun içerisinde girmez. Yani bu Yasa 38(4)'ün çerçevesinde değildir. 38, Anayasanın 38'inci maddesi çok nettir. Kıyıların korunmasını düzenliyor madde 38. Burda plaj lafı yoktur. Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve yalnız kamu yararına kullanılabilir. Beyler, babanızın çiftliği değildir ve şu anda işte iki Bakana hitap ediyorum, Çatalköy sahillerinde üç tane özel inşaat kıyınının üzerine yapılmaktadır.

İSKAN BAKANI HASAN YUMUK (Yerinden) - İsmet Bey, isim istiyoruz ama bulamıyoruz biz. Arıyoruz ama bulamıyoruz.

İSMET KOTAK (Devamla) - Ben kuracağım yeni bir polis teşkilatı yakında. Hayır, bizim bütçemize biraz daha fazla para veriniz Hür Demokrat Parti'ye, ben yapacağım size bu işleri.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Onu da reddettiler.

- 6017 -

İSMET KOTAK (Devamla) - Cevabını vereyim efendim ben size.

HASAN YUMUK (Yerinden)(Devamla) - Birleşik Kurul toplantıda şu anda, sorarım, böyle bir konu tespit edilmedi. Varsa isim verin bize.

İSMET KOTAK (Devamla) - Herhalde karşı sahilde yapıyorlar inşaatı.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE ÇEVRE BAKANI GÜNAY CAYMAZ (Yerinden) - O inşaat durduruldu.

İSMET KOTAK (Devamla) - Durmadı efendim. Sonra tekrar başladı.

HASAN YUMUK (Yerinden)(Devamla) - Varsa isim verin zabıtlara geçsin.

İSMET KOTAK (Devamla) - Sayın Bakan yanıtlayım efendim. Yeri belli, yurdu belli.

HASAN YUMUK (Yerinden)(Devamla) - Yoktur.

İSMET KOTAK (Devamla) - Lütfediniz emniyetinize telefon ediniz. O zaman sahilleri daha da korumasızdır, yani önüne gelen istediğini yapacaktır. Ben sahil planlarını çıkardım, verdim efendim Sayın Bakanda var. Verdim. Bir tanesi, iki tane daha başladı orda efendim. Çatalköy'de. Nedir o tanımı da vardır o küçük bölge, onun ayrı bir seçim çevresi haline getirdiniz. Sol tarafta hemen dibinde ve havaalanının bulunduğu yer, askeri havaalanı. Bir tanesi sayın Bakan lütfetti, müdahale etti. Onlar açıkgozdü yaz döneminin geçmesini beklediler. geçtikten sonra sahipsiz olduğu için sahiller, hem de Çatalköy'ün sahili, üç tane inşaat birden başladı. Özel inşaat bunlar, evdir. Dev gibi ve beş metre içindedir inşaat. Gidip

kendim resmini çekmesem söylemezdim. Buyurunuz. Şimdi bana ne diyor Sayın Zaim Necatigil komitede. Sordum ve İçişleri Bakanlığının o gün yetkilileri de çok nadir görüldüğü gibi yine azdı orda bizim yasalarımız vardır demişlerdi, yeterli yasalarımız vardır. Yeterli yasalarınız varsa bu sahil yağması nedendir? Neden Yeni İskele'den öteye Boğaz'daki inşaatı yıktıramıyorsunuz ve yenileri yan yana devam edip gitmektedir. Neden Girne'deki bu üç inşaat ve daha vardır, emin olunuz dahaları vardır, önüne gelen çıkar birşeyler yapmaktadır ve daha eğer Çataköy sahipsizse Dip Karpaz'a giden yolun ne hale geldiğini ben düşünmek isterim ve bunu bu plajla ilgili düzenlemeniz, ki lüzumsuzdur, hiçbir işe yaramaz. Çünkü burdan net şekilde söylüyorsunuz. Şu hizmetten bunu alacaksınız, bu hizmetten bunu alacaksınız. Bunlar zaten turizmle ilgili yasa, tüzük ve ilgili kararlarla düzenlenmiştir. Fiyatları düzenlemiştir Sayın Bakan. Yani yataktan alacağınız parayı düzenlemiştir. Burda duştan vereceğiniz servisi elbette o da bir bildiri ile yapardı. Dolayısıyla bu bizim by-pass'tır. Yani Özal'a Türkiye'de yapılanı siz de bize yaptınız. Anayasaya yaptınız dolayısıyla. 38'inci maddeyi by-pass yaptınız. Peki, bu Hükümet kıyıların korunması ile ilgili Anayasanın 38'inci maddesi gereğince bir yasa getirecek midir? Komitede sorduk, cevap; yasal düzenleme vardır. Nitekim görüşmeye başlarken Sayın Çalışma Bakanının sesini işittim. zaten vardır diyor. Yeterli midir? Eğer varsa durdurun inşaatları.

Yetersizse sizin gücünüz yetmez öyle ise. İşte o bayandan da bahsettik, hala ayağını suya her sabah kalktığında kahvaltıdan sonra basar suya. Bak ilçe başkanınız da güler.

AHMET SEVİNÇ (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Soğuktur şimdi.

İSMET KOTAK (Devamla) - yok iyidir, ılıktır orası, körfezdir Mağusa. İyidir, kumdur çünkü.

Sayın Başkan değerli milletvekilleri; beyler, biz konuyu uzun uzadıya daha önce bu kürsülerden konuştuk, basında yazdık, uyarılarımızı yaptık. Girne milletvekillerinizin başı ağrıyacak bu yaptığınız Yasa ile. Biz burada açık söylüyoruz, kendileri rahat olabilirler büyük işadamlarından yana çıkmakla. Çünkü çok rahattırlar, benim görebildiğim kadarı ile bazı arkadaşların demek istiyorum. Eğer Ünal Bey memnun olursa mesele yoktur. Bu yasalar geçebilir bu Meclisten, Ünal Bey tedirgin olursa yasaları geçirmemesi gerekmektedir. Yani benim anladığım budur. Al gülüm ver gülüm meselesidir yapmakta olduğunuz. Ama ben de diyorum ki size, bu devir Sultan Süleyman'a da kalmadı.

AHMET SEVİNÇ (Yerinden) (Devamla) - Yok bize kalacak.

İSMET KOTAK (Devamla) - Kalmayacak size de Sayın Ahmet Sevinç ben de söylüyorum, doğrudur sizin söylediğiniz. Kalmayacak, ben de olamayabilirim, siz de olmayabilirsiniz ama ben inanırım ve vicdanen de rahatım, bu memlekette size birileri hesap soracak, gün gelecek ve hesap soracak. Bir ihaleye çıkacaksınız, 10 milyarlık ihaleyi kaşkariko içinde 10 günde kapatacağsın ve 10 milyarlık ihaleden bir milyar kâr vereceksin

karşı tarafa. Maliye Bakanına sorduğumuzda o listelerde bir milyarın faizini olsun alır mısınız? Alamazsınız, alamıyorsunuz, almıyorsunuz. O zaman bu yetimlerin hakkını elbette biri gelip size soracaktır, benim iddiam budur. Kıyılar, hele kıyılar olayı herkesi yakacak kavuracak bir olay olduğu halde, niye koyduk Anayasaya? İkinci kez niye koyduk Anayasaya 75'te koyduk, eğer hata iseydi bu ikinci kez niye koyduk? Ya koruyacaktınız, ya korumayacaktınız. Meseleyi biz böyle biliyoruz. Onun için kıyıların korunmasını verdik biz, olmasın. Niyeymiş, efendim Anayasanın maddelerini aldınız diyor Sayın Komite başkanı ve bize yasa maddesi haline getirdiniz. Elbette çünkü mahkemeye gittik basın davasında ve basın hakları burada düzenlendiği halde yargıca aldım okuyorum, evet dedim benim hakkım var burada. Buyurunuz okuyalım size İngiliz Sömürge Yasasından üstündür benim Anayasam. Binaenaleyh bu hakların uygulanması gerekmektedir, bu hakların uygulanması gerekmektedir. Cevap; Buna ait yasal düzenleme henüz yoktu. Halbuki yargıçlara arsalar eşdeğerde malları verilirken o günler içinde, bir karar geçti Yüksek Mahkeme ve Anayasanın kuralı da bir yasadır dedi ve ondan kendi yararlandı. İş bize geldiğinde yararlanamadık. Peki öyle ise, Anayasanın kuralı varsa kıyıların korunması, burada ya bunun da yasa gücünde olduğunu kabul edip uygulayacaksın, ya da yarasını yapacaksın. Biz ne yaptık Sayın Ergün Vehbi ile? Yasasını yaptık, cezasını da beraberinde getirdik. Çünkü ceza koymak zorundasınız başka türlü uygulayabilir misiniz? E, bunu da elinizin tersi ile iterek böyle bir töhmet altına girdiniz. Tamamen sizi suçluyoruz,

sahillerin yağmalanmasının sürmekte olduğunu bu halka sizi şikâyet ediyoruz ve ben eminim bu geçirdiğiniz Yasaya siz bile inanmıyorsunuz, yasak savmaktır ve bu halk bu yaz Girne'de bir birine düşürülecektir. Bu yazdığınızı da kimse dikkate almayacak ve eğer siz hala daha burada iseniz gelecek ve bu Yasayı da o sizin ilçe başkanlarınıza ve yamaklarına uygun şekle getireceksiniz. Ama biz sonuna kadar da karşınızda olacağız. Saygılar sunarım. Ben böyle bir Yasaya eğer düzenleme doğru dürüst olsaydı beli oy verirdim ama kıyıların korumasını içermediği için karşı oy kullanacağımı açıklarım.

BAŞKAN - Sayın Kotak Teşekkür ederim
Sayın Vehbi buyurun efendim.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Kotak'la birlikte, Kıyıların Korunması, Kullanılması ile ilgili Yasa Önerisi vermiştik. Uzun süre Komitede bekletildi. Şimdi bir seçim öncesi şov yapabilmek için UBP, işte efendim verdiğimiz sözleri tutuyoruz havası atabilmek için, süratle bir Plâjlar Yasası getirildi ya, o geçirildiği için, bizimkini de arkadan oturup reddettiler. Ayvaz kasap, temiz hesap. Sen sağ, biz selâmet. Bizim kıyıların, asıl Sayın Kotak'ın söylediği gibi, kıyıların korunmasına yönelik yasa önerisi de böylece güme gitmiş oldu. Getirilen, bugün geçirilen kıyıların korunması ile alâkalı değildir. Tam tersine, Anayasanın o maddesini by-pass yapmayı amaçlıyor ve paralı hale getirilmesine bir çeşit onay veriyor, zemin hazırlıyor yasa. Yani daha önce itiraz ediyorduk biz. Halk itiraz ediyordu. Geliyordu, bu yol bu plâja aittir. Ben bu yoldan geçeceğim diyordu. Hayır, geçemezsin diyenlere karşı bir mücadele vardı kamuoyunda. Şimdi bu Yaz'dan itibaren böyle birşey olduğunda, Sayın Ünal Çağınır orada girmeye teşebbüs edenleri dövdürdüğünde, ya da tehdit ettiğinde, Hükümetten de bir destek alacak. Meclis geçirdi efendim plâjların paralı olmasını, Bakanlar Kurulu da onayladı. E, ödesin girsin. Ama amaç o değil ki. Zaten uygulamayı bu şimdi geçirdiğiniz şekilde yapıyorlardı. Plâj yolundan gelen vatandaşlara Deli Dumrul, tam Deli Dumrul, o meşhur efsane var ya bizim Deli Dumrul, tam Deli Dumrul'un hikâyesi. Şezlong alsan da, almasan da, araba ile girsen de, girmesen de arabaya park yeri ücreti alıyordu senden ve şezlong ücreti alıyordu. Şimdi öyle yapacak. Bir arabada beş kişi geliyor, beşinden de araba park ücreti alıyordu. Nasıl alıyordu? Bir tek bilet çıkarıyordu. Şimdi denetleyecek misiniz, kontrol edecek misiniz? Hayır. Bu uygulama, şimdi bu Yasa ile yasallaştırılıyor.

AYHAN HALİT ACARKAN (Girne) (Yerinden) - Nasıl?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet öyle, uygulama öyle. Öyle efendim. Beş kişi geliyor, bir araba park edecek, beş araba park yeri parası alıyor.

ISKAN BAKANI HASAN YUMUK (Yerinden) - Şimdi park yeri de yok.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Nereye?

AYHAN HALİT ACARKAN (Yerinden) (Devamla) - Yasayı okumadın galiba.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hepsi var.

AYHAN HALİT ACARKAN (Yerinden) (Devamla) - Sen kaçtıydın toplantıdan.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Niçin?

HASAN YUMUK (Yerinden) (Devamla) - Okumadın.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Efendim şezlong, temizlik de ediyorum, bir tek bilet çıkaracak diyorum. Bir tek bilet çıkaracak, herkesten, şezlong alsan da...

HASAN YUMUK (Yerinden) (Devamla) - Fiyat kontrolü yapacağız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Efendim?

AYHAN HALİT ACARKAN (Yerinden) (Devamla) - Şezlongun fiyatı da belli.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Nasıl yapacaksınız efendim? Eskiden yapmıyordunuz.

GÜLİN SAYINER (Lefkoşa) (Yerinden) - Almadığın şeyin sor fiyatını, ödeme.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ben diyorum ki, eskiden de tespit ediyordunuz, kalkıyordunuz, giriş ücreti almayacaksın diyordunuz kendisine, sadece şezlong, duş, bilmem ne parası alsın diyordunuz, ama onlar diyorum bir bilet de kesiyordu ve alsın almasın, herkese bu parayı ödettiriyordu adamlara. Gene ödetecek.

HASAN YUMUK (Yerinden) (Devamla) - Öneriniz ne?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ha, önerimi söyleyeyim. Önerim, ben plâj sahiplerinin, tesis sahiplerinin şezlongları için, hatta ve hatta doğru dürüst park yeri yaparlarsa, park yerleri için bakıcı olursa, para almalarına karşı değilim. Ama siz niye devreye giriyorsunuz? Bırakın vatandaşıla o halletsin. Kaç para isterse talep etsin. Ben giderim arabamı koymam. Ama bana o yol eğer plâja iniyorsa, Anayasanın 38'inci maddesine göre, park etmeyeceksem, şezlong kullanmayacaksam, duş yapmayacaksam, müsaade edeceksin ben oraya kadar gireceğim.

AYHAN HALİT ACARKAN (Yerinden) (Devamla) - Gireceksin.

HASAN YUMUK (Yerinden) (Devamla) - Gireceksin.

GÜLİN SAYINER (Yerinden) (Devamla) - Ediyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - O direkleri kim kaldıracak?

HASAN YUMUK (Yerinden) (Devamla) - Kaldıracağız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ha, kaldıracaksın. Eskiden de vardı. Anayasanın 38'inci maddesi eskiden yok muydu? Niye kaldırmadınız? Eskiden de vardı. Kimseyi sallamadın ki. Ben gittim adamla mücadele etmeye. Manşet tehdit savurmuştur sizin İlçe Başkanınız, manşet. Manşette. Halkın Sesi'nde de, diğer gazetelerde de çıktı. "Ergün Vehbi bu plâja gelirse, içeri girmek için benim cesedimi çiğneyecektir." Aynen bu şekilde manşette Ünal Çağınar. "Bu plâja girebilmesi için" ismen, "Ergün Vehbi, benim cesedimi çiğneyerek girecektir" dedi. Biz de gittik. Biz dedik kendisine, ceset meset çiğnemeye gelmedik biz, ama bu plâja gireceğiz. Çünkü Anayasanın 38'inci maddesi, herkesin bu plâjlara serbestçe girmesini amirdir. Açık, nettir. Ha, şimdi bu tartışmayı bu Yasa önlüyor mu? Hayır. Onu anlatmaya çalışıyorum.

AYHAN HALİT ACARKAN (Yerinden) (Devamla) - Sonra ne oldu gidince?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Efendim?

AYHAN HALİT ACARKAN (Yerinden) (Devamla) -
Gidince ne olacak yani?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Savaş çıkıyordu nerde
ise. Polisler, siviler, tehditler, kabadayılar duruyor
kapılarda, giremezsiniz, girersiniz, biz de...

AYHAN HALİT ACARKAN (Yerinden) (Devamla) -
Neticede girdiniz mi?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) , Neticede girdik ama
polis marifeti ile girdik. Polis geldi, sivil polis
geldi, kavga önlenince de girdik ve bizim yanımızda
bu dediğimi uyguladı, bizim yanımızda. Polise ben
söylememe rağmen, bak diyorum, 5 kişi var, bir tane
otomobil, park parası olarak 5 kişiden park parası
istiyor diye ordaki polise söylememe rağmen, "Ergün
Bey bir şey yapamayız" dedi ordaki polis. Böyle kavgalı
döğüşlü idi. Bu sefer alacak, bir de yasallaştırıyor-
sunuz da ücreti. Devlet kendi eli ile. Hayır bırakın
serbest rekabeti kardeşim hizmet veriyorsa, bakarsınız
ki düşünu sıcak sulu, sıcak sulu yapar Ünal Çağınar.
Olur ya lüks, biraz daha fazla para alsın, lüks. Sıcak
sulu, soğuk sulu duş isteyen alırsa bitirdikten sonra.
Ama vatandaş plaja, o kumsala gidip oturacak Anayasa
açıktır. Plajdan, sahilden para alamazsın diyor kardeşim.
Biz gidiyorduk, zamanında da gidiyorduk, Rum zamanında
da bu böyleydi. Salamis'te Rum zamanından İngiliz
zamanından kalma uygulama devam ediyor, o uygulamaydı.
Bütün kıyılarda, e, Maremonte öyle değildi. Maremonte'nin
yamacından, yolundan inmek mümkün değildi de onun
için. Otelin içinden geçiliyordu da onun için. Yoksa
sen eğer yamaçtan inme arzusunda isen, kimse seni
engellemez, ne polis, ne otel işletmesi. Maremonte'yi

koruyan onun doğal yapısıdır. Yoksa Salamis'deki uygulama açıktır. Palm Beach'deki uygulama açıktır, bütün Maraş otellerinin uygulaması açıktır. Hatta son derece hatalı yapılmıştır. Avrupalı daha da modern, daha da çağdaş yapmıştır. Yol ayırır otelle denizi yol geçirir arasından. Yolun bu tarafına, kumsalın üzerine otel yaptırmaz Avrupalı. Kalkınmış ülkeler kumsallarını, plajlarını vatandaşlarının hizmetine bu şekilde sunmaktadır. Dünyanın her yerinde böyledir. Ben Amerika'ya da gittim, gördüm. Güzel oteller de var ama o okyanusun o kıyısı, o lebi derya herkese açıktır. İsteddiğiniz yere istediğiniz anda gidersiniz, üstünüzdekileri çıkarır plaja, denize girersiniz, istediğiniz gibi yıkanılırsınız. Ha orda duşlar da var, orda tesisler de var, ona gideceksen, onda da parasını bastırır gidersin. Ama vermeyeceksen, verme niyetinde değilsen kimse engellemiyor. Dünyanın her yerinde bu böyle iken biz de Ünal Çağınar, ya da Latif şey mi yaratacak? Yaratıyor da bu imtiyazı, alıyor. Kaldı ki şimdi ondan vazgeçelim yani plajlar konusunda uygulamayı bırakalım bir kenara. Bu memleketin kıyıları, sadece plajlar değil ki. Burada 38'inci madde kıyıların korunması diyor. Başlık bir defa farklı. Kıyıları dediğinizde ta Yeşilirmak'tan Karpaz, dönecek Dikelya'ya Derinya'ya kadar giden kıyı anlamındadır. 38'inci madde Yeşilirmak'tan dön burunu, Karpaz'dan Mağusa'nın sonuna kadar olan saha demektir. Bu saha için yasa yapmak mecburiyetindedir siz. Önemli olan budur.

Kesilmesi gereken, korunması gereken alan budur. Yoksa üç tane plaj, zaten Latif dedi ki, benim babadan, anadan kalma, Osmanlı'dan kalma Lebi Derya Yasasına göre ben denizin içine de kirebiliyorum dedi. Öteki başka bir dümen uydurdu by-pass yaptı. Beriki işte daha önce verilmiş olan hakkına istiadan işgal edildi. E, peki bunun dışındakiler, dışındakiler ne ile koruyacağız? İşte ismet Bey de söyledi. Hep görüyoruz, yapılaşmayı da görüyoruz. Çok açık ve net olarak 100m metre şeride belediye sınırları için dahi bu Anayasanın maddesi yapılaşma izni vermiyor. Kamu yararına diyor, sadece kamu yararına. Ha şimdi tartıştığımız oteller içinde bu kamu yararına ordaki yapılaşmadır. Onun önündeki plajı tartışıyoruz. Ama ben bunun dışındakini nereye sığdırdığınızı görmeye çalışıyorum. Nasıl koruyacaksınız, görmeye çalışıyorum. o yok, maalesef yok, getirilmemiştir. Açıkça söylemek isterim. Günün birinde iktidar değiştiği takdirde, bu gücü elimize aldığımız takdirde, 38'inci maddeye göre 100 metre şerit içerisinde bütün yapıları yıktıracağız, kesindir bu, hakkımdır bu, devletin, halkın hakkıdır. Devletten öteye, sizin Hükümetten öteye halkın hakkıdır. Hiç kimsenin hakkı yoktur bunu aldım ben elimde bulundu, eh işte muhafaza ediyorum. Vermiyor ki öyle bir şans.

Bu yapılaşma, çok net olarak konmuş buraya. "Belediye sınırları dışındaki kıyıların yüz metrelik şeridi içinde kalan bölgelerde inşa edilebilecek yapı ve tesisler ile mevcutların durumu kamu yararının ve kent plânlamasının gereklerine uygun olarak yasa ile düzenlenecektir." Yasada yok. Kentlerin imar yasaları halen geçmemiştir. Yapılmıştır, ama geçmemiştir. Dolayısıyla hiç kimse orada yapı hakkına sahip değildir, bir.

İkincisi; zaten kamu yararı değildir. Bir kişinin orada bina yapıp denize ayağını merdivenden indiği zaman sokması, kamu yararı diyemezsiniz. Belediyeler dışında da hiçbir yapılaşmaya hemen hemen olanak vermemektedir. O zaman, demek ki yapıların, Anayasada bir kanun olduğuna göre, bir yasa ve yasaların üstünde olduğuna göre, onunla ilgili bir yasa yoksa, Anayasanın o maddesi de kanun hükmünde olduğuna göre, diyor ki kanunsuz sayıp yıkma hakkına sahipsiniz. Yani ben Türkiye'de her İstanbul'a gittiğimde üzülürüm. Gerçekten üzülürüm. 15 sene İstanbul'da yaşamış, kendini bir nevi İstanbul'lu sayan bir kişiyim ben. Şimdi bizim Kalamış koyunu, senelerce ben orada Kalamış koyunda, indiğimde kayıklarla denize girerdik. O kalmadı. O Kalamış koyu bitti.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE ÇEVRE BAKANI GÜNAY CAYMAZ
(Yerinden) - Söyleme de Taşkent yoktur.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Dolduruldu. Taşkent o Kalamış taraflarını bilmez. O orada şeyde...

GÜNAY CAYMAZ (Yerinden) (Devamla) - Alehtora'yı bilir o.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Alehtora'dan doğrudan o Beyazıt Meydanından Kapalı Çarşı, oraları bilir. Kalamış koyu, kamyonlarca toprak getirildi, yüz metre şerit dolduruldu, yüz metre. Sahil dolduruldu yüz metre. E, servet, orada yatan hem bir servet, hem doğal güzellik orada yok oldu. Maalesef aynı uygulama şimdi tam Kadıköy Evlendirme Dairesi, Moda'ya çıkan koy için başlatıldı. Yüz karası birşey. Şimdi oralar dolduruluyor. Eğer bu gidişle bu uygulama sürerse, gelecekte bir ferahlayabilmek

için, denize girebilmek için bu küçük devletin denizi doldurması gerekecek. Yazık değil mi? Şimdiden tedbirini almak, üç tane, beş tane açıkgoze kıyıları yağmalatmamak gerekiyor.

İşte işe bu çerçeveden baktığımız zaman, bizim bu Yasaya onay vermemiz mümkün olmamaktadır. Bu, sadece plâjlara yönelik, şeridinin, yani kıyı şeridinin çok küçük bir kısmına yönelik bir sözde düzenleme getirmeyi amaçlayan bir kıyı...

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa) (Yerinden) - Yapma yahu. Senin eylemlerin doğrultusunda bir yasa yaptık kırk yılda bir, buna da karşı çıktın.

GÜLİN SAYINER (Lefkoşa) (Yerinden) - Şov yapamayacak diye karşı çıktı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yok gene o şovu ben yapmayacağım ama bu defa gene herhalde halka yaptırtacaksınız. Bu defa zannederim bıçaklama ile falan sonuçlanacak. Çünkü bu Yasa da ona neden olacak. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Sayın Ergün Vehbi, teşekkür ederim.

Söz isteyen var mı efendim? Buyurun Sayın Bakan. Siz mi istiyorsunuz efendim?

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM NECATİGİL (Yerinden)- Komite adına.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Komite Başkanı. Sayın Bakan, siz de söz istiyorsunuz ayrıca?

HUKUK VE SİYASİ İŞLER KOMİTESİ BAŞKANI ZAIM NECATİGİL - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; plâjların denetimi ile ilgili Yasa Tasarısını, Komitemiz büyük bir hassasiyet içerisinde incelemiştir. Ve çeşitli kurum ve kuruluşların temsilcilerinin ve aynı zamanda Hükümet temsilcisinin görüşlerini almış ve değerlendirmiştir. Bu Yasanın amacı, Anayasanın 38'inci maddesinde öngörüldüğü gibi, halkın bir yandan menfaatlerini korumak, diğer yandan da mülkiyet hakkına tecavüz etmemektir. Konuşmacı arkadaşlar, benden önce konuşma yapan ve Tasarıyı tenkit eden arkadaşlar, Anayasanın 38'inci maddesini sadece kendi açılarından okumuşlar ve ona göre yorum yapmışlardır.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Anladın, yani tek gözlükle baktın.

ZAIM NECATİGİL - (Devamla) - Mülkiyet hakkı ile ilgili kuralı tamamı ile unutmşlardır ve aynı zamanda Yasa Tasarısının içeriğini de istedikleri gibi..

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Sahilin mülkiyeti olmaz diyor.

ZAIM NECATİGİL (Devamla) - Ayarlamışlardır.

AYHAN HALİT ACARKAN (Girne) (Yerinden) - Dinle, dinle.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Latif Ahmet'in dir o dedik lebi derya.

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Borunun bir ucundan bakarlar.

ZAIM NECATİGİL (Devamla) - Bu Yasa Tasarısı ne getirmiştir? Evvela açık olarak şunu akılda tutmak gerekir. 100 metre kıyı şeridi içerisinde işletmeciler olan bir plaja girilirken, giriş için yani ayağınızı bastığınız, bir ücret talep edilmeyecek. Aynı zamanda park ücreti talep edilmeyecek.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Kale duvarı ile çevirdiler plajları, sahilleri siz ne diyorsunuz.

ZAIM NECATİGİL (Devamla) - Yalnız verilen hizmetler için, duş, şezlong, kabin bu hizmetler için ücret talep edilecektir. Yani bir hizmet karşılığında ücret talep edilmesi kadar doğal ne olabilir? Ancak orada bir işletme varsa, 100 metre kıyı şeridi içerisinde ve özel mülkiyet hakkı varsa, Tasarıyı tenkit eden arkadaşların istediğini yapacak olursak, asıl o şekilde mülkiyet hakkını yağmalayacağız. Şimdi çok fazla kullanılan bir tenkit de şu, Anayasanın

38'ini maddesi Kıyıların Denetim ve düzenlenmesini öngörmektedir. Siz plâjları düzenlediniz, biz bunu ret oyu vereceğiz. Şimdi bu iddia ne kadar geçerlidir? Bunun geçerliliğini ben kabul etmiyorum. Evvela kıyıların düzenlenmesi gerekir dersiniz Anayasa o kıyının bir parçası olan plajların düzenlenmesi Anayasaya aykırı mı olur? Yani bir bütünün bir kısmını olsun düzenlemenin ne sakıncası var? Üstelik her yıl plajlarla ilgili büyük gürültüler kopmakta, konu gazetelere aktarılmakta, herkes kendi içerisinden çeşitli görüşler belirtmektedir. Muhalefet bir tenkit yaptığında o tenkidi yapıcı olursa onu dikkate almak gerekir ve ben söyleyebilirim ki Sayın İsmet Kotak arkadaşımızın Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinde yapmış olduğu çalışmalar daima yabana atılabilen çalışmalar ve öneriler değil.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sağolun.

ZaİM NECATİĞİL (Devamla) - Bize bunun çok yararı olduğunu da söylemek isterim. Ancak bu konuda yapmış olduğu eleştirisine katılmadığımı da belirtmek isterim.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) , Canınız sağolsun.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Yani size göre kıyıları koruyor mu bu Yasa.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Başka yasa.

ZAİM NECATİGİL (Devamla) - Geleceğim ona da,
ona da geleceğim.

Şimdi Sayın İsmet Kotak ve Ergün Vehbi arkadaşlarımız hakikatten bir yasa önerisi sundular. O yasa önerisinin sunuşundan sonra Hükümetten de plajların denetimi ile ilgili bir tasarı geldi. Hükümetten gelen Tasarının önceliği olduğu için gündemde konu yer aldığında, bu tasarı ve öneriler yer aldığında Hükümetten gelen Tasarıyı öncelikle görüşmemiz gerekirdi. Hatta bir ara bu iki tasarının beraber görüşülmesini bile düşündük. Ancak konu itibarı ile farklı konuları düzenlemek istediler.

Birisi, özellikle plâjları denetliyordu ve plâjların denetimini de yaparken de daha geniş kapsamlı bir denetleme getiriyordu, bir düzenleme getiriyordu. Diğeri de Sayın Ergün Vehbi ve Sayın İsmet Kotak'ın sunmuş oldukları önerge de, Anayasanın 38'inci maddesini doğrudan yasa maddesi olarak bir aktarma suretiyle adapte etmiş, bunun yanında tüzük yapılmasını öngörmüştü.

Şimdi, Anayasanın ilgili maddesine veya maddelerine işlerlik kazandıracak bir yasal düzenlemeyi öngören öneri geldiğinde, bunu görüşelim. Ancak siz Komiteye bir yasa önerisi veriyorsunuz. Bu öneri, Anayasanın maddelerini tekrarlıyor ve bize illâ ısrarla biz kıyıların düzenlemesini yaptık, bu önerimizi görüşün, kabul edin diyorsunuz. Yani bunun açıkça yanıtı şudur. Onlarla, Anayasanın ilgili maddelerine işlerlik kazandıracak yeterli düzenlemeyi yapacak olan öneriler, ancak bir yasa düzenlemesi olarak görüşülebilir, yoksa zaten o maddeler Anayasada var. Onların tekrarlanması ile yasa yapmaktan herhangi bir yarar sağlanmayabilir. Esasında sağlanmaz da.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ama genellikle o maddeler yasalarda konur.

ZAIM NECATİGİL (Devamla) - Yasalara konabilir, ama daha fazla kurallar da konur ki, onlara işlerlik kazandırsın.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Onu reddetmeyip geliştirebilirdik beraber.

ZAIM NECATİGİL (Devamla) - Şimdi, kıyıların düzenlemesi ile ilgili ne gibi bir mevzuat var?

MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa) (Yerinden) - Biraz Anayasa dersi vermeniz lâzım Zaim Bey.

ZAİM NECATİGİL (Devamla) - Evvelâ, Fası 59 Sahillerin veya Kıyıların Düzenlenmesi Yasası var. Bu, İngiliz döneminden kalmıştır. Bu Yasada sahilin tarifi yapılırken, hakikaten orada bir eksiklik vardır. Çünkü Yasa, 50 yardalık sahilin korunması ile ilgilidir. 50 yardalık sahilden kum, çakıl çıkarılması, bu sahilin kirletilmesi o Yasada yasaklanmaktadır. Ancak, ilk fırsatta bu 50 yarıdayı 100 metreye çıkarmak gerektiği kanısındayım şahsen. Onun dışında kanunsuz inşaatlarla ilgili olarak gerek kıyı içerisinde olsun, gerek kıyı dışında olsun, Yollar ve Binalar Düzenleme Yasası vardır. Bunun dışında İmar Yasası vardır. İmar Yasasının dışında Çevre Yasası vardır. Yani birtakım yasalarımız var. Ama bu yasalar yeterli mi, değil mi? Bu, tartışma konusu. Daha kapsamlı, ideal bir yasa yapılabilir. Yapılmaz demiyoruz. Ancak, plâjların düzenlenmesi ile ilgili Anayasanın öngördüğü yasa yok. Ve öncelik de buradadır ve bizim yaptığımız düzenleme de budur. Daha önce de dediğimiz gibi amaç, yurttaşın sahile, kıyıya ulaşması, bunun engellenmemesidir. Mülkiyet hakkı dışında, özel mülkiyet veya lebi derya olan plâjların veya mülkiyetteki arazilerin dışında kalan, işletmecisi olan plâjlara giriş için, ücret alınmayacaktır. Park etmek için de ücret alınmayacaktır. Park yeri de olsa. Bizden, Komitemizden geçen Yasada bunlar öngörülmektedir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Tamam, kâmbine bilet kesiniz Sayın Necatigil. Geçen sene öyle yapıyorlardı.

ZAİM NECATİGİL (Devamla) - Şimdi Sayın Ergün Vehbi, iyinet olmasa, nasıl yapa yaparsanız yapın, onu by-pass yapabilirler. Ancak, Anayasanın da öngördüğü gibi, yapılabilecek yasanın en iyisini yapmaya çabaladık. Zamanla bunun iyileştirilmesi, yani bir değişiklik veya bir tadilat gerekirse, bunun da yapılması mümkündür.

Ancak bu aşamada sanırım yapılabileceğin en iyisini yapmaya çabaladık. Anayasanın kuralları ışığında hem mülkiyet haklarına dokunmamak, hem de aynı zamanda yurttaşın mümkün olduğu kadar ve Anayasaya uygun olarak kıyıya ulaşmasını sağlamak.

Ünal Çağınar'ın adı çok geçti. Ben kişilerle ilgili bir şey söylemek istemiyorum. ancak Ergün Vehbi arkadaşımızın özellikle tasarının 4'üncü maddesinin (4)'ncü fıkrasına dikkatini çekmek istiyorum. "Mülkiyeti devlete ait olan plajlar gerçek veya tüzel kişilerin işletmesine verilmiş ve/veya tahsis edilmiş veya kiralanmış olmaları halinde yukarıdaki (1)'inci ve (2)'nci fıkralarda öngörülen kuralara bağlıdır" denilmektedir. Yani sizin söylediğinizin kanımca tam tersi burda yazılmıştır.

Sayın Serdar Denktaş arkadaşımızın da belirtmiş olduğu bazı hususlar vardır. Sanırım Yasanın 7'nci maddesiyle ilgili olarak bir karıştırma yapmıştır. Çünkü bizim Komite Raporunun 7'nci maddeyle söyledikleri ile Hükümetten gelen Tasarının 7'nci maddesiyle ilgili gerekçeleri karıştırmıştır. Yani Komiteden gelen rapor ile Yasa Tasarısının 7'nci maddesi arasında bir çelişki yoktur. Ancak Serdar Denktaş arkadaşımızın da söylediği gibi, huzurunuzda olan Yasa Tasarısı o zaman sunulmuş olan Tasarıdan oldukça farklıdır. Bu çeşitli redaksiyonlara tabi tutulmuştur. Gerek son sunuş şekliyle, gerek Komitede yapılan derin araştırmalar ve çalışmalar sonucu Yasa redaksiyondan geçmiş ve bir çok maddeleri, hemen hemen hepsi yeniden formüle edilmiştir. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Komite Başkanı teşekkür ederim. Nisap var mı? Bir sayın.

Sayın milletvekilleri; nisap tamamlanmıştır, hasıl olmuştur.

Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının leitünü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Tasarının madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Madde madde okuyunuz lütfen.

KATİP -

PLAJLARIN KULLANIM VE DENETİMİ YASA TASARISI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi
aşağıdaki Yasayı yapar:

BİRİNCİ KISIM

Genel Kurallar

Kısım 1. Bu Yasa, Plajların Kullanım ve Denetimi Yasası olarak isimlendirilir.

BAŞKAN - 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KATIP -

Tefsir

2. Bu Yasada metin başka türlü gerektirmedikçe:

"Bakanlar Kurulu", Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu" anlatır.

"Bakanlık", İçişleriyle görevli Bakanlığı anlatır.

"Plâj", Belediye sınırları içerisinde veya dışında bulunan yüz metrelik kıyı şeridi üzerinde, deniz banyosu yapılmak üzere düzenlenmiş sahil bölümünü anlatır.

Fasıl 59
22/

"Sahil", Sahilleri Koruma Yasasının ona verdiği anlamı anlatır.

"Yetkili Mercî ", Bu Yasa amaçları bakımından ilgili belediye ve ilgili Kaymakamlığı anlatır.

3/1975
24/1975

"Yurttaş", Yurttaşlık Yasası uyarınca yurttaş olarak kabul edilen kişileri anlatır.

BAŞKAN - 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KATIP -

Amaç

3. Bu Yasanın amacı, gerek belediye sınırları içerisinde, gerekse belediye sınırları dışında yüz metrelik kıyı şeridi üzerinde bulunan plâjlara, yurttaşların herhangi bir ücret ödemeden girişlerinin ve bu plâjları kullanmalarının sağlanmasını ve yetkili mercilerce yerinde gerekli denetimin yapılmasını düzenlemektir.

BAŞKAN - 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KATİP -

İKİNCİ KISIM

Plâjların Kullanım ve Denetimi ile İlgili Kurallar

Yurttaşların
Plâjlara
Girişi Engel-
lenemez Ve
Ücrete Bağlı
Tutulamaz

4. (1) Yurttaşların Plâjlara girmesi kimse tarafından engellenemez.
(2) Plâjlara girişte yurttaşlardan herhangi bir **ad** ve **koşul** altında ücret talep edilemez.
(3) Yukarıdaki (1)'inci ve (2)'nci fıkralarda öngörülen kurallar, plâjin ve plâja giden yolun mülkiyetinin ~~gerçek~~ veya tüzel bir kişiye ait olması halinde uygulanmaz.
(4) Mülkiyeti devlete ait olan plâjlar, ~~gerçek~~ veya tüzel kişilerin işletmesine verilmiş ve/veya tahsis edilmiş veya kiralanmış ölmaları halinde yukarıdaki (1)'inci ve (2)'nci fıkralarda öngörülen kurallara ~~bağlıdır~~.

BAŞKAN - 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum.
Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Plâjlarda
Tahsil
Edilebilecek
Ücretler

5. Yüz metrelik kıyı şeridi içerisinde düzenlenmiş olan ve işletilen plâjlarda, işletmecisi ve/veya sahibi ve/veya çalışanların işletme adına verilen hizmetler için tahsil edebilecekleri ücretler, aşağıdakilerden farklı olamaz ve öngörülen miktardan fazla ücret alınamaz:

Duş, kabin, şemsiye, sezlong gibi hizmetlerin kullanılması veya verilmesi halinde, her biri için 3000.-₺.

Ancak, yukarıda öngörülen ücretler, Devlet Plânlama Örgütü tarafından saptanan yıllık enflasyon oranı dikkate alınarak iki katını aşmamak koşuluyla Bakanlar Kurulunca çıkarılıp Resmi Gazete'de yayımlanacak bir emirname ile artırılabilir.

BAŞKAN - 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum.
Kabul edenler?.. Etmeyenler?...Çekimser?.. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATIP -

Plâjin
Temizliği

6. (1) Her plâjin işletmecisi ve/veya sahibi, ve/veya çalışanların plâjin temizliğinden sorumlu olup verilecek temizlik hizmeti için herhangi bir ücret talebinde bulunamaz.
- (2) Yukarıdaki (1)'inci fıkra kurallarına aykırı harekette bulunan bir plâjin işletmecisi ve/veya sahibi, ve/veya çalışanları suç işlemiş olur ve mahkûmiyeti halinde 3.000.000.-'A (Üç Milyon Türk Lirası)'na kadar para cezasına veya bir yıla kadar hapis cezasına veya her ikisine birden çarptırılır.

BAŞKAN - 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum sayın milletvekilleri. Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATIP -

Yurttaşların
Uymak Zorunda
Olduğu Kural-
ları Suç ve
Ceza

7. Plâji kirleten veya kirletilmesine sebep olan herhangi bir kişi suç işlemiş olur ve mahkûmiyeti halinde 1,000,000.-'A (bir milyon Türk Lirasına) kadar para, veya altı aya kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilir.

BAŞKAN - 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?.. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATIP -

Plâjların
Denetimi

8. (1) Belediye sınırları içerisindeki plâjların denetimi, ilgili Belediyenin görevlendireceği bir memur tarafından yapılır.
- (2) Belediye sınırları dışındaki plâjların denetimi, ilgili Kaymakamlığın görevlendireceği bir memur tarafından yapılır.

BAŞKAN - 8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?.. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Denetimi
Yapılacak
Konular:

9. (1) Bu Yasanın, 8'inci maddesi uyarınca görevlendirilen memurlar, plâjlar sahiplerinin ve/veya işletmecilerin bu Yasa Kurallarına uyup uymadıklarını denetler;
- (2) Kurttaşların, Bu Yasanın 7'nci maddesinde öngörülen kurallara uyup uymadıkları, bu Yasanın 8'inci maddesi uyarınca görevlendirilen memurlar tarafından denetlenir.

BAŞKAN - 9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?.. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Plâj İşletme- 10.
cisinin ve/veya :
Sahibinin Deniz
Kazalarını Ön-
leyici Önlemler
11 Can Kurtar-
ma Önlemleri
Alma Zorunlu-
luğu

- (1) Her plâjın işletmecisi ve/veya sahibi deniz kaza-
larını önleyici önlemler ile can kurtarma önlemleri
almakla yükümlüdür;
- (2) Yukarıdaki (1)'inci fıkranın uygulanması ile ilgili
kurallar işleriyle görevli Bakanlıkça hazırlanıp
Bakanlar Kurulunca onaylanacak bir tüzükte düzenlenir.
- (3) Bu madde kurallarına veya tüzüğe aykırı hareketle
bulunan bir plâj işletmecisi ve/veya sahibi suç
işlemiştir ve mahkûmiyeti halinde 3,000,000.İL
(üç milyon Türk Lirası)na kadar para cezasına veya
bir yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya
birden çarptırılabilir.

BAŞKAN - 10'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?.. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Yatların
ptanması ve
gulanacak
za
1/1977
5/1986
41/1987

11. (1) Plâjların sahibi veya işletmecisi tarafından halka yiyecek ve içecek satmak için açılan büfelerdeki satış fiyatları, Mal ve Hizmetler (Düzenleme ve Denetim) Yasası kuralları uyarınca saptanır; saptanan fiyatların denetimi ise ilgili belediyelerce veya ticaret işleriyle görevli Bakanlıkça yapılır.

(2) Yukarıdaki (1)'inci fıkra kurallarına aykırı harekette bulunan bir işletmeci veya işletme sahibi bir suç işlemiş olur ve mahkûmiyeti halinde, 2,000,000.-İ (iki milyon Türk Lirasına) kadar para cezasına veya altı aya kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilir ve söz konusu büfe de mahkeme kararı ile kapatılabilir.

BAŞKAN - 11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum.
Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?.. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Kesilen
Cezaların
Yatırılacağı
Kalem

12. Bu Yasa uyarınca kesilen para cezaları:

- (1) İşletmenin Belediye sınırları içinde olması halinde, ilgili Belediyeye;
- (2) İşletmenin belediye sınırları dışında olması halinde ise Devlet Bütçesinin ilgili kalemine, yatırılır.

BAŞKAN - 12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum.
Kabul edenler?.. Etmeyenler?.. Çekimser?.. Oyçokluğu
ile kabul edilmiştir.

KATİP -

ÜÇÜNCÜ KISIM

Son Kurallar

Yürütme
Yet. 11

13. Bu Yasa, İşleriyle görevli Bakanlık tarafından
yürütülür.

BAŞKAN - 13'üncü maddeyi oyluyorum. Kabul edenler?..
Etmeyenler?.. Çekimser?.. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Yürürlüğe
Girer

14. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten baş-
layarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN - 14'üncü ve son maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde görüşülmesi tamamlanmış, ikinci görüşmesi sona ermiştir. Şimdi Tasarının üçüncü görüşmesine geçiyoruz. Üçüncü görüşme Tasarının kısa ismi okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılacaktır. Kısa ismi okuyunuz lütfen.

KÂTİP -

Kısa Bu Yasa, Plâjların Kullanım ve Denetimi Yasası olarak
İsim isimlendirilir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; şimdi Tasarının bütünü oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Sayın milletvekilleri; gruplar arası mutabakat var, 30'una erteleyeceğim. Yalnız ondan önce bir kaç tane ek sunuşumuz var, onayı gerektirir. Lütfen bir kaç dakikanızı alacağım.

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)
Onaya sunulacaklardan birincisi Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanının 1990-1992 Yılları İçerisinde İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanınınca Ailesine ve/veya Yakınlarına Çıkar ve/veya Özel Menfaat Sağlanıp Sağlanmadığıyla ilgili Meclis Araştırma Komitesinin Oluşumuna ilişkin Kararı okuyunuz lütfen.

KATIP -

KUZAY KIBRIS TÖRK CUMHURİYETİ
CUMHURİYET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

Sayı: B.D.K.No:50/3/93

Lefkoşa: 16.05.1993

Cumhuriyet Meclisi Genel Kuruluna,

Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanının,
1990-1992 Yılları İçinde İşçileri, İşçiler ve
Çevre Bakanınca Ailesine ve/veya Yakınlarına Bakım
ve/veya Özel Menfaat Sağlanıp Sağlanmadığı ile
ilgili Meclis Araştırma Komitesinin Oluşumunun İş-
kin Kararını (B.D.K.No:50/3/93), ilişikte sağ ula-
rıyla onayınıza sunarım.

Hakkı ATUL

Cumhuriyet Meclisi Başkanı

DÖNEM : II
YIL : 3

TARİH: 16 Mart 1993

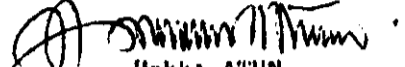
B.D.K.NO: 50/3/93

**BAŞKANLIK DİVANININ 1990-1992 YILLARI İÇİNDE İÇİŞLERİ,
KÖYİŞLERİ VE ÇEVRE BAKANINCA AİLESİNE VE/VEYA YAKINLARINA
ÇIKAR VE/VEYA ÖZEL MENFAAT SAĞLANIP SAĞLANMADIĞI İLE İLGİLİ
MECLİS ARAŞTIRMA KOMİTESİNİN OLUŞUMUNA İLİŞKİN KARARI**

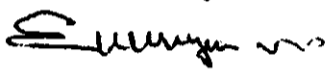
Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanı, İçtüzüğü'nün 120'nci maddesi kuralları çerçevesinde görev yapmak ve Genel Kurulca açılmasına karar verilen 1990-1992 yılları içinde İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanınca ailesine ve/veya yakınlarına çıkar ve/veya özel Menfaat Sağlanıp Sağlanmadığı ile ilgili Meclis Araştırmasını yürütmek üzere 12 üyeden oluşan bir Meclis Araştırma Komitesinin Kurulmasına ve bu Komitesinin aşağıda öngörülen üyelerden oluşmasına karar verir.

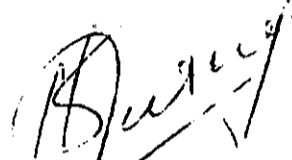
Ulusal Birlik Partisi Grubunu Temsilen (7) Üye	1. Adil Sıray
	2. Abdurrahman ERKİN
	3. ERKİN UZUN
	4. Hüseyin KUTAN
	5. TUNA KESKİ
	6. HAZAN ÖMİRLER
	7. Hüseyin S. S. S. S. S. S. S. S.
Demokrat Parti Grubunu Temsilen (2) Üye	8. Tursun Ali Sıray
	9. N. S. S. S. S. S. S.
Yeni Doğu Partisini Temsilen (1) Üye	10. Kemal Akın
Hür Demokrat Partiyi Temsilen (1) Üye	11. Kemal Akın
Sosyal Demokrat Partiyi Temsilen (1) Üye	12. E. S. S. S. S. S.

Hakkı ATUN
Cumhuriyet Meclisi Başkanı

Dr. Vehbi Zeki SERTER
Meclis Başkan Yardımcısı

Emin UZUN
İdare Amiri

Hasan KUTAY
İdare Amiri

Muharrem SOYLAMFZ
Divan Kâtibi

Ünal ÜSTEL
Divan Kâtibi

Kutlu EVREN
Divan Kâtibi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Kararı oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

2. Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanının Genel Kurulun gelecek birleşimine ilişkin Kararı. Okuyunuz lütfen.

KÂTİP -

Sayı:BDK.No:51/3/93

Tarih: 16 Mart 1993

Cumhuriyet Meclisi Genel Kuruluna,

Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanının, 16 Mart 1993 tarihli toplantısında oybirliğiyle almış olduğu, Genel Kurulun gelecek birleşimine ilişkin kararı, İçtüzüğü'nün 7'nci maddesinin (3)'üncü fıkrası uyarınca ilişikte onaya sunulmaktadır.

Hakkı Atun
Cumhuriyet Meclisi Başkanı

BDK NO: 51/3/1993

CUMHURİYET MECLİSİ BAŞKANLIK DİVANININ
GENEL KURULUN GELECEK BİRLEŞİMİNE
İLİŞKİN KARARI

Cumhuriyet Meclisi Başkanlık Divanı, gelecek haftanın bayram haftası tatili olması nedeniyle, Genel Kurulun gelecek birleşiminin 30 Mart 1993 Salı günü saat 10.00'da yapılmasına karar verir.

BAŞKAN - Kararı oylarınıza sunuyorum sayın milletvekilleri. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

İki de sunuşumuz var sayın milletvekilleri.

1. Başbakanlığın Motorlu Araçlar Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası) (Değişiklik) Yasa Tasarısının geri alındığına ilişkin Tezkeresi. Okuyunuz lütfen.

KATIP -

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
BAŞBAKANLIĞI

Sayı : BB/5/90-131

Konu : Geri alma.

Lefkoşa, 15.3.1993

KKTC Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

İLGİ: 17 Aralık 1991 tarih ve BB/5/90-131 sayılı yazımız.

İlgi yazımızla sunulan Motorlu Araçlar (Üçüncü Şahıs Sigortası)
(Değişiklik) Yasa Tasarısının, bugünkü koşullarda yeterli olmadığı
nedeniyle geri alınmasına karar verilmiştir.

Bilgilerini ve sözkonusu yasa tasarısının geri alınması için
Cumhuriyet Meclisi İçtüzüğü'nün 87.nci maddesi uyarınca gereğini
saygılarımla istirham ederim.

Dr. Derviş EROĞLU
Başbakan.

- 6049 -

BAŞKAN - 2. Ekonomi ve Maliye Bakanlığının 1993 Mali Yılı Şubat Ayı Bütçe Gelirleri ve Ocak-Şubat 1993 Devresi Bütçe Uygulama Sonuçlarını gösterir tablolara ilişkin Tezkeresidir. Okuyunuz lütfen.

KATİP -

Sayı:E.M.B. 13/83

Lefkoşa, 15 Mart 1993

K.K.T.C Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

K.K.T.Cumhuriyeti'nin 1993 Mali Yılı Şubat Ayı Bütçe Gelirleri ve Ocak - Şubat 1993 Devresi Bütçe Uygulama Sonuçlarına ilişkin Mali tablolar detaylı şekilde ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygı ile arz olunur.

Salih Coşar
Ekonomi ve Maliye Bakanı

- 6050 -

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; varılan mutabakat sonucu başkanlık sunuşlarından sonra gelecek birleşim kalındığı yerden devam etmek üzere 30 Mart Salı günü saat 10.00'da yapılacaktır. Gündem sizlere daha sonra dağıtılacaktır. Birleşimi kapatıyorum. Teşekkür ederim.

Kapanış Saati:16.55

DONEM: II

YIL: 3

CUMHURİYET MECLİSİ
30'uncu Birleşim
16 Mart 1993, Salı
Saat:10.00

GÜNDEM:

I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULU SPONSÖRLERİ.

II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:

- (1) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkında 1958 Tarihli 111 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:208/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu.
- (2) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçileri Arasında Ücret Eşitliği Hakkındaki 1951 Tarihli 100 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:207/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu.
- (3) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Makinelerin Gerekli Korunma Tertibatı ile İlgili 1963 Tarihli ve 119 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:209/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya İlişkin Raporu.

- (4) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), İstihdam Politikası ile ilgili 1964 Tarihli 122 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:210/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu.
- (5) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Tarım İşçilerinin Örgütlenmesi ve Bu Kuruluşların Ekonomik ve Sosyal Kalkınmadaki Rolü Hakkındaki 1975 Tarihli 141 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:211/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu.
- (6) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), Kamu Hizmetlerinde Örgütlenme Hakkının Korunması ve İstihdam Koşullarının Saptanması Yöntemleri Hakkında 1978 Tarihli 151 Numaralı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No: 212/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu.
- (7) Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), İşveren Tarafından İşe Son Verme Hakkında 1982 Tarihli 158 Sayılı Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ilişkin Yasa Tasarısı (Y.T.No:213/3/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu.

III. SEÇİMLER VE OYLAMASI YAPILACAK İŞLER.

IV. SORULAR.

V. GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASI:

- (1) Sosyal Demokrat Parti Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin, "Kooperatif Merkez Bankası Uygulamaları, Teftiş Raporları ve Uygulamaları, Mukayyit Denetimi ve Uygulamaları ve Bu Hususların Yasalara Uygunluğu" konularında Meclis Araştırması Açılması Önergesinin (M.A.NO:4/3/93) Öngörüşmesi,
- (2) SDP Lefkoşa Milletvekili Sayın Ergün Vehbi'nin Kıbrıs Türk Süt Endüstrisi Kurumunun Alacakları, Yönetim Kurulunun Usulsüz Kararları ile ilgili Meclis Araştırması Açılması Önergesinin (M.A.NO:5/3/93) Öngörüşmesi.
- (3) Demokrat Parti Lefkoşa Milletvekili Sayın Serdar R. Denктаş'ın, 1990-1992 Yılları İçinde İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanınca Ailesine ve/veya yakınlarına çıkar ve/veya Özel Menfaat Sağlanıp Sağlanmadığı Konusunda Meclis Araştırması Açılması Önergesinin (M.A.NO:6/3/93) Öngörüşmesi.

**VI. GORUŞULECEK TASARI VE ONERILER İLE KOMİTELENDEN
GELEN DİGER İŞLER:**

- (1) Plâjların Kullanımı ve Denetimi Yasa Tasarısı
(Y.T.No:192/2/92) ve Hukuk ve Siyasi İşler
Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu.
- (2) Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin, Kıyılarının
Korunmasına İlişkin Yasa Onerisinin (Y.O.No:
2/1/90) reddedilmesine ilişkin Raporu.
- (3) Hukuk ve Siyasi İşler Komitesinin, Siyasal
Partiler (Değişiklik) Yasa Onerisinin
(Y.O.No:3/2/92) reddedilmesine ilişkin
Raporu.